

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 27 januari justerades.

§ 2 Anmälan om ersättare

Andre vice talmannen anmälde

att *Fredrik Stenberg* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Björn Wiechel* (S) under tiden för hans ledighet den 1 april–24 september och

att *Anette Rangdag* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Josef Fransson* (SD) under tiden för hans ledighet den 10 april–12 maj.

§ 3 Avsägelse

Andre vice talmannen meddelade

att *Mathias Tegnér* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i finansutskottet och

att *Joakim Sandell* (S) av sagt sig uppdraget som suppleant i OSSE-delegationen från och med den 6 mars.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Andre vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas partigrupp anmält *Fredrik Olovsson* som suppleant i finansutskottet och *Jamal El-Haj* som suppleant i OSSE-delegationen.

Andre vice talmannen förklarade vald till

suppleant i finansutskottet

Fredrik Olovsson (S)

Andre vice talmannen förklarade vald *från och med den 6 mars* till
suppleant i OSSE-delegationen
Jamal El-Haj (S)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning

Andre vice talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2022/23:19 för torsdagen den 16 februari i ärende om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in från skatteutskottet.

§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:
Redogörelser
2022/23:NSÖ1, SN1, VPN1 och ÖN1 till konstitutionsutskottet

Svar på
interpellationer

§ 7 Svar på interpellation 2022/23:162 om stärkt barnrättsperspektiv i lagstiftningen om umgänge och vårdnad

Anf. 1 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Ulrika Westerlund har frågat socialtjänstministern om regeringen kommer att lägga fram förslag till en lex Tintin och om förslaget kommer att innehålla de åtgärder som Miljöpartiet efterlyser.

Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Det är en självklarhet för denna regering att barn ska skyddas mot våld och annan kränkande behandling och att varje barn ska ges möjlighet att vara delaktigt i frågor som rör honom eller henne.

Regeringen tog den 20 januari emot betänkandet *Tryggare hem för barn*. Utredningen presenterar förslag på lagändringar för att stärka skyddet för barn när det uppkommer fråga om barnet ska ha umgänge med en förälder som utövat våld eller gjort sig skyldig till någon annan allvarlig kränkning. I betänkandet överväger utredningen bland annat hur man bör se på umgänge i en situation där barnet eller en förälder har skyddade personuppgifter eller befinner sig i ett skyddat boende.

Regeringens ingång i denna fråga är tydlig: Barnets bästa ska alltid sättas främst. Det är barnets behov, inte föräldrarnas, som ska vara styrande.

Utredningens förslag är en betydelsefull del i regeringens arbete för att uppnå detta. För det fortsatta arbetet blir det naturligtvis centralt att ta del av remissinstansernas synpunkter. Om det skulle visa sig att utredningens förslag inte är tillräckliga är regeringen beredd att överväga ytterligare åtgärder.

Anf. 2 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag tvivlar inte på de goda intentionerna. Jag tror att vi är överens om vikten av att säkerställa att alla barn har ett tryggt liv utan våld. Jag deltog i manifestationen i förra veckan på det som skulle ha varit Tintins nioårsdag. Då sades bland annat att vi inte längre kan ge Tintin presenter, men vi kan ge honom en lagändring. Han skulle ha spelat Nintendo Switch med sina vänner på nioårsdagen, fick vi höra, men så blev det ju inte.

Tintins familj och vänner kräver förändring. Inga fler barn ska tvingas umgås med en våldsam förälder, och inga fler barn ska gå samma fruktansvärda öde till mötes.

Tintins familj och vänner är i gott sällskap. Över 73 000 personer har skrivit under Unizons upprop för att stoppa tvångsumgänget. Vi är många här i riksdagen som kräver en lex Tintin.

Jag vet som sagt att ministern delar Miljöpartiets ambition i den här frågan. Därför tror jag också att vi kan åstadkomma en förändring på riktigt. Men vad innebär då en lex Tintin konkret? Det måste ju bli mer än vackra ord.

En grundläggande del handlar om att barn ska få sina röster hörda. Det händer alldeles för sällan i dag. Miljöpartiet, tillsammans med bland andra Barnombudsmannen och en lång rad barnrättsorganisationer, har länge krävt att barn ska få egna juridiska ombud i vårdnadstvister. Barn är egna rättighetsbärare, och därför måste de ha rätt till en juridisk företrädare som bara har deras bästa för ögonen. Den personen ska inte kunna påverkas av någon förälder. Den ska inte vara barnets ställföreträdare utan barnets språkrör.

Det är väldigt tydligt att domstolarna alldeles för sällan tar in barns uppgifter eller beaktar uppgifter om våld i sina domar. När Jämställdhetsmyndigheten gick igenom över 800 domar om vårdnad, boende och umgänge blev det tydligt att det saknas en systematik för riskbedömningar gällande våld och övergrepp, om någon sådan bedömning alls görs. Vi kunde läsa att domstolarna i mycket liten utsträckning väger in barns berättelser och uppgifter om våld.

Det blev också väldigt tydligt att det finns brister i kunskapen om hur familjer påverkas av våld och om konsekvenserna av att barn tvingas umgås med en förälder som har utsatt barnet för våld. Detta är såklart oacceptabelt, och domstolarna måste få mer kunskap om hur det är att leva med våld och vilka risker som finns.

Om barn får egna juridiska ombud och domstolarna får mer kunskap om våld kan vi ta två betydelsefulla steg mot att förhindra fler tragiska fall.

Mina frågor är: Kommer regeringen att föreslå att barn ska få rätt till ett eget juridiskt ombud? Och kommer domstolarna att få utbildning när det gäller våldsutsatthet och riskbedömningar?

Anf. 3 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Först vill jag säga ett stort tack för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna genom Ulrika Westerlunds interpellation.

Jag vet att det finns ett stort och inte minst blocköverskridande engagemang i riksdagen för det arbete som Unizon gör. Jag tog själv i förra veckan emot namninsamlingen, som var imponerande, med drygt 70 000 namnunderskrifter. Det är också en bekräftelse på att det finns ett brett stöd

bland medborgarna för de frågor och perspektiv som vi nu diskuterar. De ställdes ju på sin spets på ett brutalt och förfärligt sätt i det fall som Ulrika Westerlund tar upp.

Det låter kanske som en självklarhet att säga att man delar utgångspunkten, men det är ändå viktigt att säga att de intressen som ska tas till vara inte är något som det råder någon åsiktsskillnad om. Det handlar om barnets bästa konkretiserat i en rad olika avseenden. Frågan är snarare hur detta intresse ska tas till vara på bästa möjliga sätt.

Låt mig ta de konkreta frågor som Ulrika Westerlund ställer. När det gäller utbildning för att höja kunskapen hos domstolar och för den delen också hos andra som på ett konkret sätt ska ta barnets intresse till vara vill jag verkligen förbinda mig att bidra till att det sker utbildningar i högre grad och med högre kvalitet än i dag. Det är helt oundgängligt att de som ytterst dömer och avgör de här frågorna har en ordentlig kunskap om de fall som de ska ta ställning till, och då menar jag inte bara kunskap om omständigheterna i det konkreta fallet utan också en bakgrundskunskap mot vilken man också kan pröva det enskilda fallet. Där tycker jag att det är enkelt att mötas.

Den andra frågan, om rätten för barn att ha ett ombud, har ju diskuterats tidigare och också varit föremål för statliga utredningar. Där har det funnits en ganska bred majoritet av röster som till slut har landat i att välja en annan väg för att låta barn komma till tals i domstolarna. Lite förenklat kan man väl säga att i stället för genom ett ombud i rättsprocessen ska de få komma till tals genom socialtjänst och andra som normalt sett har den här relationen med barnen. Och socialtjänsten har då en roll i rättsprocessen att säkerställa att dessa perspektiv kommer fram.

För egen del är jag öppen i frågan, för jag vet själv, som ett ganska ärrat ombud i domstol, att den som har egna rättigheter och intressen i en rättsprocess som regel vinner på att ha ett eget ombud när det gäller att komma till tals eller komma till sin rätt i processen. Sedan är det klart att detta kompliceras av att vi talar om barn och en väldigt speciell typ av rättsprocesser. Och jag tycker att de erfarenheter som tidigare har lagts till grund för linjen att man ska ta vara på barnens intressen på andra sätt än genom ett ombud fortfarande är värda att beakta.

Som sagt: Jag är öppen för frågan, och jag ser fram emot att diskutera den vidare framåt. Jag är inte beredd att ge något besked här och nu.

Anf. 4 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Jag har också följt dessa frågor, kanske inte lika länge som ministern. Men Miljöpartiet har varit engagerade under mycket lång tid, och vi tänker att tiden är kommen att prova en ny väg. Därför är jag glad att höra att man ändå överväger möjligheten att ge barn egna ombud, även om jag förstår att det inte går att ge besked just här i dag.

Denna utredning tillsattes av bland annat Miljöpartiet. Vi såg mycket fram emot att ta del av deras förslag. Även om förslagen är intressanta delar vi barnrättsorganisationers och andras farhågor att det kanske inte är tillräckliga förslag. Det gäller bland annat detta med barns rätt till offentligt biträde när frågan om vårdnadsöverflyttning ska prövas. Vi tänker att det kanske är för sent och att ett ombud borde komma in tidigare. Det är glädjande att höra att detta också övervägs.

En annan fråga där vår uppfattning skiljer sig från utredningens gäller detta med umgänge. Vi vill som utgångspunkt att inget umgänge ska ske när föräldern, oftast kvinnan, och barnet bor i skyddat boende eller har skyddade uppgifter på grund av rädsla för förövaren. Detta föreslår inte utredningen, och det har lett till besvikelse bland de organisationer som jobbar för alla människors – det gäller såväl föräldrar som barn – rätt till ett liv utan våld.

Det är orimligt att barn som gömmer sig ska tvingas umgås med sin förövare. Det är lika orimligt att barnet ska tvingas bära det tunga ansvaret att hemlighålla var barnet och den andra föräldern bor. Det är ett ansvar som vi inte kan lägga på barn, helt enkelt.

Jämställdhetsmyndighetens kartläggning, som jag nämnde tidigare, visar att man i flera domar såg det faktum att en kvinna lever i skyddat boende med sina barn mer som bevis på så kallade samarbetsvårigheter än som bevis på att våld hade förekommit. Det är väldigt anmärkningsvärt, och det visar på vikten av utbildning för domstolarna. Samtidigt vet vi båda att det är svårt att utbilda domstolar. De ska vara opartiska och så vidare, och det är många som har framfört önskemål om olika typer av utbildning för domstolarna. Detta är fortfarande viktigt, men det är också viktigt att kanske vara ännu mer konkret i det som ska gälla, till exempel genom att säga att umgänge inte ska förekomma vid vissa utpekade situationer, och att inte helt förlita sig på utbildning.

Vi anser att det faktum att en förälder med sitt barn har placerats i ett skyddat boende är en tydlig indikation på att umgänge är riskfyllt. Det är rimligt att det därför anges som en särskilt viktig omständighet i lagstiftningen.

Vi har också fått indikationer på att beslut om tillfällig vårdnad sällan fattas när uppgifter om våld förekommer, trots att möjligheten finns. Vi behöver ta reda på varför. Därför behövs det en granskning av hur denna viktiga möjlighet används. Barn måste skyddas mot umgänge med våldsamma föräldrar, helt enkelt.

Sedan vet vi att det finns barn som ändå uttrycker en vilja att träffa en våldsam förälder. Då måste vårt samhälle hjälpa barnet genom att säkerställa ett tryggt, övervakat umgänge på barnets villkor. Som utgångspunkt är det dock rimligt att umgänge inte ska ske när ett barn har skyddade personuppgifter eller bor i ett skyddat boende på grund av en våldsam förälder. Det bör väga väldigt tungt i den helhetsbedömning som ska göras för barnets bästa.

Jag undrar såklart: Kommer regeringen att föreslå att utgångspunkten ska vara att inget umgänge ska ske i sådana situationer? Och kommer regeringen att tillsätta en granskning av hur möjligheten att fatta tillfälliga beslut om vårdnad används?

Anf. 5 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Vi kan börja med frågan om utgångspunkten ska vara inget umgänge i de situationer som Ulrika Westerlund nämner. Det är väldigt lätt att förstå och stämma in i bevekelsegrunderna bakom den ståndpunkten. Jag har ingen som helst anledning att ifrågasätta den breda mänskliga erfarenhet som ligger bakom den ståndpunkten.

Jag har noterat att utredarens utgångspunkt – det är också den utgångspunkt som finns i lagstiftningen – är att det ska ske en bedömning i det enskilda fallet, utifrån de förutsättningar som gäller i det enskilda fallet. De aspekter som Ulrika Westerlund nu tar upp är naturligtvis helt centrala. Om de förekommer i ett enskilt fall är det klart att de ska få ett stort genomslag i den bedömning som sker.

Det som är, ska vi säga, en risk eller tveksamt med att skriva in en så pass distinkt huvudregel är att man ger en sådan konkret rättslig vägledning att man inte kommer att bedöma förutsättningarna på samma sätt i det enskilda fallet. Det ska bli intressant att ta del av vad remissinstanserna skriver om detta med anledning av utredningen. Utredningen går ju inte så långt som Ulrika Westerlund och Miljöpartiet vill.

Det finns ett grepp som utredningen tar och som jag tycker är principiellt viktigt och som adresserar denna fråga. Barnets bästa är, så att säga, ett grundackord i lagstiftningen. Sedan har det varit en utgångspunkt att det ligger i barnets intresse att ha ett umgänge med båda föräldrarna. Den principen har varit stark och har kanske ibland fått ett större genomslag än vad som möjligen kan anses vara förenligt med barnets bästa. Utgångspunkten ska vara att det ligger i barnets intresse att ha ett umgänge med båda föräldrarna. Det får naturligtvis aldrig slå över så att det blir båda föräldrarnas intresse av att umgås med barnet som tar överhanden.

En sak som utredningen slår fast är att det i dag läggs för stor vikt vid den aspekten, alltså barnets påstådda behov och intresse av umgänge med båda föräldrarna. Detta är ett sätt att närma sig frågan och tona ned det som kanske gör att man i alltför många fall bortser från andra intressen som kanske borde ta överhanden när man bedömer detta.

Jag har som sagt väldigt lätt att förstå de erfarenheter som ligger bakom en lite mer distinkt linje i frågan. Det motstående perspektivet är att vi inte ska hamna i ett läge där en rigid reglering gör att vi kommer bort från det som ändå måste vara grunden – att verkligen ta in omständigheterna i det konkreta fallet och låta det vara avgörande.

Men jag förutsätter, som sagt var, att detta kommer att vara en av de frågor som kommer att diskuteras ordentligt i samband med den remissprocess som nu drar igång. Vi får helt enkelt se vart den tar vägen.

Anf. 6 ULRIKA WESTERLUND (MP):

Fru talman! Vi ser också fram emot remissinstansernas svar på denna utredning. Där finns det många organisationer som har jobbat under lång tid och som har sett mycket, vilket har resulterat i att de ofta har liknande ställningstaganden som Miljöpartiet vad gäller frågan om umgänge när kvinnan, oftast, bor i skyddat boende tillsammans med barnet.

Bedömningar ska såklart göras i det enskilda fallet, men erfarenheten visar att bedömningarna ofta går fel. Det är därför man har landat i att man vill gå längre och vara tydligare med vad som ska gälla för att minimera risken för att utsättas för våld.

Det är vår skyldighet som lagstiftare att göra allt vi kan för att förhindra att fler barn dödas av sina föräldrar. Vi måste skicka en glasklar signal till alla de barn som utsätts för våld av en förälder och till alla de barn och föräldrar som gömmer sig i skyddade boenden: Vi ser er, vi hör er och vi kommer att agera så att inga fler barn går samma öde till mötes.

Jag upprepar våra fyra krav på regeringen:

- Ge barn tillgång till egna juridiska ombud.
- Skydda barn från påtvingat umgänge när de bor på skyddat boende eller har skyddade personuppgifter på grund av en våldsam förälder.
- Ge domstolarna utbildning om våldsutsatthet och riskbedömningar.
- Granska om tillfällig vårdnad används tillräckligt ofta vid uppgifter om våld.

Vi började den här debatten om diskussionen om manifestationen på det som skulle ha varit Tintins nioårsdag, då familjen inte kunde ge honom några presenter. Men vi kan ju ge honom en lagändring.

Anf. 7 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Än en gång stort tack till Ulrika Westerlund för att hon lyfter den här oerhört viktiga och angelägna frågan i sin interpellation! Jag vet, och hon kan vara förvissad om, att det finns ett brett stöd bakom alla de intressen som både dagens interpellationer och debatten om de bakomliggande fallen aktualiserar.

Av de fyra krav som Ulrika Westerlund lyfter är det enkelt att på rak arm omfamna åtminstone de två sistnämnda. De två förstnämnda är det också lätt att stämma in i mot bakgrund av den erfarenhet som ligger till grund för dessa ståndpunkter. Själv vill jag ändå avvakta och se vad den här remissprocessen nu ger vid handen. Jag har också stor respekt för den erfarenhetsbakgrund som pekar i en lite annan riktning när det gäller de konkreta lösningarna.

Enkelt uttryckt får vi se vart den diskussion som ligger framför oss kommer att föra oss, men att det är viktigt att föra en fortsatt dialog kring de här frågorna råder det ingen tvekan om. Det gläder mig att våra båda partiledare sågs så sent som i förra veckan för att diskutera dessa frågor. Det är väl också ett uttryck för ett starkt ömsesidigt intresse av att frågorna ska tas om hand på ett så bra sätt som det bara går.

Det blir en spännande och viktig vår när det gäller dessa frågor. Låt oss återkomma i närtid!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellation 2022/23:180 om medarbetarnas villkor i Kriminalvården

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! God morgon! Det gläder mig att se en så man- och kvinno-stark laguppställning denna fredagsmorgon i kammaren!

Sanna Backeskog har frågat mig hur jag ser på Sekos rapport och vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att medarbetarnas arbetsvillkor ska förbättras. Sanna Backeskog har också frågat mig hur jag ser på Kriminalvårdens möjligheter till kompetensförsörjning på sikt och om jag har för avsikt att verka för att den ska säkras.

Den grova organiserade brottsligheten hotar det öppna demokratiska samhället. Regeringen sätter därför in kraftfulla åtgärder för att vända utvecklingen. Det rör sig bland annat om fler poliser men också om bättre och effektivare verktyg för de brottsbekämpande myndigheterna. Tillsammans med kommande straffskärpningar innebär det att trycket på Kriminalvården även fortsättningsvis kommer att vara högt.

Kriminalvården behöver därför byggas ut kraftigt. Myndigheten har fått i uppdrag att översiktligt beräkna vilken kapacitet som behövs för att kunna genomföra eller möta reformerna i Tidöavtalet. Anslagen har redan stärkts kraftigt, och Kriminalvården har fått de medel den bett om för att klara den redan planerade utbygganden. Från och med 2025 förstärker regeringen myndigheten ytterligare, och tillsammans med tidigare förstärkningar uppgår beloppet till 4,5 miljarder kronor. Tillskotten ger Kriminalvården förutsättningar att fortsätta arbetet med en långsiktig och permanent utbyggnad av kapaciteten i häkte, anstalt och frivård.

Kriminalvårdens viktiga uppdrag kräver en god och långsiktigt hållbar personalförsörjning. Samtliga kriminalvårdsanställda ska samtidigt ha en trygg och säker arbetsmiljö. Kriminalvården har därför fått i uppdrag att inkomma med en genomförandeplan som syftar till att säkerställa myndighetens kompetensförsörjning de närmaste tio åren.

Sekos rapport belyser viktiga frågor vad gäller arbetsmiljön inom Kriminalvården. Arbetsmiljöansvaret är ytterst arbetsgivarens, och arbetsgivaren ska enligt lag vidta de åtgärder som krävs för att alla anställda ska ha en trygg och säker arbetsmiljö. Arbetsgivaren ska även samverka med skyddsombud.

Utbyggnaden av Kriminalvården och därmed också kompetensförsörjningen och arbetsmiljön för de anställda är av stor vikt för att regeringens satsningar mot den organiserade brottsligheten ska få effekt. Regeringen kommer att ha stort fokus på att Kriminalvården har goda förutsättningar att fullgöra sitt uppdrag i alla dessa delar.

Anf. 9 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Seko släppte nyligen en rapport om krisen i Kriminalvården som visar vilka effekter platsbrist och överbeläggningar får för arbetsmiljön. Det gläder mig att justitieministern anser att rapporten är viktig, för den beskriver allvarliga problem.

För den som tittar på debatten men inte har läst Sekos rapport vill jag lyfta några delar som undersökningen visar.

57 procent av de svarande ansåg att Kriminalvården har små förutsättningar att lyckas med sitt samhällsuppdrag. Endast 7 procent anser att förutsättningarna är stora. Det är en minskning med 19 procentenheter sedan 2018, då 26 procent ansåg att förutsättningarna var stora.

78 procent säger att det förekommer otillåten påverkan från intagna på deras arbetsplats. Av dem som arbetar på en anstalt uppger 67 procent att de varit utsatta för hot och våld på arbetet under det senaste året. Av dem som arbetar på häkten är siffran 55 procent.

Hälften av dem som arbetar på häkten säger att ensamarbete förekommer dagligen, eller nästan dagligen, i situationer där det inte ska förekomma. Av dem som arbetar på anstalter svarar 45 procent detsamma.

Fru talman! Jag skulle även vilja lyfta två viktiga citat från rapporten.

Det första är: ”Personalbrist och personalomsättningen. Det måste bli personaltätare. Platsbristen tär på både personal och intagna. Då är det svårt att göra ett kvalitativt arbete för att de intagna ska komma bättre ut. Lönevillkoren gör det också svårt att behålla arbetskamrater. Trots det viktiga samhällsuppdraget och de risker vi varje dag utsätter oss för bara genom att gå till jobbet betalar sig helt enkelt inte i plånboken.”

Ett citat från en annan medarbetare är: ”Intagna som sitter för grovt narkotikabrott och gängmedlemmar sitter och rekryterar på gemensamma avdelningar.”

Vi vet också att överbeläggningarna skapar en hel del frustration hos de intagna, vilket ökar antalet incidenter. Vi vet att personalen ständigt tvingas se över säkerhetsklassning och klassa ned interner som utan platsbrist definitivt hade suttit på avdelningar med högre säkerhetsklass. Vi vet också att det är den viktiga programverksamheten som ofta riskerar att dras ned när arbetsbelastningen är för hög. Vi vet att platsbristen gör att man tvingas göra om tidigare mötesrum till bostadsrum. Vi vet att man på sina håll till och med har varit tvungen att ta bort speciellt inredda rum anpassade för att ta emot besök från barn för att få plats med fler intagna.

Justitieministerns partikollega Lars Beckman från Moderaterna deltog i höstas i en intervju i P4 Gävleborg angående barn i Sveriges häkten som inte får de isoleringsbrytande åtgärder som de har rätt till. Lars Beckman fastslog att det var ett stort misslyckande, och han liknade till och med dagens situation med att förvara djur i bur.

Det här är inte en värdig arbetsmiljö, vare sig för medarbetare eller chefer.

Fru talman! Utifrån ovan beskrivna larmrapporter om en akut kris i Kriminalvården undrar jag om justitieministern anser att det räcker att sitta still i båten och vänta till 2025 med extra resursförstärkningar eller om justitieministern har lugnande besked att ge till landets kriminalvårdare och övriga medarbetare som går på knäna redan i dag.

Anf. 10 ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman och ärade justitieministern! Frustrationen växer i den socialdemokratiska riksdagsgruppen när det gäller myndighetsstyrning på Justitiedepartementets område. Det är en allvarlig situation, och det finns värden som måste sättas före partipolitiska intressen. Vi som sitter här avser att sätta igång ett arbete där vi kontinuerligt för en dialog med justitieministern också i den här kammaren om behovet av att han står upp för svensk statsförvaltning, för myndigheterna som lyder under regeringen och inte minst för Justitiedepartementets myndigheter.

Situationen i kriminalvården är mycket allvarlig. Det har att göra med rättspolitiska reformer som har genomförts under de senaste 10–15 åren. Det var först under perioden 2002–2006 som vi började se en rad straffskärpningar. De senaste två mandatperioderna har straffskärpningarna fortsatt i form av längre fängelsestid. Regeringen satsade på kriminalvården under den förra mandatperioden. Men vi anser att om Tidöavtalets förslag ska genomföras, vilket det verkar finnas stöd för i form av en majoritet i kammaren, kommer fängelsestiden att öka dramatiskt i relativ närtid. Då krävs att historiskt rejäla satsningar görs på kriminalvården – inte om tre år, inte om fyra år eller om två år, utan här och nu.

Beskedet som vi fick i budgetpropositionen vittnade om att Finansdepartementet hade segrat över Justitiedepartementet. Det var inga betryggande besked till Kriminalvården. Nu har Kriminalvården fått ett uppdrag att återkomma till regeringen med besked om vad som krävs för att Kriminalvården ska klara av de enorma utmaningar som myndigheten har framför sig. Inom kort får justitieministern ta del av Kriminalvårdens redovisning. Det vi förväntar oss från den socialdemokratiska riksdagsgruppens sida är att justitieministern står upp för sin myndighet och säkerställer att Kriminalvården får de förutsättningar som krävs för att vi inte ska slå sönder den del av svensk kriminalpolitik som fungerar bra.

Kriminalvården har kvaliteter i världsklass. Det är relativt låga återfallssiffror. Men om vi gör fel nu, om vi inte investerar i kriminalvården i tid, blir det en mycket allvarlig situation som kan leda till att arbetsmiljön för dem som arbetar i kriminalvården försämras ytterligare och allvarliga problem med växande återfallssiffror för personer som kommer ut ur kriminalvården.

Fru talman! Justitieministern måste lägga fokus på myndigheten. Här krävs att justitieministern levererar de resurser som behövs. Jag kan som tidigare upphandlingsjurist säga att beslut som fattas av regeringen här och nu inte nödvändigtvis leder till nya anstalter om två år. Myndigheten ska planera och måste ges förutsättningar för den ekonomiska planeringen. Sedan ska den genomföra upphandlingar. Upphandlingar kan överprövas. Vi känner båda till de enorma brister som finns i systemet, vilket leder till förseningar. I praktiken kan ett välvilligt beslut från regeringens sida förverkligas om fem till sju år. Det beror på de procedurer som finns för offentliga inköp och som krävs för att bygga nya anstalter.

Den socialdemokratiska riksdagsgruppen uppmanar justitieministern att ta frågorna på största allvar. Vi vill inte ha en utveckling i kriminalpolitiken som innebär att straffen skärps men återfallen ökar. Nu vill justitieministern dessutom gå fram med förslag om att yngre ska sättas i fängelse. De får uppleva ett universitet i brottslighet i stället för kriminalvård.

Anf. 11 MATTIAS VEPSÄ (S):

Fru talman! God morgon, herr minister! Jag kunde inte låta bli att gå upp tidigt, komma till kammaren och försöka få svar på några frågor gällande kriminalvården.

Jag lyssnade, liksom många andra, på en dokumentär om Tidaholmsanstalten på Sveriges Radio i veckan. Likheter i det politiska landskapet är stora. Vid den tiden var det en moderatledd regering som styrde i ett Sverige där klyftorna ökade och där vi stod inför enorma problem. I dag är det en moderatledd regering som styr, och Sverige står inför enorma problem.

I dokumentären intervjuas de fångar som deltog i det uppror och i de kravaller som följde av att man hade satt många personer tätt tillsammans under förhållanden som inte var okej. Det var en direkt effekt av en politik som lade fokus på en sida av problemet, det vill säga straffskärpningar, inkapacitering och att fler ska in i fängelse.

Nu upplever jag, och många med mig, att vi har en regering som tenderar att se en sida av problemet. Vi delar uppfattningen att de grova brotten är skadliga för vårt samhälle. Därför har vi också en historia av en regering som har infört en rad straffskärpningar, som även mina kollegor

har pekat på. Vidare ser vi att andelen utdömda fängelseår har vuxit. I den utvecklingen lades mer resurser in för att bygga ut kriminalvården.

Jag blir orolig när jag både i och utanför kammaren, i sociala medier eller i debattartiklar hör en ton luftas – inte alltid från ministrarnas partikollegor, även om den hårda tonen finns där också, men framför allt hos samarbetspartiet Sverigedemokraternas företrädare – om idéer och tankar om att styra om svensk kriminalvård och straffrättspolitik och snegla lite grann på medeltida straff, till exempel vatten och bröd eller förnedringsstraff för barn och unga som begår brott.

Den utvecklingen är medeltida, och vi har nu ett modernt välfärdssamhälle som måste se att även den som har begått brott under tiden i fängelse ska ha rätt till rehabilitering och att tiden i fängelse ska vara högkvalitativ så att det går att komma tillbaka ut i samhället. Om man sitter hela sitt liv ska den tiden fungera så att vi uppfyller mänskliga rättigheter med ett fängelsesystem som levererar.

Jag roade mig med att göra en sökning i Tidöavtalet. 60 gånger dök ordet straff upp. 2 gånger dök ordet rehabilitering upp. Den ena gången gällde det cancervård, och rehabilitering är givetvis en viktig del av vårdfrågan. Den andra gången i sjukförsäkringen, och det är också glädjande. Ordet förebyggande dök upp 5 gånger.

Är det här ett bevis för att vi har en regering som ser en sida av lösningen eller av problemet? Men jag undrar om Gunnar Strömmer och regeringen också kan se de problem som kan uppstå om man ensidigt – vilket mina kollegor har pekat på – bara skärper straffen och sätter press på Kriminalvården. De problem som då uppstår drabbar framför allt personalen i verksamheterna och de intagna. De får inte rätten och möjligheten att göra en omställning i livet och göra ett vägval. Med det riskerar antalet återfall att öka och oron att stiga.

Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Det känns underbart att se denna laguppställning och ett engagemang i frågorna denna tidiga fredagsmorgon. Jag faciliterar gärna samtal om jag kan bidra till att pysa ut lite grann av den socialdemokratiska riksdagsgruppens frustration.

Sekorapporten är ett magnifikt arbetsmiljöbokslut efter åtta år av socialdemokratiskt styre. Det är ändå ni som samlas här i dag som har ansvar för att vi befinner oss där vi befinner oss. Det är ni som har stått för avvägningarna mellan straffskärpningar, resurssättning och arbetsmiljöfrågor.

Jag tar Sekorapporten på stort allvar, som en utgångspunkt för den omläggning av politiken på bredden som nu måste ske. Det ser jag som en utomordentligt central uppgift för min del. Om Socialdemokraterna vill vara delaktiga i det arbetet välkomnar jag det, men vi har en del erfarenheter att dra av de år som ligger bakom oss, inte minst som de kommer till uttryck i Sekos rapport.

Låt oss börja med ekonomin. Det är alldeles självklart så att Kriminalvården måste dimensioneras efter politiken i stort. Såvitt jag känner till tillförde inte Socialdemokraterna i sin budget nämnvärt mycket mer resurser till Kriminalvården än vad regeringen gjorde i sin. Jag vet inte om det ligger andra överväganden bakom Socialdemokraternas budget, och jag tar gärna del av dem. Uppenbarligen har vi gjort samma ekonomiska analys i nuläget.

Det råder heller inget tvivel om att Kriminalvården har fått precis de resurser man pekar på baserat på den utveckling som man ser framför sig givet var politiken ligger nu. Vi ligger före kurvan genom att redan nu, långt innan kommande straffskärpningar kommer på plats, ge Kriminalvården ett uppdrag att beräkna vad det får för konsekvenser. Det underlaget kommer redan i vår.

Jag kan försäkra interpellanten med adjutanter att Kriminalvården ska få de resurser som krävs, och det i god tid, för att kunna säkerställa den tillväxt som är avgörande för Kriminalvården som sådan men naturligtvis också för medarbetarna och deras förutsättningar att göra ett gott arbete.

Jag ska komma till medarbetarfrågorna; jag ska bara ta dem via Tidaholms erfarenheten.

Det är klart att det finns en viss dramaturgi i det som Mattias Vepsä tar upp. Men den stora erfarenheten av Tidaholmsincidenten var en annan omläggning av politiken. Det var att säkerställa *säkra* anstalter. Det var säkerhetsproblematiken som var den stora lärdomen – att vi tidigare hade en kriminalvård där det var alldeles för enkelt att orsaka upplopp och alldeles för enkelt att rymma. Det innebar enorma säkerhetsrisker för medarbetarna.

Jag var så sent som i förrgår på Hallanstalten i Södertälje en hel dag. Det gläder mig storligen att se på vilket sätt svensk kriminalvård arbetar med säkerhetsfrågorna och att vi verkligen tycks ha dragit lärdomar av den alldeles för vaga och mjuka hållning i säkerhetsfrågor som rådde tidigare.

Jag vill komma till medarbetarna – jag får väl tillfälle att komma tillbaka igen – och bara understryka att samtliga av de vittnesbörd som kommer fram i Sekos rapport har vi alla som politiska beslutsfattare och ledande befattningshavare i myndigheter anledning att ta på allra största allvar. Alla de brister som lyfts fram, riskerna för otillåten påverkan, hot och våld och riskfyllt ensamarbete – inget av det är acceptabelt. Allt det ska adresseras genom politiska beslut, genom resurstillskott och genom myndighetsstyrning. Jag är beredd att föra diskussioner och handla i dessa frågor varje dag i veckan.

Anf. 13 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Kriminalvården är en myndighet som har gjort en imponerande resa de senaste decennierna. Säkerheten har ökat markant, och att fler fängelser har byggts ut i hela landet har bidragit till fler jobb. Kriminalvårdens arbete med Bättre ut har visat sig vara framgångsrikt och världsunikt.

Målet är att klienterna under sin fängelsestid ska få verktyg för att klara av att leva ett liv fritt från kriminalitet och kunna bidra till samhället efter avtjänat straff. När jag besökte anstalten i Gävle nyligen delades riktiga solskenshistorier om Kriminalvårdens framgångsrika behandlingsprogram och om människor som avtjänat sitt straff, gjort sin läxa och fått behandling för sitt missbruk och sedan kunnat fungera fullt ut i samhället och arbetslivet.

Nyckeln för att Kriminalvården ska kunna lyckas med sitt samhällsviktiga uppdrag är självklart medarbetarna. Det är inte ett enkelt jobb att vara kriminalvårdare. En kriminalvårdare behöver ha gott omdöme, mycket god säkerhetskompetens och stark personlig integritet. Men det krävs ock-

så god pedagogisk förmåga, ett motiverande förhållningssätt och en humanistisk människosyn.

Utbildningen till kriminalvårdare är på 24 veckor, och utbildningen och erfarenheten ses som attraktiv inom många branscher. Men att arbeta klientnära och göra adekvata riskbedömningar och samtidigt framgångsrika behandlingsplaner kräver naturligtvis lång praktisk erfarenhet. Att medarbetarna trivs och känner sig uppskattade på arbetet är alltså oerhört viktigt för att Kriminalvården ska kunna upprätthålla sitt viktiga samhällsuppdrag på ett tillfredsställande sätt.

Fru talman! De som söker sig till kriminalvård är människor som trivs med att jobba med andra människor och som vill bidra till att de intagna kommer bättre ut och kan bidra i samhället. Jag kan därför ana att många medarbetare känner oro när regeringsunderlagets största parti pratar om vatten och bröd och att Kriminalvården ska byta namn till Straffverket.

En mångårig medarbetare som jag träffade häromsistens sa ungefär så här: Den här retoriken Sverigedemokraterna har skrämmer mig. Jag vill ju jobba med killarna och hjälpa dem att ta tag i sina problem. Straffverket – vad är det för namn, och vad skulle det innebära för typ av förvaring? Det känns inte det minsta tryggt. Där vill i alla fall inte jag arbeta, och jag har svårt att se att de ska kunna anställa någon av mina kollegor dit.

Fru talman! Jag upplever inte att jag får några konkreta besked om medarbetarnas arbetsvillkor och arbetsmiljö och hur de kan förbättras. Justitieministern nämnde också att det finns anledning att återkomma till det.

Jag undrar därför om justitieministern nu vill ta tillfället i akt och beskriva sin bild av vilken roll Kriminalvårdens anställda har och hur deras uppdrag är beskrivet – och om justitieministern har ambitioner att gå Sverigedemokraterna till mötes och överväger namnbytet till Straffverket. (Applåder)

Anf. 14 ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag tackar justitieministern för svaret – även om justitieministern redan efter fem månader har hamnat i förhållningssättet att allt är den andra regeringens fel.

Vi sitter inte på sanningen. Regeringen sitter inte på sanningen. Min poäng är att om svensk kriminalpolitik ska vara effektiv och human, minska brottsligheten och öka människors trygghet krävs samverkan i riksdagen. Då kan inte justitieministern fortsätta välja tystnadens väg när regeringens samarbetsparti attackerar grunderna i svensk kriminalvårdspolitik, utan då måste justitieministern vända sig till hela den här kammaren och samtala med samtliga partier om hur vi står upp för en kriminalvård som faktiskt levererar.

Vill justitieministern att bokslutet om fyra år ska vara att den del av svensk kriminalpolitik som fungerade bra, nämligen kriminalvården, har slagits sönder? Det är precis den risken vi ser nu. Om inte Kriminalvården får rätt förutsättningar, rätt resurser och en justitieminister som är beredd att ta fajten för svensk kriminalvård när det finns människor i samarbetspartiet som kontinuerligt attackerar grunderna för den politiken finns det risker.

Jag uppmanar justitieministern att ta avstånd från de mycket allvarliga attacker som vi nu ser från samarbetspartiet, inte bara mot svensk kriminalvårdspolitik utan också mot grunderna i svensk grundlag när det hand-

lar om myndighetsstyrning, myndigheters oberoende och domstolars oberoende.

Vi kommer inte att värna den svenska förvaltningsmodellen genom att ändra lagstiftning, genom att ändra grundlag. Vi värnar den svenska grundlagen genom att stå upp för de människor som gör svensk statsförvaltning möjlig, nämligen alla de anställda, och deras integritet och skydd i enlighet med svensk grundlag. Jag uppmanar justitieministern att jobba med detta.

Anf. 15 MATTIAS VEPSÅ (S):

Fru talman! Det var ju precis min poäng – att vi ska dra lärdomar av händelsen på Tidaholmsanstalten, där man lade om synen på kriminalvården, stärkte personaltätheten, såg till att man fick en tydligare indelning i avdelningar, såg till att inte för många fångar vistades i samma rastverksamhet och så vidare. Man satsade alltså mer resurser och såg till att personalen hade bättre anställningsvillkor och att det fanns bättre möjligheter för kriminalvården att jobba med det andra uppdraget – att inte bara hålla folk inlåsta utan också se till att de när de kommer därifrån inte ska välja en brottslig väg i livet.

Med det sagt har vi också sett att antalet återfall har minskat från 90-talets höga siffror till något lägre i dag. Vi vill givetvis fortsätta trycka tillbaka återfallen, men då krävs det att man ser helheten.

Det är klart att vi kan stå här och prata om budget och hur vi har satsat våra pengar. Vi hade en sådan diskussion förra gången vi stod i kammaren. Jag blev då ganska paff över den syn som regeringen har på det här nu, i de här tiderna med hög inflation och höga energipriser och en enorm press på välfärdsverksamheter som många gånger riktar sig till barn i särskilt utsatta områden. Där ska finnas skola, kulturskola, fritidsgårdar, social verksamhet och möjligheter att stötta familjer. Det är just de verksamheterna som Moderaterna och regeringen nu sätter extra stor press på när man inte satsar pengar på välfärden i den utsträckning som SKR varnar för att man behöver göra och som landets kommuner återkommande larmar om.

Man valde väg, fru talman. Man sänkte skatten för de allra rikaste med 13 miljarder och satte i stället sparkrav på välfärden. Detta leder till en utveckling i samhället med djupare klyftor, där grovt kriminella kan hitta möjligheter att locka in fler unga i grov brottslighet. Vi valde omvänt att dubbla välfärdssatsningen.

Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Låt mig först adressera frågorna som rör Kriminalvårdens medarbetare, som överlag gör ett fantastiskt arbete. Detta gäller enligt min uppfattning alla, från chefer hela vägen ned i organisationen till lokalvårdare, personal i bespisningar och vad det nu kan vara. Jag uppfattar också att det finns en stor hängivenhet och en väldigt stor stolthet över det arbete som utförs. Jag utgår från att de också upplever medborgarnas oreserverade stöd och uppskattning för detta.

Sedan råder det ingen som helst tvekan om att det tryck som Kriminalvården utsätts för, som en följd av en samhällsutveckling som gör att allt fler får långa fängelsestraff för väldigt grova brott, inte har matchats med motsvarande satsningar när det gäller Kriminalvårdens utbyggnad. Det är klart att detta skapar ett tryck också på medarbetarna.

De problem som aktualiseras i den rapport som interpellanten pekar på är alla ett uttryck för detta. Vart och ett av dessa problem ska tas på största allvar. Jag talade utförligt om detta med Kriminalvårdens generaldirektör så sent som i förrgår under en förmiddag på besök i Hall. Det är något som vi kommer att ha en fortsatt dialog kring mellan myndighet och regeringskansli. Det är också sådant som redan adresseras och kommer att adresseras på ett tydligt sätt genom de styrmedel som regeringen besitter.

Med detta sagt är det naturligtvis alltid så – det tycker jag är viktigt att säga gentemot medarbetarna – att arbetsgivaren har det fulla ansvaret för detta. Sedan ska politiken förstås backa upp sina myndigheter så att det finns goda förutsättningar att bedriva en verksamhet som säkrar en god arbetsmiljö för medarbetarna.

När det gäller samverkan har jag inga som helst problem att samverka med någon när det handlar om möjligheterna att trycka tillbaka den grova organiserade brottsligheten, som nu eskalerat till nivåer som är fullständigt historiska inte bara ur ett svenskt perspektiv utan också vid en internationell jämförelse. Det råder ingen som helst tvekan om att det, om vi gör som vi hittills har gjort, också kommer att gå som det hittills har gått. Det gäller kriminalpolitiken och alla förgreningar av den, inklusive hanteringen av Kriminalvården.

Vanföreställningen att den här regeringen bara skulle se på ena sidan av myntet blir inte mer sann bara för att den upprepas i varje meningsutbyte vi har i denna kammare. Det är alldeles självklart att vi med längre straff kommer att behöva vara ännu mer genomtänkta när det handlar om vad man ska göra med människor som är inlåsta – vad de ska ägna tiden åt och hur man kan göra allt för att förbättra förutsättningarna för att de ska komma ut på andra sidan som bättre människor med goda verktyg att hugga tag i sin tillvaro och slå in på en hederlig levnadsbana. Detta kommer inte bara att vara riktningen för den här regeringen, utan vi ska säkerställa att vi som land och som kriminalvård blir ännu mycket bättre än vi har varit hittills när det gäller de delarna.

Vad gäller resurs- och ansvarsfrågorna har jag inget som helst behov av att stå här och gaffla om vem som ansvarar för vad i ett historiskt perspektiv. Möjligen tyckte jag att det var en lämplig respons, med tanke på att flera av deltagarna i den här debatten ville göra gällande att de stora arbetsmiljöproblem vi ser i Kriminalvården i dag och de utmaningar vi ser när det gäller tillväxtfrågorna skulle vara ett resultat av den politik som förts eller inte förts under de senaste två tre månaderna. Skälet till att jag tog upp ekonomin var att en av kollegorna adresserade just den frågan.

Jag kan försäkra er alla om att jag är öppen för samverkan varje dag i veckan, för rätt reformer som leder landet och Kriminalvården åt rätt håll. Detta får väl sägas vara en rimlig utgångspunkt för det fortsatta samarbetet.

Anf. 17 SANNA BACKESKOG (S):

Fru talman! Jag ser väldigt mycket fram emot att samtala mer kring dessa frågor tillsammans med justitieministern och regeringen.

Jag noterar att justitieministern framhåller att arbetsmiljöansvaret ytterst är arbetsgivarens – en hållning som vi i Socialdemokraterna generellt delar. Men som justitieministern själv säger är det justitieministern som ansvarar för myndigheten och nu har möjlighet att ge myndigheten förutsättningar att vara en god arbetsgivare.

Seko skriver i sin rapport att var tredje anställd på anstalt ser det som helt uteslutet eller inte särskilt troligt att man arbetar kvar inom Kriminalvården om två år. Detta är väldigt oroande statistik som kräver handling här och nu, i dag. Lönen är den vanligaste anledningen att vilja lämna Kriminalvården, följt av arbetstider och arbetsmiljö.

Sekos rapport avslutas med en rad krav för att förbättra för personalen i Kriminalvården och säkerställa kompetensförsörjningen. Det handlar bland annat om lön och arbetstider, utbildning och kompetensutveckling, stopp för allt klientnära ensamarbete och att politiken tar ansvar för att hålla ihop hela rättskedjan så att det vi gör på ena sidan inte får allvarliga konsekvenser på andra sidan.

Fru talman! Det är säkert en och annan medarbetare av de 14 000 anställda inom Kriminalvården som tittar på detta nu eller i efterhand. Jag vill därför ge justitieministern chansen att vända sig till direkt till dem. Min avslutande fråga till justitieministern är: Vad vill justitieministern säga till Sveriges anställda inom Kriminalvården? Jag fick inte heller svar på om justitieministern är beredd att gå Sverigedemokraterna till mötes gällande synen på Kriminalvården som ett straffverk.

(Applåder)

Anf. 18 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Fru talman! Tack, Sanna Backeskog, för en bra debatt om en väldigt angelägen fråga!

Får jag förmånen att vända mig direkt till Kriminalvårdens medarbetare är det första jag vill säga att de ska vara rakryggade och stolta över det viktiga arbete de utför i hela det svenska samhällets tjänst och intresse. Jag tycker också att de ska vara förvissade om att de är sedda och att de problem som de ser i sin vardag, på sina arbetsplatser, också är sedda, som jag uppfattar det både av arbetsgivare och av den politik som mycket riktigt är huvudman för alla våra myndigheter, inklusive Kriminalvården.

Naturligtvis är inget av det som tas upp i den här rapporten, oavsett om det gäller säkerhetsproblem, farligt ensamarbete, hot och våld eller påtryckningar av otillbörligt slag, något som ett anständigt samhälle kan acceptera inom väggarna, murarna och grindarna till svensk kriminalvård. Det är en mycket legitim förväntan från medarbetarna i svensk kriminalvård att dessa problem tas på största allvar och möts på ett väldigt konkret sätt.

När det gäller Kriminalvården är inget namnbyte på myndigheten aktuellt. Men den djupare frågan är vad vi har Kriminalvården till. Där vill jag stå upp för vikten av hårda straff och inkapacitering. Detta är också en väldigt viktig del i ett anständigt samhälle. Min bestämda uppfattning är att vi långsiktigt måste skifta fokus från gärningsman till brottsoffer och till samhällets behov av skydd mot grov brottslighet. Det innebär också att fler personer kommer att behöva låsas in under längre tid.

Med detta sagt ska vi alldeles självklart arbeta lika metodiskt när det gäller vad vi gör med människor under den tid de är inlåsta. Ambitionen ska hela tiden vara att människor ska komma ut på andra sidan som bättre människor, med bättre förutsättningar att hugga tag i ett hederligt liv.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 19 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat finansministern vilka åtgärder hon avser att vidta för att säkerställa att kommuner och regioner har tillräckliga ekonomiska förutsättningar för att klara sina välfärdsåtaganden. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska svara på interpellationen.

Sverige befinner sig i ett läge där hushållens, företagens och kommunsektorns ekonomi pressas hårt. Med hänsyn till det ekonomiska läget och den höga inflationen är inriktningen på budgeten svagt åtstramande. Finanspolitiken behöver vara väl avvägd för att få ned inflationen och för att hantera nedgången i ekonomin. Genom att följa det finanspolitiska ramverket säkerställs att det finns handlingsutrymme vid ett försämrat ekonomiskt läge. Regeringen prövar samtliga reformförslag mot det ekonomiska utrymmet och det finanspolitiska ramverket. Ordning och reda i de offentliga finanserna är en prioriterad uppgift.

Eva Lindh påstår att den budget som regeringen och Sverigedemokraterna presenterat inte innebär några ökade statsbidrag till välfärden och att detta medför att välfärden riskerar att försämrats. Detta stämmer inte. I budgetpropositionen för 2023 satsas cirka en tredjedel av reformutrymmet på kommunsektorn.

Det generella statsbidraget höjs med 6 miljarder kronor från och med i år, i jämförelse med den nivå som tidigare har aviserats. Åren 2021 och 2022 fanns en tillfällig höjning av det generella statsbidraget på 10 respektive 5 miljarder kronor. Den tillfälliga höjningen var ett sätt att lindra effekter av pandemin och var aldrig tänkt som permanent höjning av det generella statsbidraget. Vidare avsätter regeringen omkring 6 miljarder kronor i riktade statsbidrag för 2023, bland annat 2 miljarder kronor till regionerna för en prestationsbaserad ersättning i syfte att öka antalet vårdplatser samt en förstärkt satsning på förlossningsvård och kvinnors hälsa med 1,7 miljarder kronor.

Jag är medveten om att kommuner och regioner, trots de medel som regeringen och Sverigedemokraterna nu på olika sätt tillför, ändå står inför en ekonomiskt utmanande period under kommande år. Hur kommuner och regioner kan hantera ekonomisk turbulens och samtidigt arbeta för en långsiktigt hållbar ekonomi diskuteras löpande i regeringen men också i kommuner och regioner. Frågan är svår och viktig. Det kommer att behövas en kombination av åtgärder för att värna och stärka välfärden.

Mer pengar kommer inte att lösa alla problem som kommunsektorn står inför. Kommuner och regioner behöver fortsätta arbeta innovativt, effektivisera sin verksamhet och utveckla den efter nya förutsättningar. Inte minst finns en potential i nya digitala lösningar. Staten har ett ansvar för att ge bästa möjliga förutsättningar för detta.

Det osäkra ekonomiska läget gör att det finns risk för att den ekonomiska nedgången blir djupare än enligt prognosen i budgetpropositionen för 2023. Regeringen följer därför utvecklingen mycket noga.

Anf. 20 EVA LINDH (S):

Fru talman! Den svenska välfärden finns där när vi är som mest sårbara. Vår välfärd skyddar, omfördelar kraft och skapar jämlikhet och möjligheter till ett mer jämställt samhälle.

Jag känner mig verkligen stolt över den svenska välfärden. Socialdemokratin är välfärdens förkämpar. Vi byggde upp den svenska välfärdsmodellen, och vi kommer att fortsätta försvara och utveckla den.

En fungerande välfärd är kärnan i det starka samhället. Det handlar om så mycket viktigt, sådant som är på allvar och betydande för alla oss och för våra nära och kära: att alla barn ska ha en bra skola, att vi får vård efter behov och tryggheten i att få en god omsorg på livets höst. Det är därför vi också reagerar så starkt när vi ser brister i välfärden.

Behovet och betydelsen av en stark välfärd blev tydligt under pandemin. För att värna den och klara pandemins utmaningar var det viktigt för den socialdemokratiskt ledda regeringen att ersätta kommuner och regioner för de ökade kostnaderna. Under pandemin sköt vi därför till tre gånger så mycket till välfärden som det beräknade skattebortfallet i form av generella bidrag. Ekonomiska resurser tillfördes också för att öka kapaciteten i hälso- och sjukvården, bland annat genom att öka antalet vårdplatser, anställa fler i vården och förbättra arbetsmiljön.

Nu står välfärden inför nya utmaningar och tuffa ekonomiska tider – och med en regering som inte prioriterar välfärden med tillräckliga resurser. Samtidigt har antalet äldre ökat, vilket också har ökat behoven inom sjukvården och äldreomsorgen. Det behövs också investeringar i byggnader och infrastruktur, och detta kostar pengar för både kommuner och regioner. Det var också därför som vi socialdemokrater tillförde dubbelt så mycket resurser i det budgetförslag som vi lade fram i höstas jämfört med det som regeringen med stöd av Sverigedemokraterna lade fram.

Det är bekymmersamt att det inte blir tillräckligt med resurser till välfärden. Det riskerar att försämra välfärden men också att försämra förutsättningarna för personalen. De riskerar att sägas upp. Personalen är ryggraden i den svenska välfärden. Utan personal ingen välfärd. Därför återkommer jag och ställer frågan igen: Kommer regeringen att ändra om och skicka mer resurser – de resurser som kommuner och regioner behöver för att klara välfärden?

Anf. 21 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Jag vill börja att säga tack till ministern för att han är här. Men jag kommer nu att säga något som många kanske inte tror att man som socialdemokrat skulle säga här, nämligen att jag saknar den moderata finansministern. Jag uppskattar henne! Vi har suttit tillsammans i många år i finansutskottet. När vi ska debattera en sådan viktig fråga som välfärdens finansiering hade jag hoppats att hon skulle vara på plats. Men jag förstår att det inom regeringen har skett olika arbetsfördelningar som gör att civilministern är den som ska svara.

För oss socialdemokrater är en fungerande välfärd kärnan i det starka samhället. Det handlar om så många viktiga frågor som är betydande för oss: trygghet, en god äldreomsorg, att se till att människor får en jämlik vård, en bra skola och bra förutsättningar att klara sig i livet. Därför är det för oss alltid viktigt att prioritera välfärden, och det har vi gjort i varje givet läge då vi har lämnat fram en budget.

I den senaste budgeten, som den nya regeringen lade fram, satsade man väldigt många miljarder på att sänka skatten för de allra rikaste. Dubbelt så mycket av reformutrymmet, skulle man kunna hävda, satsades på sänkt skatt i stället för på kommuner och regioner. Vi satsade dubbelt så mycket på att se till att kommuner och regioner har de resurser som de behöver. De behöver ännu mer än det som vi lade fram, men det var en bra start.

Jag har fastnat för en mening i ministrarnas svar där han säger att kommunerna inte kommer att lösa alla problem bara genom att få pengar. Det kan man kanske hålla med om, men min fråga till ministern är: Vad säger det till den personal som just nu går på knäna där ute? Är svaret att de ska få arbeta mer innovativt?

Låt mig zooma ut från detta: Många gånger när man ska hitta nya arbetssätt för att klara ekonomin och annat och bli mer produktiv brukar man skicka in mer medel tills det nya sätter sig och man kan hämta hem det, om vi nu ska prata i de termerna. Men här har man inte skickat in nya medel utan snarare underfinansierat hela systemet. Svaret från ministern är att pengar inte kommer att lösa detta utan att den som jobbar mer effektivt och mer innovativt kommer att kunna hantera detta.

Jag tycker synd om personalen där ute, och jag ger civilministern möjlighet att svara dem som just nu går på knäna: Tycker ministern att det är tillräckligt med resurser och att de behöver jobba mer effektivt, eller kommer det att tillskjutas mer medel framöver?

Anf. 22 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag instämmer verkligen i de varma engagerade ord som precis uttalats här vad gäller välfärden. Kristdemokraterna är ett välfärdsparti. Det är detta som gör att många dras till Kristdemokraterna. Det finns ett oerhört stort engagemang för äldreomsorg, LSS och sjukvård. Det är detta som utgör the selling point, som man säger ibland, för Kristdemokraterna, som är ett borgerligt parti med en stark social röst.

Under den förra mandatperioden – då jag var äldreborgarråd i Stockholms stad – i huvudstaden var jag själv med om att tillföra historiskt stora anslag till just äldreomsorgen. Jag vet alltså vad det innebär att vara engagerad i välfärden och att prioritera välfärden. Det är därför regeringen ger ett stort tillskott till kommunsektorn och välfärden, och det är därför vi väljer att lägga en tredjedel av reformutrymmet på både ökade generella statsbidrag och riktade statsbidrag till kommuner och regioner – just för att säkra välfärdens kärna.

Det statsbidrag på ungefär 4 miljarder kronor som enkom gick till att stärka äldreomsorgen under pandemin och som Kristdemokraterna och Moderaterna drev igenom i riksdagens finansutskott under den förra mandatperioden är nu permanent och kommer att vara kvar framöver. Detta är viktigt.

De ökade anslag till kommuner och regioner som gavs under pandemin var vi helt överens om i riksdagen, och Kristdemokraterna var en mycket aktiv part här för att få igenom ökade anslag till välfärden under pandemin. Men vi sa också gemensamt att anslagen var just pandemianslag. De var tillfälliga anslag till kommuner och regioner för att klara av att upprätthålla välfärden i en mycket ansträngd tid. Enligt planen skulle de extra bidragen fasas ut, både i den socialdemokratiska regeringens budget då och i den budget som vi lägger fram nu.

Jämfört med de anslag som skulle ges nästa år ökar vi nu anslagen med cirka 12 miljarder kronor i generella och riktade statsbidrag till kommuner och regioner, vilket utgör ungefär en tredjedel av det totala reformutrymmet.

Vi i regeringen är naturligtvis beredda att återkomma med ökade resurser om vi ser att det uppstår behov. Vi följer utvecklingen i kommunsektorn mycket noggrant för att se hur behoven ser ut framöver. Om man tittar på budgeten för 2023 i kommunerna kan man se att fem kommuner har valt att höja skatten och att sju kommuner har valt att sänka skatten. I princip alla kommuner låter alltså skatten ligga stilla under 2023, och det är en indikator på att kommunsektorn gör bedömningen att de med de tillskott som nu ges kommer att klara av att hålla en ekonomi i balans.

Kommunerna har genom åren byggt upp så kallade resultatutjämningsreserver, och där ligger nu ungefär 40 miljarder kronor som kan användas för att parera den lågkonjunktur som vi väntas gå in i. Jag tycker att det är ett klokt förvaltarskap från kommunerna att bygga upp sådana reserver som kan användas som ett slags airbag när vi nu går in i sämre ekonomiska tider. Då blir kommunsektorn mindre beroende av att staten hela tiden ska parera sämre ekonomiska tider med ökade statsbidrag. Det blir en större långsiktighet.

Dibrani ställde en del frågor som jag får återkomma till i mitt nästa inlägg, för jag ser att talartiden är slut. Men jag vill sammanfatta med att säga att regeringen är väldigt engagerad i välfärdsfrågan. Kristdemokraterna är ett välfärdsparti, och det är därför ingen tillfällighet att vi många gånger får ansvar för just välfärdsfrågorna, såväl i regeringen som i kommuner och regioner.

Anf. 23 EVA LINDH (S):

Fru talman! Det har uppskattats att Kristdemokraterna ofta uttrycker ett engagemang för välfärden och för den viktiga svenska välfärdsmodellen, men det som betyder något är vad som händer och vad man gör. Engagemang måste ombildas till handlingskraft.

Politik gör skillnad. När vi socialdemokrater ledde regeringen anställdes 100 000 fler i välfärden. Det gör skillnad att man omprioriterar och gör sitt engagemang till kraft och handling. Det som vi nu ser är att hälften av kommunerna och 17 av 21 regioner räknar med att gå med underskott under året. De kanske inte höjer skatten eller planerar att göra det därför att de vet att utmaningarna under det kommande året 2024 blir ännu större.

Vi oroar oss, och har fog för att oroa oss, för välfärdens utveckling i framtiden. Det som kommuner och regioner står inför nu är att de får otillräckliga resurser och inte får mer detta år än vad de fick tidigare. Därtill kommer den höga inflationen, och detta tillsammans med de högre räntorna drabbar dem precis som oss alla i hela samhället. Detta innebär ännu större kostnader och utgifter utöver vad de hade redan tidigare, alltså det som vi såg innan. Det är klart att detta oroar.

Jag var kommunalråd i Linköping förra gången den borgerliga regeringen styrde. Jag känner igen detta. Den dåvarande regeringen valde att sänka skatterna i stället för att höja statsbidragen till kommunerna. Då såg vi att de anställda fick betala priset och att välfärden krackelerade. Nu upp-repar sig historien, och vi är oroliga för att just detta ska hända ännu en gång.

Vi har hört ett antal gånger att pengar inte är allt, men personal måste kunna anställas. För detta behövs resurser. Det krävs mer personal ute i välfärden. Det handlar, bara för att ta ett exempel, om att allt fler blir äldre, vilket är jättebra. Den svenska välfärden har gjort att vi lever längre och har bättre hälsa. Men människor blir äldre och behöver äldreomsorg, och då måste det anställas personal inom äldreomsorgen. Där behövs fler arbetskamrater som kan hjälpa till att ge den goda omsorg som vi vill att man ska klara av att ge. Personalen behöver också ha en god arbetsmiljö där man trivs och kan ägna sig åt rätt saker och där man väljer att stanna kvar.

Som sagt: Pengar spelar roll. Politik gör skillnad. När vården, skolan och omsorgen inte får tillräckliga resurser innebär det nedskärningar i välfärden. Jag väntar fortfarande på att det engagemang som Kristdemokraterna ofta visar för välfärden ska göra skillnad i budgeten och i prioriteringarna framöver.

Anf. 24 ADNAN DIBRANI (S):

Fru talman! Som interpellanten Eva Lindh nämnde har vi under de år som vi har styrt fått över 100 000 fler i välfärden. Det är för att vi har satsat på våra kommuner och regioner – rekordstora satsningar som de verkligen har uppskattat.

Ministern nämnde i sitt svar att kommunerna har en airbag genom resultatutjämningsreserven. Det ska vi vara glada för. Det har de därför att den socialdemokratiskt ledda regeringen satsade enorma summor som kommunerna och regionerna har kunnat spara för att använda när det är lite kärvare tider. Detta har ingenting att göra med den nuvarande regeringen.

Min oro gäller både framtiden och den tid vi nu lever i. Jag ställde en fråga till ministern om vad det innebär att jobba mer innovativt och effektivt och varför mer pengar inte behöver tillskjutas till kommunsektorn.

Jag ska lägga till två saker för att belysa problemet här och nu. Vi har i dag kommuner där de drar in på fruktstunderna för små barn eller drar in på ett ägg till barnen. Man kan fundera på vad detta ger, men det är vad de behöver göra för att försöka få balans i ekonomin. I det läget får de höra att de inte behöver mer pengar och att de får arbeta mer effektivt.

Vad ska jag enligt ministern svara de barn som just nu tycker att det är ganska jobbigt att inte få frukt, ägg eller vad det kan vara? Men, framför allt, vad ska jag svara den personal som tycker att det är oerhört jobbigt att säga nej till barnen? I dessa ekonomiskt kärva tider är detta kanske den enda frukt som barnen får för att de har det tufft där hemma.

Här och nu har vi bekymmer. Ekonomin är oerhört svår i våra kommuner, och jag hade önskat att ministern hade svarat. Han kanske gör det i sitt nästa inlägg genom att säga att vi behöver mer resurser. Det innebär inte att man inte behöver jobba effektivt. Men mer resurser behövs.

Anf. 25 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag delar bedömningen att mer pengar behövs till välfärden och att mer pengar behövs till kommuner och regioner. Det är också därför som regeringen tillför mer resurser och lägger en tredjedel av vårt reformutrymme just på kommunsektorn. Jag vill verkligen få detta sagt. Det ges nämligen en annan bild av mina socialdemokratiska motdebattörer under denna debatt.

Jag är också orolig för framtiden. Jag har flera gånger i denna talarstol sagt att jag också känner en oro för kommunsektorns framtida utmaningar att upprätthålla välfärden, kanske inte främst för ekonomin som jag tror att vi kommer att lösa tillsammans eftersom Sverige har starka statsfinanser. Och vi har lagt fram en ansvarsfull budget så att vi kommer att kunna möta upp behov som kan uppstå. Men jag känner en stor oro för kompetensbrist och kompetensförsörjning och för att behovet av ny arbetskraft ökar så mycket samt hur vi ska få unga människor att vilja utbilda sig inom dessa sektorer. Det är kanske den största utmaningen som kommunerna står inför.

Sedan vill jag säga till Eva Lindh att Alliansens resurser till kommunsektorn ökade. Kommunerna hade bra ekonomi under alliansåren. Kommunsektorns ekonomi ökade, inte främst på grund av ökade statsbidrag utan för att ekonomin växte, för att fler människor kom i arbete och för att skatteunderlaget till kommunerna växte. De viktigaste förutsättningarna för kommunerna är att skatteunderlaget ökar, att antalet arbetade timmar blir större och att sjukskrivningarna minskar. Detta är viktiga frågor för kommunerna, och detta hände just under alliansåren.

Socialdemokraterna får gärna berätta för undersköterskorna i äldreomsorgen att jobbskatteavdraget som gav honom eller henne ungefär 1 500 kr mer i månaden att röra sig med aldrig skulle ha införts. Jag tror inte att undersköterskorna riktigt uppskattar ett sådant budskap. Och Socialdemokraterna har i sina budgetar inte föreslagit att något av de fem jobbskatteavdrag som den förra alliansregeringen införde ska tas bort. Jag tycker ändå att det är intressant med tanke på den retorik som förs fram här.

Pengar spelar stor roll – det visar också denna regering – men de spelar inte all roll. Jag tycker att det är viktigt att säga det ibland. Tror man att kommunsektorns utmaningar framöver ska kunna lösas enbart med ökade statsbidrag och framför allt om man förenklar detta tycker jag att man vilseleder medborgarna. Att jobba mer effektivt handlar inte om att man ska springa fortare i korridorerna och att man ska ge färre kramar, som det sägs ibland. Men det kan röra sig om digitalisering.

Jag återkommer ibland till min tid som äldreborgarråd, och jag tycker att man ibland får referera till det som man själv gjort i tidigare uppdrag. Vi försökte då med digitala verktyg frigöra tid inom äldreomsorgen. Det kunde handla om sådana enkla saker som att i stället för att utbildad personal skulle gå iväg till mataffären och köpa mat kunde man exempelvis göra onlinebeställningar av mat. Att man hade digitala nycklar i stället för fysiska nycklar sparade väldigt mycket tid inom äldreomsorgen. Att inte låta utbildad undersköterskepersonal städa eller stryka utan låta andra yrkesgrupper göra det är ett sätt att göra verksamheten både effektivare och mer optimerad.

Att få fler att jobba heltid är en annan viktig fråga för att klara kompetensförsörjningen framöver och skapa bättre arbetsmiljö. Att få människor att jobba längre, att orka och vilja jobba längre, är också ett annat sätt att få kommuner och regioner att kunna hantera utmaningen med personalbrist framöver.

Det finns alltså många andra frågor som vi också måste kunna diskutera. Jag tycker att det blir för snävt om vi bara diskuterar om ett statsbidrag ett enskilt år ska öka med 6 eller 12 miljarder kronor. Debatten blir fattig. Vi behöver komma djupare ned än så för att verkligen klara av välfärdens utmaningar.

Anf. 26 EVA LINDH (S):

Fru talman! Låt mig börja i den ände där civilministern slutade. Vi ser att det finns stora kompetensbrister. Det saknas personal inom en lång rad yrkesgrupper inom välfärden. Om det inte finns personal att anställa måste vi självklart agera för att råda bot på det. Det som bekymrar mig ännu mer är om det inte finns resurser, utbildningsplatser eller äldreomsorgslyft, som faktiskt har fungerat. Det finns i år, men det finns inte i budgeten för kommande år. Då är det ett ännu större problem. Vi behöver alltså resurser, och vi behöver också förbereda för den personalbrist som kommer och som redan finns i dag.

Det kan absolut göra skillnad med digitaliseringar, men det gör inte all skillnad. Det är inte det stora. Jag har jobbat inom äldreomsorgen. Jag vet därför att även om man genom digitalisering skulle underlätta förutsättningarna för äldreomsorgen är det mycket tid och kraft som vi både ska och bör lägga på att sitta och hålla den där handen och ge den omsorg som behövs.

Vi socialdemokrater vill fördubbla satsningarna på välfärden för att vi vet att resurser spelar roll. Välfärden spelar roll både för våra nära och för att den skapar förutsättningar för ett jämlikt samhälle, ett samhälle som håller ihop och ett Sverige där hela landet ska leva och växa. Det kräver resurser. Det är därför som vi blir oroade när vi ser att det inte finns tillräckliga resurser för välfärden framöver.

Jag tackar civilministern för debatten och för att vi kan stå här i dag, inte för att samtala om men åtminstone debattera frågan.

Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Jag vill också tacka Eva Lindh och Adnan Dibrani för denna debatt som jag tycker har varit bra. Det går inte att ta miste på det engagemang som ändå finns för välfärden, vilket jag tycker är väldigt bra. Jag gläds över att så många partier som möjligt verkligen funderar på hur vi kan stärka välfärden framöver och hur människor som behöver samhällets stöd i olika faser av livet verkligen kan få omsorg och den värme som alla som jobbar med välfärd ger till både barn och äldre men också till människor som mitt i livet behöver välfärden.

Jag vill återigen, som jag har gjort i alla inlägg hittills, säga att det är därför som denna regering lägger mer pengar i statsbidrag till kommuner och regioner, såväl ökade generella statsbidrag som riktade statsbidrag.

Inom Socialdepartementet, där kristdemokraten Jakob Forssmed är departementschef, har flera riktade statsbidrag införts bland annat för att bryta ofrivillig ensamhet, för fler vårdplatser inom sjukvården, för en stärkt förlossningsvård och för kvinnors sjukvård. Och många andra satsningar har gjorts. Jag tycker alltså att det görs väldigt mycket.

Eva Lindh pekade på Äldreomsorgslyftet, som jag tycker har varit en väldigt bra satsning, även om det av olika anledningar har varit svårt att göra av med alla pengar i de olika kommunerna. Linköping var för övrigt en av de kommuner som var med i ett inslag på SVT för något år sedan och som hade stora problem att göra av med pengarna. Det var en treårig satsning. Det planerades att fasas ut även av den förra regeringen. Hur vi gör med äldreomsorgssatsningarna och andra kompetensutvecklingssatsningar när tiden för dem går ut får regeringen återkomma om i nästa budget. Vi hade mycket kort tid på oss att lägga fram en budget – från att denna regering tillträdde till att den skulle lägga fram en budgetproposition till riksdagen.

Exakt hur vi fortsätter att fullfölja dessa satsningar får vi återkomma till. Men kompetensförsörjning och yrkesutbildningar kommer att vara helt avgörande för att klara välfärdens utmaningar framöver.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 10 Svar på interpellation 2022/23:131 om välfärden i kommuner och regioner i norra Sverige

Anf. 28 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig om jag avser att göra nedskärningar i välfärden i kommuner och regioner i norra Sverige.

Regeringen delar bedömningen att kommunsektorns ekonomiska situation kommer att vara utmanande de närmaste åren. Det kommer att behövas en kombination av åtgärder för att värna och stärka välfärden.

Genom den kommunala självstyrelsen är kommuner och regioner ansvariga för sin ekonomi och sin verksamhet, vilket innebär att kommuner och regioner själva beslutar om ekonomiska prioriteringar och eventuella effektiviseringsåtgärder i sina egna verksamheter. Liksom för många hushåll och företag gäller det att vidta åtgärder för att kunna uppnå en ekonomi i balans. Kommuner och regioner behöver fortsätta arbeta innovativt, effektivisera sin verksamhet och utveckla den efter nya förutsättningar. Inte minst finns potential i nya digitala lösningar. Staten har ett ansvar för att skapa goda förutsättningar för kommunsektorn.

Elpriserna har under november och december varit mycket höga, särskilt i december då elpriserna i stora delar av Sverige var högre än de någonsin tidigare varit under en enskild månad. Regeringen har därför gett Svenska kraftnät i uppdrag att hos Energimarknadsinspektionen ansöka om att använda de så kallade flaskhalsintäkterna till åtgärder som kompenserar för de höga elpriser som drabbat hushållen. Det nya stödet gäller även hushåll i norra Sverige och planeras att betalas ut under våren 2023. Denna åtgärd kommer att innebära en förstärkning av hushållens ekonomi, och det minskar indirekt den ekonomiska bördan för kommunerna.

I budgeten för 2023 avsattes, som vi hörde under den tidigare interpellationsdebatten, cirka en tredjedel av reformutrymmet till kommunsektorn. Det generella statsbidraget höjdes permanent med 6 miljarder kronor jämfört med tidigare år. Genom det kommunalekonomiska utjämnningssystemet fördelas de generella statsbidragen så att de kompenserar för skillna-

der i skattekraft och för kostnadsskillnader som beror på strukturella faktorer, till exempel långa avstånd och skillnader i uppvärmningskostnader.

Vidare går 300 miljoner kronor i år till utveckling av primärvård i landsbygd inom överenskommelsen med SKR om God och nära vård 2023.

Regeringen beslutade också i december 2022 att ge en samordnare fortsatt uppdrag att till och med juni 2023 främja koordineringen av arbetet med insatser av betydelse för näringslivets hållbara omställning och samhällsomvandlingen till följd av framväxten av nya industrier i Norrbottens och Västerbottens län.

Anf. 29 EVA LINDH (S):

Fru talman! Låt mig börja med att säga varför interpellationen skrevs och varför jag tycker att det är viktigt att debattera välfärden i just norra Sverige. Jag ser det nämligen som att regeringens politik innebär en dubbelstöt mot kommuner och regioner i norra Sverige.

Den svenska välfärdsmodellen är viktig. Välfärden är avgörande för samhället och för människor. Det handlar om att få en trygg omsorg när man blir äldre, om att få en god utbildning och en god start på livet samt om att få vård efter behov. Därför prioriterade vi i Socialdemokraterna välfärden i vårt budgetförslag. Vi lade dubbelt så mycket pengar till välfärden som regeringen med stöd av Sverigedemokraterna gör.

Fortsatta satsningar behövs. Kommuner och regioner har stora utmaningar framför sig. De har utmaningar både i själva det faktum att det blir fler äldre och i att det behöver göras investeringar och annat. Men det är också så att det som drabbar hela samhället även drabbar kommuner och regioner, såsom höjda räntor och högre inflation. När man då ger otillräckliga resurser till välfärden, vilket vi anser att regeringen och Sverigedemokraterna gör, drabbar det välfärden i hela Sverige.

De norra delarna av vårt land är dock särskilt drabbade, av en anledning: När regeringen presenterade sina tankar och planer för elprisstödet fanns inget elprisstöd till norra Sverige, det vill säga den del av Sverige som ligger norr om Dalälven. Förutom att hushållen inte skulle få elprisstödet skulle inte heller kommuner och regioner i norra Sverige få någon kompensation för de höga elräkningar de har.

Det skulle alltså innebära att kommuner och regioner får ännu svårare att klara av att ge en bra välfärd, och det är det jag menar med att detta är en dubbelstöt mot välfärden i norra Sverige. Det är en orimlig hållning, och den har skapat en enorm ilska och besvikelse. Det är 1,2 miljoner människor som lämnas utanför.

Ännu vet vi inte hur det blir med elstödet – det verkar ju som att regeringen har ändrat sig och att elstöd till hushållen nu ska ges även i de norra delarna av Sverige. Eventuellt kommer det att delas ut från slutet av februari. Precis som statsrådet säger i sitt svar kommer det att indirekt minska bördorna för kommunerna. De kanske inte behöver betala ut försörjningsstöd på samma sätt, vilket indirekt minskar bördorna.

Stöden till företagen och därmed också den svenska välfärden vet vi dock fortfarande inget om. Kommunerna vet ingenting. Vi har inte fått besked, och kommuner och regioner vet inte heller vad det är som kommer att gälla. Det är nämligen inte riktigt klart än.

Även om jag vet att elprisstödet inte är ett ansvar specifikt för civilministern – det är näringsministern som har det ansvaret – sitter man ändå i samma regering. Nu har man en chans att ge besked.

1. Kommer det att bli mer – tillräckligt med – resurser till välfärden?
2. Kan kommuner och regioner räkna med att få ett stöd för de höga elpriskostnader de nu har, precis som alla andra?

Jag hoppas få svar på de frågorna.

Anf. 30 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Nu blir det kanske lite dubbelargumentering med tanke på den förra interpellationsdebatten, för debatterna berör mer eller mindre samma ämne även om den förra berörde hela Sverige och interpellanten nu fokuserar på de norra delarna av Sverige.

Regeringen gör ingen skillnad på norra eller södra Sverige i de här frågorna, utan vi ser att välfärden ska fungera i hela Sverige. Ökningarna av både generella och riktade statsbidrag fördelas inte olika mellan södra och norra Sverige, utan det tas om hand i kostnads- och skatteutjämningsystemet där man fördelar resurserna beroende på vilka strukturella förutsättningar kommunerna har. Vi vet att många kommuner i norra Sverige får stöd i och med det skatteutjämningsystem vi har.

Systemet håller också på att utredas just nu, kan jag säga. Det görs inte minst utifrån att de socioekonomiska faktorerna behöver stärkas ännu mer, men man ser över skatteutjämningsystemet väldigt brett. Vi får se hur det kommer att påverka enskilda kommuner.

Lindh fokuserar mycket på frågan om elprisstödet. Precis som Lindh själv sa är det inte mitt ansvarsområde, utan det ligger på energi- och näringslivsminister Ebba Buschs bord. Jag får faktiskt hänvisa till henne om just den debatten ska fördjupas. Men det är ju helt klart så att det kommer ett elprisstöd också till norra Sverige som ska kompensera för höga elpriser under november och december.

Eva Lindh vet, precis som alla andra, varför vi har kompenserat före det andra elprisstödet och varför elprisstöd 1 bara gick till elprisområde 3 och 4. Det berodde på att elpriserna var så mycket högre i dessa delar än i område 1 och 2. Elpriserna var ibland tre eller fyra gånger högre på månadsbasis i elprisområde 3 och 4 än i elprisområde 1 och 2. Vi satte ett referenspris på 75 öre per kilowattimme, och det var det vi utgick från. Priset låg ju långt över detta vissa månader i elprisområde 3 och 4 men inte i elprisområde 1 och 2, och det var därför stödet gick dit. Det var inte för att diskriminera någon del av landet utan för att man skulle få kompensation för höga elpriser; det var ju det som detta handlade om.

När vi i regeringen sedan såg att elpriserna ökade väldigt mycket i de norra delarna av Sverige tog vi ett snabbt beslut och kunde tidigt i år meddela att även hushåll i norra Sverige skulle få elprisstöd, vilket jag tycker var väldigt bra. Det kommer att delas ut. Exakt datum för detta är jag inte uppdaterad på, men det kommer att delas ut. Det första stödet ska börja delas ut redan nu på måndag.

Kommer vi att ge tillräckligt med stöd? Tillräckligt är ett ganska subjektivt begrepp, för man kan tycka olika om vad som är tillräckligt. Regeringen har visat att den tar kommunsektorn på allvar genom att en tredjedel

av reformutrymmet har gått till ökade statsbidrag, såväl generella som riktade, till kommuner och regioner för att ge dem förutsättningar att klara det så otroligt viktiga välfärdsuppdraget och ge en dräglig och omsorgsfull vardag till människor som behöver samhällets stöd. Om regeringen gör bedömningen att det behövs ökade resurser kommer det också att komma ökade resurser.

Prot. 2022/23:65

17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 31 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag tror faktiskt – eller, rättare sagt, jag vet – att människor som bor i norra Sverige inte känner att de behandlas lika. Man må ha olika åsikter om huruvida detta är rätt eller fel och om betydelsen av att priset inte var lika högt då, men den ilska och frustration som finns i de norra delarna av Sverige är enorm. Jag vill bara säga det.

Utmaningarna i kommunerna och regionerna är väldigt stora och av skiftande karaktär. De befolkningsmässigt minsta kommunerna har generellt de tuffaste utmaningarna. Många av dem ligger också i de norra delarna av Sverige.

Vi socialdemokrater har prioriterat att hela Sverige ska leva och växa. Det handlar naturligtvis om att skapa likvärdiga förutsättningar för alla kommuner och regioner, från söder till norr, och om att man ska kunna ha en bra välfärd.

Under förra mandatperioden beslutade riksdagen mycket riktigt om en ny kostnadsutjämning. Den tar större hänsyn till den samhällsutveckling som har skett under senare år, med en äldre befolkning och ökad urbanisering. Sammantaget kan man säga att det efter denna förstärkning och det som vi beslutade då tas större hänsyn till gles bebyggelse och socioekonomiska faktorer.

Det tas större hänsyn, men någon rättvis eller exakt utjämning finns ju inte, även om utjämningsystemet finns och man utjämnar i hög grad. Det vet vi ju. När vi nu har en utredning om utjämningsystemet ser vi att det faktiskt är så att många kommuner inte får resurser enligt de ökade opåverkbara faktorer som man ska kompenseras för. Man pratar om detta, men vi ser att det inte är så.

Statsrådet sa i sitt svar att det kommunalekonomiska utjämningsystemet fördelar statsbidragen så att de kompenserar för skillnader i skattekraft som beror på strukturella faktorer, men så är det inte riktigt. Visst utjämnar det, men det utjämnar inte skillnaderna fullt ut.

Även om frågan om hur elprisstödet ska se ut är en fråga för energi- och näringsministern är ju civilministern ansvarig för förutsättningarna för kommuner och regioner. Ett besked till kommunerna och regionerna i norra Sverige borde kunna ges, så att de kan vara trygga med och säkra på att de kan få stöd för de ökade elpriser som de faktiskt har haft under den här perioden.

Vi i Sverige tjänar inte på att vi glider isär. Omfördelningen är ett steg för att säkerställa en jämlik välfärd i hela vårt avlånga land. Det är en fråga om rättvisa. Oavsett vem man är ska man vara trygg med att man får en bra sjukvård, en bra utbildning och en bra omsorg. Det handlar, som sagt, om ett Sverige där hela landet ska leva och växa – även de norra delarna.

Anf. 32 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Det kan ju också vara så att Socialdemokraterna försöker att slå blå dunster i ögonen på människor. Hade vi gett korrekta fakta om att hushåll i södra Sverige har betalat fyra gånger högre elpriser, och ibland kanske till och med mer än så, än hushåll i de norra delarna av Sverige tror jag att det hade funnits en förståelse för att elprisstödet är högre till de södra delarna än till de norra delarna. Det är inte konstigare än att bostadsbidraget blir högre om hyran är högre – man ger ju inte samma bostadsbidrag till alla oavsett vilken hyra de har. Bidrag ges utifrån de behov och kostnader som finns.

Elprisstödet ska kompensera för höga elpriser. Det är självklart att hushåll som har betalat ett högre elpris per kilowattimme blir kompenserade på ett annat sätt än hushåll som inte har betalat för detta.

Det är klart att upprördheten blir väldigt stor om man går runt och lyssnar på socialdemokrater som sprider en bild av att detta skulle vara någonting diskriminerande mot vissa människor som bor i norra Sverige. Då förstår jag att människor blir upprörda. Tyvärr tycker jag att Socialdemokraterna ibland tenderar att sprida desinformation, eller information som inte ger rätt bild. Jag tycker att detta är väldigt olyckligt.

Det som den förra regeringen lyckades åstadkomma var ett generellt elprisstöd på 2 000 kronor. Elprisstöd 1, som kommer att betalas ut från och med måndag, kan ge upp till 16 000 kronor till de mest drabbade hushållen. Det är alltså stor skillnad mellan det elprisstöd som Socialdemokraterna lyckades leverera och det som denna regering lyckats med.

Jag är fullt medveten om att skatteutjämningsystemet inte fullt ut kompenserar för de strukturskillnader som finns. När vi nu ökar de generella statsbidragen med 6 miljarder kronor kommer många kommuner i norr proportionerligt sett, per invånare, att få mer av dessa 6 miljarder än andra delar av Sverige. Det var detta som var min poäng. Jag har aldrig sagt att det kompenserar fullt ut, för det gör det inte – det kommer att vara omöjligt att hitta ett system som gör det. Jag ska med intresse ta emot skatteutjämningskommitténs betänkande nästa år. Vi kommer också att ge en del tilläggsdirektiv för att vässa utredningen ytterligare.

Jag vet att det finns väldigt många små kommuner; många av dem är koncentrerade till Norrlands inland. Jag var bara för några veckor sedan i Västerbotten och passade då på att besöka Bjurholms kommun, som är Sveriges minsta kommun med knappt 2 800 invånare. Det var ett spännande och givande besök med en otroligt engagerad politisk ledning och tjänstemannaledning. Trots de utmaningar som denna lilla kommun står inför vågar man satsa på en helt ny byggnad, eller fastighet, som ska inrymma såväl skollokaler som äldreboende och, om jag inte minns fel, idrott för att strukturera om i fastighetsbeståndet och skapa en mer effektiv ekonomi. Det var härligt att se hur en liten kommun ändå vågar göra dessa satsningar, och man gör det för att man ser att det på lång sikt kommer att generera lägre kostnader för fastigheter – apropå att vidta åtgärder som på sikt skapar en bättre och mer effektiv ekonomi. Jag tycker att det var inspirerande.

Jag kan inte låta bli att fråga med tanke på den debatt som är och den argumentation som förs fram: Har Socialdemokraterna lagt fram ett nytt förslag om att statsbidragen ska kompensera de norra delarna lite extra

mycket? Jag har aldrig sett ett sådant förslag. Men det låter så på denna debatt, så inte undra på att människor blir besvikna emellanåt.

Prot. 2022/23:65
17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 33 EVA LINDH (S):

Fru talman! Jag ska försöka bena upp detta. Socialdemokratin har givetvis ett inflytande på samhällsdebatten, men ilskan i norra delarna av Sverige har inte vi varit upphov till. Vi hör den och lyssnar på den, men det är människorna som bor där som är upprörda över att inte få något stöd över huvud taget. De säger inte att de ska få exakt lika mycket men i alla fall *något* stöd eftersom de vissa tider har haft höga elpriser och åtminstone en månad lika höga som i södra Sverige.

De är också upprörda över de löften som gavs före valet vad gäller till exempel drivmedel.

Det finns alltså en mängd saker människor är upprörda över, och det är inget Socialdemokraterna har hittat på. Men vi hör vad människor säger, och vi hör deras upprördhet och oro.

Det måste till mer resurser. Vi har inte sagt att vi ska ge några särskilda resurser, utan vi vill ge tillräckliga resurser till välfärden. Vad är då tillräckliga resurser? Jo, resurser nog att klara av att ge den välfärd som människor behöver. Vi vill bygga samhället starkare genom att skapa mer likvärdiga förutsättningar för hela kommunsektorn och sätta välfärden först, även i norra Sverige för att hela Sverige räknas. Då behövs satsningar på välfärden i hela Sverige.

Man behöver dock också se till de speciella förutsättningar som de norra delarna har när det gäller just elprisstödet och den oro som finns över det.

Tack för debatten!

Anf. 34 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Stöd kommer till de norra delarna av Sverige. När elpriserna ökade också i de norra delarna av Sverige fattade regeringen snabbt ett beslut för att även de norra delarna, elprisområde 1 och 2, skulle få stöd. Det kommer inom kort att delas ut stöd för november och december, då elpriserna sköt i höjden även i norra Sverige. Regeringen levererar alltså.

Regeringen hör också. Vi sitter inte insnöade, höll jag på att säga, på Regeringskansliet och håller för våra öron. Vi lyssnar. Vi reser och pratar med människor och vet om att det finns upprördhet i de norra delarna av Sverige.

Men när vi förklarar de stora elprisskillnaderna mellan norra och södra Sverige kommer också en förståelse för varför det första elprisstödet gick till just elprisområde 3 och 4. Men när elpriserna i norra Sverige ökade tog regeringen snabbt beslut om att ge stöd till hushållen också i elprisområde 1 och 2. Så agerar en handlingskraftig regering.

Regeringens bedömning är att det tillskott för 2023 vi ger kommunsektorn är signifikant och kommer att hjälpa kommunerna att klara av det viktiga välfärdsuppdrag de har. Ser regeringen att prognoserna kommer att förvärras framöver och gör en bedömning att dessa resurser inte kommer att räcka till återkommer vi. Det finns möjlighet att göra det i vårändringsbudgeten och framför allt när vi lägger fram höstbudgeten för kommande år.

Regeringen är på alerten, och det finns ekonomiska förutsättningar tack vare Sveriges starka ekonomi. Vi ska lägga fram en budget som inte driver på inflationen, men att klara av välfärden i kommuner och regioner är en viktig fråga för regeringen.

Även jag tackar för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2022/23:147 om social dumpning

Anf. 35 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Fru talman! Eva Lindh har frågat mig vad jag ämnar göra för att motverka social dumpning.

Social dumpning är en komplex fråga som spänner över flera politikområden. Det handlar bland annat om bostads- och arbetsmarknadsfrågor och att kommunerna tolkar och tillämpar bostättningslagen på olika sätt.

Den förra regeringen tillsatte flera utredningar strax före valet 2022. En av dessa var utredningen Motverka social dumpning (dir. 2022:56). Regeringen har nu gjort en genomgång av samtliga pågående utredningar och vid en prioritering bland dessa beslutat att avsluta den nämnda utredningen. Även om denna utredning har lagts ned bedrivs annat arbete som har betydelse för frågan.

Det kommunalekonomiska utjämnningssystemet utjämnar för skillnader i skattekraft och för kostnadsskillnader som bland annat beror på socioekonomiska faktorer, till exempel utbildnings- och inkomstnivå och vistelsetid i Sverige.

Den parlamentariska kommittén En ändamålsenlig kommunalekonomisk utjämnning (dir. 2022:36) som bland annat tittar på systemet för kostnadsutjämnningen har i uppdrag att analysera om det i tillräcklig grad kompenserar för socioekonomiska faktorer och ska vid behov föreslå ändringar.

Det pågår även andra statliga utredningar och myndighetsuppdrag som har anknytning till frågan om social dumpning. Länsstyrelserna har till exempel i uppdrag att stödja kommunerna i deras arbete för att förebygga avhysningar och motverka hemlöshet. Uppdraget pågår till 2026.

Utredningen Skärpta kontroller vid fastighetsförvärv (dir. 2022:93) ska föreslå åtgärder för att skärpa kontrollen vid överlåtelser av fastigheter i syfte att skydda bostadshyresgäster mot oseriösa överlåtelser av hyresfastigheter och hindra att den svenska fastighetsmarknaden utnyttjas för brottslighet.

Regeringen avser vidare att se över bostättningsregelverket i enlighet med Tidöavtalet. Goda förutsättningar för mottagande i kommunerna är centralt för att integrationen av nyanlända ska fungera.

Regeringen är mån om att det ska finnas ett välfungerande samarbete mellan kommunerna och kommer att fortsätta följa frågan.

Anf. 36 EVA LINDH (S):

Fru talman! Social dumpning sker när en kommun får personer i behov av stöd att flytta till en annan kommun utan att personerna själva uttryckt

en vilja att flytta. Det är ofta kommuner med hög arbetslöshet och en hårt ansträngd ekonomi som behöver överta ansvar och kostnader för personer som fått flytta från mer välbärgade kommuner.

Social dumpning är ett problem på riktigt för de personer som drabbas men också för kommuner som redan kämpar med stora utmaningar. Inte sällan har som sagt rikare kommuner uppmanat personer att söka sig till kommuner som har större utmaningar. Där finns möjligen lediga bostäder men, nu generaliserar jag, sämre tillgång till arbete och därmed också egen försörjning för de personer som tvingas flytta dit. De kommuner som redan har svåra utmaningar och sämre arbetsmarknad får ännu svårare att möta sina invånares behov.

Statskontoret fick i uppdrag av den S-ledda regeringen att kartlägga förekomsten och föreslå åtgärder. Denna kartläggning har visat att social dumpning förekommer och att det får svåra konsekvenser för vissa kommuner och för de drabbade personerna. Det visar sig att de grupper som är mest utsatta för denna aktiva påverkan att flytta till en annan kommun är nyanlända och personer med missbruk eller andra sociala problem.

Så kan vi inte ha det. Vi behöver agera nu för att stoppa den sociala dumpningen.

I början av sommaren 2022 tillsatte den S-ledda regeringen en utredning som fick i uppdrag att föreslå åtgärder för att motverka social dumpning. Två dagar före julafton lades den helt utan förvarning ned. Regeringen har gjort en prioritering och ansett att utredningen om social dumpning inte är prioriterad. De personer som blir utsatta och de kommuner som får ännu tuffare utmaningar tror jag inte håller med regeringen om att det här inte är en prioriterad fråga.

Ärligt talat har jag lite svårt att förstå detta. Statsrådets svar visar på att man anser att förekomsten finns och att den är bekymmersam. Varför lägger man då ned en utredning som jobbat en tid med att undersöka förekomsten och att ta fram förslag till åtgärder för att man ska kunna agera? Det har jag väldigt svårt att förstå. Nedläggningen innebär att man inte har underlag för att de åtgärder som eventuellt föreslås faktiskt är de som är inriktade på att motverka den sociala dumpningen. Det är ju det utredningar går ut på.

Anser statsrådet att social dumpning är ett problem? Och om svaret är ja – statsrådet presenterade visserligen en del åtgärder – vilka åtgärder planeras för att specifikt få bukt med den sociala dumpningen?

Anf. 37 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag börjar där interpellanten Eva Lindh slutade, nämligen med att ställa en väldigt enkel fråga: Tycker ministern att social dumpning är ett problem?

Utifrån ministerns redogörelse skulle man, om man vill vara lite illasinnad, kunna säga att detta inte är ett bekymmer. Men för mig är det ett stort bekymmer. Det finns kommuner, framför allt i storstäderna, som har det rätt bra rent ekonomiskt men som i princip kör medborgare till andra kommuner som har det väldigt tufft för att på så sätt slippa ta de kostnaderna. Man välter över dem på kommuner som allt som oftast har det mycket tuffare. Det är ju helt sjukt!

Det är beklagligt att ministern i princip bara svarar att det är en komplex fråga. Man lägger ned en utredning som jobbar med just detta och hänvisar till exempelvis kommunalutjämningsutredningen som pågår nu och som jag också sitter med i. Vi tittar inte på social dumpning där. Men det kanske kommer sådana direktiv framöver.

Det är konstigt att hänvisa till andra utredningar. Jag börjar fundera. Jag hoppas verkligen att ministern också tycker att detta är ett problem. Hela utredningen kring utjämningsystemet handlar ju om att hjälpa kommuner i vårt land med olika strukturella bekymmer, både socioekonomiska och demografiska. Den handlar inte om att möjliggöra social dumpning, vilket man skulle kunna tolka svaret som. Jag hoppas att jag hört fel och vill gärna ha ett svar på detta, för jag vill inte delta i en utredning som möjliggör att fler kommuner skjutsar medborgare till en annan kommun och på så sätt vältrar över kostnader. Det är inte den solidariska tanke som jag lever efter i vårt land.

Jag avslutar alltså med att än en gång ställa frågan om denna företeelse är ett komplext problem eller ett riktigt bekymmer för ministern.

Anf. 38 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Både Lindh och Dibrani har frågat mig om jag tycker att social dumpning är ett problem. Jag svarar: Ja, det är det. Jag tycker att detta är en viktig fråga.

I förra interpellationsdebatten sa jag att vi inte bara sitter på våra kontor och håller för öronen. Jag träffar många kommuner och länsstyrelser, och jag har träffat SKR vid ett par tillfällen. Jag vet att det här problemet förekommer. Samtidigt vet både Dibrani och Lindh att när en ny regering tillträder gör man olika omprioriteringar bland utredningar och lägger ned en del för att frigöra resurser för nya utredningar, för att kunna genomdriva den politik man gick till val på. Det är så det funkar.

Utredningen hade kommit en bit, och jag har träffat den aktuella utredaren; det var jag väldigt noga med att göra. Den aktuella utredaren har också skrivit ett brev till mig som minister, och jag vet att det är offentligt och även har kommit andra till del. I brevet beskrivs hur långt man kom i utredningen och också en del slutsatser. Där fanns även ett par konkreta förslag som vi naturligtvis ska se om det är intressant att gå vidare med.

Även om man nu kan säga att det finns ett objektiva begrepp för social dumpning är det inte alltid självklart vad som är social dumpning och inte. Vi har inte kommunarrest i Sverige. Människor är fria att flytta dit de vill efter det att etableringstiden är över. Den är som bekant två år.

Det finns en inneboende konflikt i detta. Där det finns gott om arbeten och därmed större möjligheter att integrera sig är det väldigt ont om bostäder, och där det finns gott om bostäder finns det ofta sämre möjligheter att få jobb och därmed också sämre möjligheter till integration. Den inneboende konflikten gör frågan väldigt komplex. Jag tycker att man kan kosta på sig att säga i interpellationssvaret att frågan är komplex. Vi hade exakt denna debatt för en vecka sedan i den här kammaren, och jag svarade likadant då: Ja, jag tycker att detta är ett problem.

Bosättningslagen ska ses över. Det finns skrivningar i Tidöavtalet om mer nationell likvärdighet i hur man tolkar bosättningslagen, hur lång tid den ska verka och hur lång tid ankomstkommunen är ansvarig för de nyanlända. Jag tycker att det är väldigt bra och tror att det kommer att bidra

till att till viss del lindra problemen med och förekomsten av social dumpning.

Vi kan också se i prognoserna att migrationen kommer att minska. Den har redan minskat och kommer att fortsätta minska framöver. Det innebär med all sannolikhet att problemen med social dumpning blir mindre, eftersom de ofta är kopplade till just migrationspolitiken och hur bosättningslagen är utformad.

Social dumpning har ju varit ett stort problem under perioder med väldigt hög migration, till exempel inte minst efter Syrienkriget. Det var också med anledning av det som riksdagen beslutade om bosättningslagen, för att få en jämn fördelning av asylsökande i vårt land. För en del kommuner var det svårt att efter två år erbjuda bostad, och då löste man det genom att erbjuda bostäder i kommuner där det finns gott om sådana. Det kanske inte kan tyckas så konstigt, men det skapade stora problem för de kommuner som fick ta emot många som behöver stöd från socialtjänst och annat. Problematiken med detta kommer med all sannolikhet att minska i takt med att migrationen minskar framöver.

Anf. 39 EVA LINDH (S):

Herr talman! Tack för svaret, statsrådet! Det var ett tydligt svar att detta är ett problem. Nu har vi åtminstone samma problembeskrivning eller syn på att det faktiskt är ett problem. Det är en grund. Nästa steg handlar om vad vi gör åt det – och det var ju just det som utredningen skulle titta på. Vad kan vi göra? Hur ser företeelsen ut? Vilka kommuner är särskilt drabbade? Vi vet en del, men vi vet ännu inte tillräckligt.

Det är klart att man som medmänniska känner väldigt sorg över den cyniska behandling av människor som ligger bakom orden social dumpning. Utan att människan själv vill det får man den att flytta till en annan kommun. Jag har mött flera av dessa människor som berättat att man sagt att de annars skulle bli av med sitt försörjningsstöd eller förutsättningarna för att klara liv och uppehälle.

Många barn och familjer finns också bland dem. Det handlar inte, som vi kanske tror, bara om vuxna personer, vilket är en sorg i sig. Men det här drabbar många barn, som heller inte blir anmälda till sin skola i tid. Det här innebär stora svårigheter för kommunerna.

Låt mig gå över till åtgärder. Statsrådet hänvisar till utredningen om det kommunalekonomiska utjämningsystemet, som jag och min kollega Adnan Dibrani sitter i. Den ska titta på en utjämning av så kallade opåverkbara faktorer. I vårt utjämningsystem kompenseras man också för socioekonomiska faktorer. Utredningen ska titta på förändringar.

Jag har dock väldigt svårt att förstå det som också Adnan Dibrani var inne på. Det här är ju inte en åtgärd, utan det handlar mer om det hela är okej när man kompenseras för det. Dessutom ser jag inte riktigt hur vi ska hitta möjligheter att kompensera, eftersom det ju inte ser lika ut. Alla kommuner är inte drabbade, och vissa kommuner är mer drabbade. Jag har svårt att se hur ska man kunna hitta ett system utan att utredningen får ett utvidgat uppdrag och mer tid till att titta på en så komplex fråga.

I fråga om insatserna anger socialtjänsten att man måste utgå från individens enskilda behov och att man inte kan tvinga personer att byta bostadsort. Men Socialstyrelsen behöver också ett förtydligande om detta.

Prot. 2022/23:65
17 februari

Svar på
interpellationer

Det är något man tittat på och föreslagit. Just nu händer ingenting när en kommun tvingar en person att byta bostadsort.

Vi har såklart inte kommunarrest, och människor måste få bosätta sig var de vill. Men det är just ”var de vill” som är problemet när vi talar om social dumpning. Det handlar inte om frivillighet här. De enskilda personerna har inte önskat byta kommun. Man kan säga att alla är fria, men dessa människor är ju inte det. De har blivit tvingade att byta bostadsort trots att de själva inte velat det.

Anf. 40 ADNAN DIBRANI (S):

Herr talman! Jag tackar ministern för ett tydligt svar: Ja, det är ett bekymmer.

Jag är helt med på att varje regering måste ompröva de utredningar som finns, men om man på riktigt tycker att det här är ett bekymmer borde kanske just denna utredning ha fått vara kvar.

Ministern nämner kommunarrest och säger att man är fri att flytta vart man vill. Det är ingen som har föreslagit något sådant. Problemet är inte att människor inte skulle vara fria att flytta vart de vill utan att rika kommuner skickar bostadslösa och ekonomiskt utsatta människor till fattiga glesbygdskommuner för att slippa kostnaden för hjälpinsatser. Det är det som är bekymret, inte att man inte skulle vara fri. Rika kommuner vältrar över kostnader på glesbygdskommuner. Det är ett bekymmer.

När utredningen lades ned skickades ett brev som ministern har läst. Jag har själv inte läst brevet. Ministern får gärna redogöra för vilka åtgärder som ska hindra social dumpning. Han nämner även den utredning som både Eva Lindh och jag sitter i. Kommer det några tilläggsdirektiv? Kommer ett av tilläggsdirektiven i så fall att vara att man ska titta på social dumpning? Kommer utredningen att få mer tid?

Om det kommer sådana tilläggsdirektiv tycker jag att man sänder en felaktig signal till Kommunsverige. Den signal man i så fall sänder är: Fortsätt göra som ni gör, för vi kompenserar ändå detta! Jag tycker inte att det är en bra signal. En bra signal vore att framföra att det här är fel, att man inte ska göra så här och att vi lever i ett land där vi tillsammans hjälps åt och tillsammans är starkare.

Jag vill slutligen kommentera det som ministern flera gånger har tagit upp om att han inte sitter inlåst utan att han faktiskt lyssnar. Det är helt rätt; man ska lyssna på vad folk säger, men man ska också ta det till sig.

Anf. 41 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Jag kom osökt att tänka på frasen ”jag hör vad du säger”. Det är kanske det mest avskydda svar man kan få. Det betyder ju just att man hör men inte tar till sig av det som sägs. Självklart ska man ta till sig av goda argument och det som sägs som är bra. Sedan ska man kanske inte ta till sig av allt som sägs. Man får ha sunt förnuft och sälla bland det som sägs.

Jag får en hel del frågor, vilket är helt förståeligt. Det är helt berättigat att fråga ansvarig minister om vilka konkreta åtgärder regeringen avser att vidta. En del av de åtgärder som virvlar runt i luften är sådant som ligger på andra statsråds bord. Även de förslag som har kommit från utredaren själv berör socialtjänstlagen. Jag kan därför inte utställa löften här om att

vi ska göra det ena eller andra inom olika områden. Regeringen kommer att få återkomma med konkreta förslag.

Jag gör dock bedömningen att de förändringar av bostättningslagen som nu aviseras och den utredning som ska göras är en åtgärd som kommer att vara viktig för att tydliggöra kommunernas ansvar när de tar emot nyanlända enligt bostättningslagen och hur lång tid detta åtagande gäller. Det kommer att vara en viktig del.

Jag är också övertygad om att omläggningen av migrationspolitiken kommer att leda till ett mindre migrationstryck på Sverige, och det kommer att innebära att behovet av att skicka medborgare till andra kommuner kommer att minska. Kommunerna kommer därför att ha bättre förutsättningar att ta hand om dem som kommer enligt bostättningslagen.

Jag vill ta upp en annan sak som egentligen inte är en åtgärd. Jag noterar dock att det var något som framhölls av en högt uppsatt kommunpolitiker i en av de kommuner som drabbats av social dumpning. De hade noterat ett beteende och ett ökat inflöde av nyanlända från enskilda kommuner. De ringde då upp berörd kommun och påtalade problemet. Därefter upphörde den sociala dumpningen. Min förhoppning är att kommunerna till viss del kan lösa detta genom bilaterala samtal med varandra.

Jag ska inte hänga ut några enskilda kommuner, men här var det en kommunföreträdare som sa att den sociala dumpningen upphörde efter ett telefonsamtal. Ibland kanske man kan lösa problem genom att gå andra vägar än genom lagstiftning, utredning och statlig byråkrati. Kanske kan man ibland också lösa problem genom enkla samtal. Jag tycker att det var ett gott exempel.

Jag ska självklart överväga de förslag som har kommit från utredaren och gå igenom dem lite mer noggrant.

När vi debatterar den här frågan får jag ibland känslan att Socialdemokraterna öppnar för särskilda bostäder för människor som kommit hit som nyanlända efter att etableringstiden är över. Man verkar vilja ha särskilda köer för personer med invandrabakgrund. Det låter lite så ibland.

Vi måste ha förståelse för att tillväxtkommuner med skriande bostadsbrist många gånger har svårt att hitta bostäder när etableringstiden är över. Många grupper vill ju komma åt bostäderna. Det är inte bara nyanlända som behöver en bostad från socialtjänsten. Väldigt många andra behöver också det, till exempel utsatta vid våld i nära relationer eller personer som av olika anledningar plötsligt råkat ut för sociala problem såsom missbruk och annat.

Många människor behöver dessa bostäder, och det är inte alldeles lätt att veta hur de ska fördelas. Även om det är ett stort problem kan jag också ha förståelse för att det uppstår eftersom det råder så stor bostadsbrist i många kommuner.

Anf. 42 EVA LINDH (S):

Herr talman! Jag måste än en gång få säga att jag verkligen beklagar att utredningen lades ned. Jag har inte riktigt hört några andra skäl än att man har prioriterat ned den. Det här är en högt prioriterad fråga, både för dem som drabbas och för kommunerna. Jag vill återigen inskräpa att det är beklagligt. Utredningen hade kunnat ge oss mer kunskap om hur det fungerar, vilka kommuner som är drabbade och vad vi borde göra.

Jag har också hört en del sådana berättelser, statsrådet – man har ringt upp en kommun och sagt att man fått människor därifrån, och så har det upphört. Problemet är bara att de då kommer till andra kommuner i stället. Det är egentligen inte så att det har upphört. När man har kunnat följa det har man sett att det har varit andra kommuner i stället som blivit drabbade av social dumpning. Då har inte problemet upphört utan bara riktats mot andra. Det är därmed svårt att kompensera för social dumpning, eftersom företeelsen så att säga förflyttar sig. Ibland är det vissa kommuner som får fler, ibland är det andra kommuner. Det är alltså komplicerat.

På tal om det här med bostäder tycker jag att det skulle vara ett rimligt krav att ställa på alla kommuner att ha ett allsidigt byggande. Det skulle innebära att kommunerna har möjlighet att erbjuda olika boendeformer, vilket inte alla har i dag.

Social dumpning är en företeelse som är djupt beklaglig, både för de enskilda och för de kommuner som drabbas. Vi behöver agera nu. Tack för debatten!

Anf. 43 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Som jag sagt tidigare avser vi att ta frågan vidare. Jag vet att detta är ett problem. Jag ska fortsätta dialogen med både SKR, som naturligtvis är en viktig aktör i frågan, och enskilda kommuner som säger sig ha blivit drabbade av social dumpning.

Det här bottnar väldigt mycket i den bostadsbrist som vi sett under lång tid. Inte minst råder det brist på lägenheter med överkomliga priser. Förekomsten av sådana är dock naturligtvis inte alltid en garanti för att de här grupperna hjälps; jag tror att hyresrätter med låg hyra är attraktiva även för den ganska breda medelklass som förvisso är väl etablerad i Sverige.

En annan orsak är ett väldigt högt migrationstryck. Det har varit svårt för många kommuner att absorbera den mängd nyanlända som kommit och inte minst att erbjuda dem bostad när etableringstiden är över. Detta bottnar alltså även i migrationspolitiken. Nu har migrationen redan minskat, och den kommer att fortsätta minska framöver. Det tror jag kommer att innebära ett minskat problem med social dumpning. Framtiden får utvisa om jag har rätt eller fel.

Som sagt avser jag och regeringen att överväga de förslag som har inkommit och borra djupare i denna fråga, som vi får anledning att återkomma till. Jag tackar interpellanten Eva Lindh för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2022/23:175 om överskuldssättningen i samhället

Anf. 44 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Nadja Awad har frågat mig om jag och regeringen avser att vidta några åtgärder för att begränsa överskuldssättning på grund av konsumentkrediter samt för att garantera att alla invånare har tillgång till konsumentvägledning där de bor.

Jag vill börja med att tacka Nadja Awad för frågan. Att skydda konsumenter från att hamna i en skuldfälla är en prioriterad fråga för regeringen. Överskuldssättning innebär ett stort lidande för den enskilde, och regeringen ser allvarligt på de risker som det kan medföra att allt fler tar lån som de inte kan betala tillbaka.

De senaste åren har vi sett en kraftig ökning av konsumtionslån. Dessa lån är ofta förknippade med högre räntor än vad som gäller för många andra lån, och många av låntagarna är unga. Den nuvarande situationen med hög inflation, höga elpriser och ett sämre ekonomiskt läge innebär en ökad risk för att allt fler lånar pengar för att klara vardagsekonomi. Många låntagare kan därför riskera att hamna i skuldfällor.

För att motverka överskuldssättning har det de senaste åren vidtagits en rad åtgärder, bland annat ränte- och kostnadstak för så kallade högkostnads krediter och hårdare krav på marknadsföringen av krediter. Vidare får kredit inte längre vara ett förvalt alternativ, eller presenteras först, vid köp online.

Kreditgivare är skyldiga att göra en kreditprövning innan ett lån beviljas. En kredit får beviljas endast om konsumenten har ekonomiska förutsättningar att betala tillbaka skulden. För att komma till rätta med alltför riskfylld kreditgivning krävs dock ytterligare åtgärder. För närvarande pågår en utredning som ska föreslå åtgärder för att motverka riskfylld kreditgivning och överskuldssättning. Utredningen ska bland annat granska marknaden för krediter och föreslå hur kreditgivare och andra som är skyldiga att göra en kreditprövning kan få en bättre helhetsbild av en konsumenters skulder samt överväga införande av ett nationellt skuldregister. Utredaren ska därutöver överväga åtgärder för redan skuldsatta. Utredningens betänkande ska lämnas i juni 2023.

När det gäller Nadja Awads andra fråga, om konsumentvägledning, vill jag anföra följande. Konsumenter möter alltmer komplexa marknader, vilket ökar behovet av information och stöd om vilka rättigheter och skyldigheter man har som konsument. Konsumenter kan få hjälp och stöd av flera aktörer, såsom Konsumentverkets upplysningstjänst Hallå konsument, de fyra konsumentbyråerna och konsumentvägledare. Många kommuner erbjuder konsumentvägledning som omfattar både förebyggande arbete och rådgivning och hjälp när problem väl uppstår. Men som Nadja Awad påpekar har mycket riktigt andelen kommuner som väljer att erbjuda konsumentvägledning minskat under en följd av år.

När det gäller stöd till skuldsatta är de budget- och skuldrådgivare som finns i kommunerna viktiga, och den verksamheten är obligatorisk för kommunerna att tillhandahålla. I många kommuner samarbetar konsumentvägledare och budget- och skuldrådgivare tätt, vilket förefaller vara en god ordning som gynnar konsumenterna.

Ett lokalt tillgängligt konsumentskydd som kan erbjuda fysiska besök är särskilt viktigt för mer sårbara konsumenter. Konsumentverket har fått i uppdrag att främja och utveckla konsumentstödet genom att identifiera och stödja olika samhällsaktörer – inklusive organisationer inom det civila samhället – som har förutsättningar att hjälpa konsumenter i särskilt behov av stöd med att ta till vara sina intressen i samband med köp och med att hantera privatekonomiska problem. Till exempel erbjuder pensionärsorganisationerna sedan en tid tillbaka konsumentrådgivning.

Jag följer noga utvecklingen på området. Fortsatta åtgärder kommer att övervägas av regeringen med utgångspunkt i uppdraget till Konsumentverket som ska slutredovisas i mars i år, alltså väldigt snart, och med anledning av riksdagens tillkännagivanden om att regeringen bör se över hur den kommunala konsumentvägledningen kan utvecklas.

Anf. 45 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Minister Erik Slottner säger att det är en prioriterad fråga för regeringen att skydda konsumenter från att hamna i skuldfällan. Men detta märks inte vare sig i Tidöavtalets prioriterade frågor eller i regeringens budgetproposition. I Tidöavtalet nämns inte ett enda ord om överskuldssättningen eller att regeringen skulle ha som plan att prioritera denna fråga under mandatperioden på fyra år. I budgetpropositionen avsätts inga nya medel och resurser.

I stället valde regeringen och Sverigedemokraterna att prioritera en skattesänkning för höginkomsttagare som tjänar över 45 000 kronor per månad. Regeringen och Sverigedemokraterna prioriterade även att elbolagen ska göra stora övervinster på 100 miljarder kronor per år på grund av de extrema elpriserna. De prioriterade bort de äldre som har en så låg pension att de lever i fattigdom. De glömde bort barnen som vräks från sin bostad och lever i otrygghet. De prioriterade bort de unga som får en mycket tuffare start i vuxenlivet med skulder och som inte ser något slut på detta.

Ingenstans prioriterar man de vanliga hushållen och det vanliga folket. Ingenstans prioriterar man att lösa överskuldssättningen och orsakerna bakom det hela.

Herr talman! Många gånger hänger fattigdomen ihop med ökade skulder. Det är väldigt sällan som man möter någon som har det svårt ekonomiskt och som inte har skulder.

Vi vet att den ökande inflationen med stigande räntor, högre elpriser och dyrare mat gör att allt fler får svårare att få ekonomin att gå ihop. Det slår hårdast mot dem som har de minsta marginalerna.

En grupp som pengarna inte räcker till för är de drygt 160 000 svenskar som lever på existensminimum på grund av skulder. Detta larmar Konsumentverket om. Över 400 000 svenskar har skulder hos Kronofogden.

Herr talman! Förutom att den skuldsatte drabbas rent ekonomiskt ökar även risken för hemlöshet, sjukdom och självmord. En undersökning från Södertörns högskola visade att risken för självmord är mer än dubbelt så hög bland skuldsatta. Dessutom redovisade Kronofogdens siffror att antalet barn som vräks från sin bostad fortsätter att öka.

Jag nämnde förut de unga. De är en överrepresenterad grupp bland de skuldsatta. Även om antalet unga med skulder hos Kronofogden har minskat under de senaste tio åren har skuldbeloppet för åldersgruppen 18–25 år ökat med 430 miljoner. Det är bland de unga kvinnorna som ökningen är störst.

Hushållens skulder och överskuldssättningen i Sverige är en alarmrande situation. Sverige står till och med ut rejält i jämförelse med andra EU-länder. Ändå väntar i stället civilministern på en utredning som ska bli klar, fastän han här i riksdagens kammare ger svaren på alla problemen.

Det handlar om ökad reglering av högkostnadskrediter som sms-lån och andra snabb lån. Det handlar om att säkerställa att konsumentvägled-

ning finns i alla kommuner och inte enbart den nationella konsumentvägledningen. Det handlar om att säkerställa att alla kreditgivare är skyldiga att göra en kreditprövning innan ett lån beviljas. Det handlar också om hårdare krav på marknadsföringen av krediter.

Herr talman! Kronofogden, Konsumentverket, Sveriges Konsumenter, Reklamombudsmannen och Konsumentombudsmannen har konstaterat mycket av detta, och det finns bra med underlag. Så vad väntar statsrådet på? En utredning. Ser inte regeringen vikten av att prioritera att lösa överskuldssättningen i samhället här och nu?

Anf. 46 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det märks att Vänsterpartiet inte har suttit i regering någon gång. Jag tror att Nadja Awad ändå vet om att man för att kunna göra lagstiftningsändringar behöver utreda det innan. Det är så svenskt lagstiftningsarbete och svensk demokrati fungerar.

Det kan vara lite trögt ibland. Jag kan själv vara lite otålig över att maskineriet går trögt framåt och man måste invänta utredningar. Men ska man göra de åtgärder som Nadja Awad föreslår behöver det verkligen utredas. Det är ingenting som vi bara kan knäppa med fingrarna med, och dagen efter finns lagstiftningen på plats. Mycket av det Awad här föreslår är just det som håller på att övervägas i den utredning som ska presenteras nu före sommaren. Jag ser verkligen fram emot den.

Det är helt sant att Tidöavtalet inte nämner överskuldssättning och konsumentfrågor över huvud taget. Det är inte ett av de sex huvudområden som finns i Tidöavtalet. Det är helt andra områden. Det här ligger utanför Tidöavtalet, som väldigt mycket annat av regeringspolitiken gör. Men det innebär inte att det inte är en viktig fråga för regeringen.

När jag nu i början av mandatperioden har fått mejsla ut mina viktigaste och prioriterade frågor som civilminister med ansvar för just konsumentfrågorna har överskuldssättning varit en av de tre prioriterade frågorna för mig. Det var jag väldigt snabb med att säga. Jag tycker att det är en väldigt viktig fråga.

Jag vill ändå vädja om tålmod. Det sitter en utredning som snart är klar. Den ska överväga väldigt mycket av det som Nadja Awad själv tar upp och sådana frågor som också Kristdemokraterna har haft i sina olika program om konsumentfrågor.

Jag tycker att vi ska ha tålmodet att vänta några månader till och överväga förslagen, och skicka dem på remiss. Jag hoppas att vi kan komma till riksdagen med riktigt bra och skarpa förslag som ska bidra till att minimera risken för oansvarig kreditgivning och därmed minimera riskerna för överskuldssättning.

Awads inlägg blev lite av en allmän ekonomisk debatt, som det emellanåt kan bli när Vänsterpartiet debatterar. Jag har i och för sig ingenting emot detta. Men det är inte det som jag ska delta i nu. Vi ska tala om det som interpellationen handlar om.

Regeringen ger stöd till hushållen med anledning av det tuffa läge vi befinner oss i. Elprisstödet omfattar ungefär 60 miljarder kronor. Det ska gå till hushåll för att kompensera för de mycket extraordinärt höga elkostnader som man nu har haft under en ganska lång tid.

Vi kan notera att det förstärkta bostadsbidraget till barnfamiljer förlängs. Det skulle annars ha fasats ut i år. Det innebär 1 300 kronor som

mest i månaden till många ekonomiskt utsatta barnfamiljer. Det är ett väldigt viktigt stöd.

Jag kan också nämna att garantipensionen höjs med 850 kronor i månaden. Det är ett viktigt tillskott för dem som lever på de lägsta pensionerna för att de ska klara av den stigande inflationen.

Regeringen genomför flera åtgärder för hushåll som nu har det knapert och tufft ändå ska klara sig och slippa ta till olika krediter för att få månaden att gå runt.

Utöver den utredning som vi har talat om som ska komma med förslag för att motverka överskuldsättning har också Konsumentverket ett uppdrag som ska redovisas inom bara några veckor som jag också ser fram emot att ta emot och analysera.

Anf. 47 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Jag konstaterar: Det man inte har berett en budget för prioriterar man inte. Det man inte har skrivit en politik om bryr man sig inte om. Jag skulle inte sätta så mycket hopp till utredningen som ska komma med tanke på att regeringen med Sverigedemokraterna har visat att man inte är rädd för att skrota utredningar. Man har skrotat utredningen om korruption och lagt ned utredningen om karens.

Jag vill här tydliggöra att överskuldsättningen kan lösas via lagändringar. I Vänsterpartiets motion *Konsumentfrågor* nämner vi exempelvis att avräkningsreglerna för skuldsatta som hamnat hos Kronofogden ska ändras så att kapitalskulden betalas före kostnads- och ränteskulder. Vi lyfter även fram att det ska införas en slutlig preskriptionstid för skulder och att sms-lån och andra snabb lån förbjuds.

Men vissa lagändringar kräver ju en budget, vilket denna regering inte har berett för. Vi i Vänsterpartiet har tagit det politiska ansvaret genom att vi i vår motion och budgetförslag har berett för att lösa den ökande överskuldssättningen. Det är ansvarslöst att göra något annat.

Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget med 100 miljoner kronor i jämförelse med regeringens förslag i syfte att förstärka konsumentvägledningen i kommunerna. Vid användning av stödet till anställning ska 50 procent medfinansieras av kommunerna.

Det är också viktigare än någonsin att stödja organisationer som ger stöd och information om konsumtion. Organisationer som arbetar med konsumentfrågor ska få en stor del av sin finansiering via det statliga stödet. Det är därför vi föreslår en ökning av anslaget med 10 miljoner kronor jämfört med regeringens förslag för 2023.

Det blir allt svårare och mer komplicerat att vara konsument. Det är mer tekniskt avancerade produkter, fler komplicerade finansiella tjänster och en global marknad som ställer konsumenten inför större utmaningar.

Detta sker samtidigt som kommunerna under flera år stegvis har skurit ned på medlen till sina konsumentvägledare. Konsumentverket konstaterar att 111 av landets kommuner inte har någon konsumentvägledning över huvud taget.

Det innebär konkret att 2 miljoner konsumenter har mycket svårt att få stöd och hjälp. De resterande kommunerna erbjuder någon form av konsumentvägledning, men tyvärr är den många gånger alldeles för bristfällig med begränsade öppettider och för lite personal. Att allt fler lever i en

ekonomiskt pressad situation ökar behovet av att skydda konsumenterna från att göra val som försämrar deras situation.

Herr talman! Det räcker inte att bara erkänna som statsrådet gör här och beklaga att andelen kommuner som erbjuder konsumentvägledning har minskat under en följd av år. Ord kan inte lösa en negativ samhällsutveckling. Det gör handlingar.

Min fråga är: Varför har inte regeringen berett en budget för detta arbete under denna mandatperiod, om man nu väntar på den utredning som ska komma om några månader?

Anf. 48 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Det är väldigt svårt att i en budget preparera för eventuella förslag som kommer att läggas fram i en utredning som man inte känner till. Det vore väldigt märkligt. Det är självklart så att utredaren kommer med sina förslag, som ska beredas och gå ut på remiss, och sedan ska regeringen ta ställning. Läger man då fram förslag som innebär kostnadsökningar får det naturligtvis tas i den budget som läggs fram den hösten.

Nadja Awad försöker göra sig lustig och menar att eftersom vi har skrotat några utredningar innebär det att regeringen inte tar utredningar på allvar. Så är det absolut inte. Vi har valt att ta bort vissa utredningar – ibland för att vi har prioriterat annorlunda, ibland för att vi har tyckt att utredningarna varit rent dåliga. Det är inte konstigt, då det var en annan regering med en annan politisk inriktning som tillsatte dem. Men utredningen som ska komma med förslag för att motverka överskuldssättning tycker vi inte har varit oviktig. Den tycker vi är viktig, och därför har vi också låtit den fortgå. Självklart kommer vi att ta den utredningens förslag och slutsatser på mycket stort allvar.

En fråga som Awad lyfter upp är sms-lån. Jag ska inte föregripa regeringens ställningstagande, men jag tycker att det är en väldigt intressant fråga att titta på. När ger man sms-lån, och på vilket sätt sker detta? Ju mer lättillgänglig en kredit är, desto mer ökar självklart riskerna för en oansvarig kreditgivning. Detta kommer vi naturligtvis att titta på. Sedan får vi återkomma med vilka förändringar, om några, vi avser att göra.

Vad gäller de kommunala konsumentvägledarna är det inte någon obligatorisk verksamhet. Precis som Awad mycket riktigt säger har antalet kommuner som erbjuder konsumentvägledning minskat under senare år. Parallellt med detta har Konsumentverkets upplysningstjänst Hallå konsument ökat väldigt mycket i användning och utveckling. Många kommuner hänvisar till just den tjänsten. Vi får väl se om Hallå konsument kanske till viss del kan ersätta en del av det förebyggande arbete kommunerna har haft.

Däremot är budget- och skuldrådgivningen obligatorisk för kommunerna. Det är mycket möjligt att man skulle kunna bygga in en viss vägledande funktion. En del av de kommuner som har skrotat vägledarna har också lagt in det förebyggande och vägledande arbetet i just budget- och skuldrådgivningen.

Jag tror inte heller att vi får hamna i den fällan att vi blir helt fast i gamla metoder som vi alltid använt oss av. Det förebyggande arbetet för att motverka överskuldssättning är väldigt viktigt för att överskuldssättning över huvud taget inte ska uppkomma. Jag är dock inte helt säker på att konsumentvägledarna är det givna svaret på detta. Det kan finnas andra

lösningar och andra sätt, inte minst med den alltmer tilltagande digitalisering vi ser i dag, att stärka det förebyggande arbetet.

Det är inte helt säkert att kommunerna är de mest lämpade. Det kanske är regionerna; det kanske är länsstyrelserna eller Konsumentverket. Inte minst kan det vara civilsamhället, för vi ska inte glömma att även civilsamhället har ett viktigt ansvar och uppdrag i detta. De får också 12 miljoner kronor av Konsumentverket för att ha en rådgivande funktion.

Det finns alltså olika aktörer som på olika sätt arbetar för att stärka det förebyggande arbetet så att färre människor ska ta alltför stora lån, framför allt lån som de inte klarar av. Konsumentverket är en del i detta, men det finns också väldigt många andra som är värda att nämna.

Anf. 49 NADJA AWAD (V):

Herr talman! Jag skulle vilja lyfta upp detta med utredningen. Om den förra regeringen tillsatte denna utredning måste det ändå betyda att frågan är en väldigt prioriterad fråga för vår framtid. Det finns också ett antal lösningar diskuterade sedan tidigare, som jag nämnde, från Kronofogden, Konsumentverket, Sveriges Konsumenter, Reklamombudsmannen och Konsumentombudsmannen.

Om man har en politik kring dessa frågor bereder man ju också en budget för dem. Det blir lite märkligt när Erik Slottnér säger att det finns vissa förslag som är intressanta att titta på, som det här med snabbån och konsumentvägledning, men att man fortfarande väntar på en utredning för att tillsätta de rätta politiska incitamenten för dem.

Här vill jag tydliggöra att det redan finns bra underlag. Vänsterpartiet tycker att vi ska titta mer på de frågor som jag har nämnt – högkostnads-krediterna, marknadsföringen och konsumentvägledningen. Givetvis kan vi vänta på vad utredningen har att säga om andra frågor, men när man ändå har dessa viktiga punkter i ryggen att göra en politik kring, för att kunna skapa bättre förutsättningar för de unga skuldsatta i framtiden, tycker jag att man rimligen borde agera här och nu.

Jag kan bara undra om detta har att göra med att den här regeringen tidigare har vänt sin politik mot storbolag och höginkomsttagare och aldrig har prioriterat de vanliga hushållens ekonomi. Då kanske det är lite svårt att sätta sig in i ett nytt område som berör de fattigare i vårt samhälle och inte de rikare.

Anf. 50 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD):

Herr talman! Då fick vi in lite klassisk vänsterretorik där på slutet. Det är alltid härligt, tycker jag, för då kommer alltid debatten igång.

Vi sitter inte bara passivt och väntar på en utredning som ska komma. Det pågår ett annat arbete. Vi har en hel konsumentenhet på Finansdepartementet, och vi har Konsumentverket, som dagligen jobbar med de här frågorna. De vet att jag tycker att detta är en viktig fråga, för det har jag verkligen berättat för dem.

Det pågår alltså mycket annat arbete. Jag kan inte stå här och nu och berätta exakt vilket, utan det får hållas lite på mitt departement så länge. Sedan återkommer vi när det finns någonting att presentera.

Jag är glad att utredningen är tillsatt. Jag sätter faktiskt en hel del hopp till den och hoppas att det ska komma en del förslag som vi sedan ska kunna återkomma med till riksdagen i en proposition.

Att regeringen och regeringspartierna inte förstår sig på vanliga hushålls ekonomi och bara bryr sig om höginkomsttagare och storbolag tror jag inte att väljarna håller med om. En majoritet av väljarna har röstat fram den här regeringen och det här samarbetet. De har gett oss en majoritet i riksdagen och vill uppenbart ha den politik som vi nu bedriver.

Vänsterpartiet har en historik av nej till varenda skattesänkning riktad mot just låg- och medelinkomsttagare, den arbetande befolkningen, exempelvis i form av fem jobbskatteavdrag som har betytt otroligt mycket för vanliga hushåll med arbetande inkomster. Detta har Vänsterpartiet sagt nej till. Det arbetande hushållet hade varit betydligt fattigare och mindre preparerat för den lågkonjunktur vi nu går in i om Vänsterpartiet hade fått vara med och styra jämfört med de borgerliga partierna.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Svar på interpellation 2022/23:171 om åtgärder för att bevara ålen

Anf. 51 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att rädda ålen som art, i linje med vad vi har lovat i och med Montrealavtalet om biologisk mångfald.

Ålens livscykel är komplex, där varje individ genomgår ett antal olika livsstadier och en omfattande migration till och mellan olika vattenområden från födsel till uppväxt, könsmodnhet och lek. Den europeiska ålen påträffas i inlandsvatten, i kustvatten och i det öppna havet. Den förekommer i stora delar av Europa, Nordafrika och delar av Asien med avrinningsområden i Medelhavet. Alla individer flyttar till och från Sargassohavet, som är det enda område där ålen leker. Mängden ålyngel som återvänder från Sargassohavet har minskat med över 95 procent sedan 1970-talet.

Regeringen anser att det är viktigt att genomföra åtgärder för att minska de faktorer som påverkar dödligheten under alla stadier i ålens livscykel. Det innefattar åtgärder för att öka utvandringen av ål till dess lekplats.

I enlighet med rådets förordning (EG) 1100/2007 av den 18 september 2007 om åtgärder för återhämtning av beståndet av europeisk ål har Sverige utarbetat en nationell plan för förvaltning av ål. Sverige fick sin plan godkänd av Europeiska kommissionen i oktober 2009.

Herr talman! Åtgärder pågår i linje med den svenska ålförvaltningsplanen och syftar till att påskynda processen med att successivt återuppbygga det europeiska ålbeståndet. Sverige har genomfört och genomför många åtgärder inom fiskeriförvaltningen som resulterat i minskad åldödlighet. Kommissionens utvärdering av den europeiska ålförvaltningen som redovisades i februari 2020 bekräftar att den svenska åldödligheten har minskat.

Det är viktigt att åtgärder för återhämtning av det europeiska ålbeståndet genomförs i ålens hela utbredningsområde och att arbetet med att minska dödligheten i ålens samtliga livsstadier fortgår. Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för ålförvaltningen nationellt liksom för genomförandet av EU:s ålförordning.

Jag vill framhålla det nationella arbete som fortgår för att skapa bättre förutsättningar för en långsiktig återhämtning av ålbeståndet. Regeringen har för 2023 anslagit medel för arbetet med att skapa fler passager och öka antalet ålar som når havet. Samtidigt genomförs vetenskapliga uppföljningar och en internationell utvärdering av svensk förvaltning av den europeiska ålen. Förbättrad kunskap om predation på ål är en annan viktig åtgärd som pågår.

Jordbruks- och fiskerådet nådde den 12 december 2022 politiska överenskommelser om fastställande av ett mycket stort antal fiskemöjligheter i Atlanten och Nordsjön samt av fiskemöjligheter i Medelhavet och Svarta havet. Överenskommelsen omfattar även justeringar av förbudsperioden för ålfiske. Det är Havs- och vattenmyndigheten som har regeringens uppdrag att implementera rådsbeslutet.

Regeringen anser att åtgärderna i de nationella ålförvaltningsplanerna skulle kunna få bättre effekt om de koordineras bättre. Vi förordade därför att EU:s ålförordning som helhet bör ses över för att även inkludera ålfiske i inlandsvatten och annan påverkan på ål för att sammantaget värna om ålbeståndet. Regeringen anser att en sådan översyn fortsatt ska ge möjlighet till ett varsamt och hållbart svenskt ålfiske.

Anf. 52 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Som vi hörde i statsrådets svar har ålens population minskat drastiskt. Ålens överlevnad hänger nu på en mycket skör tråd. Det skulle kunna räcka med en ny parasit, en sjukdom, ett varmare klimat eller, som det verkar i det här fallet, en ny regering. Därför behöver vi nu tillämpa försiktighetsprincipen fullt ut. Vi behöver stoppa tjuvfisket, stoppa allt ålfiske och miljöanpassa alla vattenkraftverk. Vi skulle behöva samlas för att ta till åtgärder för att bevara ålen.

På landsbygdsministern låter det som att vi har all tid i världen att vidta åtgärder, om vi bara fortsätter jobba på enligt fastslagna planer kommer allt att lösa sig. Vi måste inse att tiden är knapp för arten. Om vi ska ha en chans att bevara ålen som art måste vi vidta alla åtgärder vi kan – nu.

Låt oss lyssna på vetenskapens rekommendationer. Det är väldigt tydligt att det behövs ett stopp för allt ålfiske, i alla livsmiljöer, i alla livsstadier och överallt – nu. Tydligare än så kan det knappast bli, herr talman.

Det betyder att det inte finns något utrymme för lagligt fiske eller för tjuvfiske. Det finns inte heller utrymme för vattenkraftens fortsatta slakt av ålar i turbinerna. Ålbeståndet är nu nere på så låga nivåer att vi måste vidta alla åtgärder för att låta ålen återhämta sig.

Herr talman! Det är inte en åsikt. Det är direkt citerat från vetenskapen. Vår roll som politiker är att ta till oss detta och översätta det i politisk handling. Men regeringen bedriver anti-ål-politik, både i det här parlamentet på nationell nivå och i EU:s ministerråd på europeisk nivå. Före jul försökte den svenska regeringen blockera EU:s förslag om att förlänga fiskestoppet för ål från tre till sex månader. Det är ytterst pinsamt med tanke på att vi har slutit ett fast naturavtal på global nivå där det sägs att vi nu måste vidta alla åtgärder för att stoppa artutrotningen och vända trenden. Som tur var lyckades inte Sverige blockera initiativet.

Regeringen har också gått vidare med vattenkraften. Man vill inte se till att de vattenkraftsturbiner som slaktar ålarna får ett miljötillstånd i en-

lighet med dagens lagstiftning. Man har sagt att ålslakten i våra vattenkraftverk alltså ska fortsätta.

Statsrådet lyfter fram att Sverige har gjort mycket för att minska fisket. Men det är inte ett argument för att vi inte behöver göra mer. Det lyfts fram att andra länder behöver vidta åtgärder. Det är inte heller ett argument för att vi inte behöver göra mer. Vi behöver kunna säga till andra länder: Vi gör allt vi kan. Därför vill vi att ni också gör det.

I det här läget kan vi inte heller välja ut några åtgärder för att minska ålens dödlighet och strunta i några andra. Vi befinner oss minst sagt i en nödsituation när det gäller ålen.

Eftersom jag själv har svårt att finna konkreta åtgärder från regeringen är min fråga till landsbygdsministern: Vad har ni själva för plan och åtgärder som ni vill lyfta fram och som ni menar skulle kunna bidra konkret till att bevara ålen som art?

Anf. 53 BEATRICE TIMGREN (SD):

Herr talman! Allt fler röster höjs nu för att precis allt ålfiske måste stoppas. Längst fram i ledet står i vanlig ordning Miljöpartiet. Är det inte kärnkraft, bilar, flyg, skogsbruk eller gruvor som ska stoppas är det ålfiske. Vill Miljöpartiet ha ett samhälle där den ena näringen efter den andra stryps och offras på det symbolpolitiska altaret? Det vill inte vi.

Vi kan däremot konstatera att ålbeståndet har försvagats. Som ministern säger är det viktigt att vidta åtgärder för att värna ålen. Det ska göras i ålens hela utbredningsområde. Ett ensidigt stopp i Sverige löser inte problemet. Det skulle inte rädda ålen. Det skulle inte ens få någon effekt på ålbeståndet. Däremot skulle det helt säkert utradera den unika ålkulturen i södra Sverige. Vi vill värna både ålen och det lilla, kulturella ålfisket i Sverige.

Det svenska ålfisket är just småskaligt. Det är miljöanpassat, kustnära och hantverksmässigt fiske. Det bedrivs av små företag som använder sig av små båtar och passiva redskap. Det är ett kulturarv som bidrar till turism och gynnar omkringliggande näringar. Detta kulturarv behöver bevaras. Det innebär i sin tur att ålbeståndet måste värnas.

Det svenska Östersjöfisket av ål fångar i nuläget endast 1 procent av den utvandrande blankålen. Det innebär att Sveriges ålfiske redan är lågt.

För att värna ålen på riktigt behöver regleringar ske på EU-nivå. Det behövs inget totalstopp i Sverige, utan det ska vara åtgärder på en övernationell nivå.

Vi förbjöd fritidsfiske på ål redan 2007, men ålfiske pågår fortfarande i Europa, och bara Danmarks fritidsfiske är större än hela det legala svenska fisket. Vi ser positivt på att den nya EU-förordningen kommer att reglera ålfisket på europeisk nivå och därmed värna både ålen och det småskaliga ålfisket. Men ett nationellt förbud är inte rätt väg att gå.

Anf. 54 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag skulle vilja ta upp några delar som regeringen arbetar med och förtydliga det jag sa i min inledning. Det pågår ett brett arbete för att skapa bättre förutsättningar för en långsiktig återhämtning av ålbeståndet i Sverige och i hela utbredningsområdet. Det är viktigt att poängtera att Sveriges insatser ensamma inte kan lösa det här problemet.

Sverige har varit positivt till att vidta åtgärder för begränsning av fisket, men vi har samtidigt önskat att ett begränsat ålfiske ska finnas kvar för att bevara ålfiskets kultur och tradition. På EU-nivå verkar regeringen för att kommissionen skyndsamt ska vidta långsiktiga åtgärder genom en översyn av EU:s befintliga ålförordning.

I kommissionens utvärdering av de nationella ålplanerna konstateras att Sverige har vidtagit omfattande åtgärder. Arbetet med att skapa fler passager för ålen är en viktig del. Även andra missgynnade arters liv påverkas av vandringshindren.

Det låter som om Miljöpartiets lösning på det här är att vi ska stänga ned vartenda vattenkraftverk i Sverige. Det kommer den här regeringen inte att göra. Just nu är vi mitt inne i en energikris, och vi behöver all kraft vi kan få. Däremot ska vi utnyttja teknik och insatser med passager. Vi använder trap-and-transport, alltså att man fångar in ålar, tar dem förbi de farliga hindren och placerar ut dem igen närmare havet. Senast var det, tror jag, närmare 20 ton ål som förflyttades den vägen.

Det är lite väl magstarkt att säga att det är en ålsaktarregering som nu har tillträtt. Vi kan konstatera att det är en bred majoritet i den här kammaren och i EU-nämnden som står bakom regeringens politik i de här frågorna. Det är lite för mycket retoriska poänger i en så pass viktig fråga.

Regeringen har i år avsatt 300 miljoner kronor i statligt stöd till lokala vattenvårdsprojekt som bland annat används för restaurering av vattenmiljöer. Vi har avsatt 6 miljoner kronor till ett frivilligt program för uppköp av ålfiskefångster genom transport och utsättning som syftar till att minska dödligheten.

Detta är bara några av de åtgärder som vidtas. Jag betackar mig faktiskt för den typen av politisk slängighet att man drar till med att vi skulle vara än det ena, än det andra. Rikta det i så fall till i princip alla i den här kammaren utom just Miljöpartiet!

Anf. 55 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Det är intressant att Sverigedemokraterna är både klimatförnekare, naturförnekare och miljöförnekare på alla sätt. Det var imponerande att man ändå kunde konstatera att populationen av ål har minskat. Ja, den har minskat med minst 95 procent.

Det är också en imponerande tanke att man skulle kunna värna fiskandet av ål men inte ålen. Hur ska man kunna bevara ett ålfiske när det inte finns ål? Ålen är ju själva grunden för att vi ska kunna ha kvar detta. Vi kan absolut ha ett ålfiske, men då måste vi börja med att bevara ålen som art.

Det är också fint att vi får lite inspiration här. "Ålsaktarregering" har jag aldrig sagt, men det var ett påhittigt ord. Jag tycker dock att regeringen bedriver en aktiv ålutrotningspolitik. Jag ser ingenting i landsbygdsministrarnas anförande som talar emot det.

Det är jättefint att man satsar på LOVA och LONA, men det är lite som att sålla mygg och slakta ålar, om man får lov att uttrycka sig så slängt.

Jag kan konstatera att vi har pausat vattenkraftsomprovningen. Det handlar just om att ålar och andra fiskar ska kunna ta sig runt turbinerna. De flesta av våra vattenkraftverk har i dag inte tillstånd enligt dagens lagstiftning, utan de bygger på vattendomar som kan vara mer än 100 år

gamla. På den tiden hade vi mycket fisk. Vi hade en helt annan situation för ålen. Hela processen handlar nu om att ge tillstånd till vattenkraften.

Nej, Miljöpartiet vill inte lägga ned vattenkraft. Däremot vill vi att vi har näringar som följer dagens lagar. Jag hoppas att Kristdemokraterna och regeringspartierna också ställer upp på att vi ska ha näringar som når upp till dagens lagkrav. Det är inte mycket begärt.

Vad gäller just ålen talas det en del om åtgärderna där man transporterar hit ålyngel och sätter ut dem någonstans. Det kan vara fint. Det brukar vara en typ av miljöåtgärd som de gamla vattenkraftsdomarna har angett. För att få fortsätta med sin kraftverksverksamhet ska man frakta hit ålyngel och sätta ut dem.

Problemet är att vi inte vet om de hittar ut till Sargassohavet. De har blivit transporterade hit med båt och med lastbil, ofta instängda i ett litet utrymme. Så fort de sedan ska försöka börja sin vandring slaktas de i vattenturbinerna, om inte i första kraftverket så i något av de kraftverk som kommer efter. Sannolikheten att de växer upp till ålar som kan föröka sig är oerhört liten. Denna åtgärd är väldigt kritiserad även från forskarhåll.

Med tanke på att ICES, Internationella havsforskningsrådet, kräver stopp för allt ålfiske undrar jag nu om landsbygdsministern och regeringen också är beredda att stoppa denna kritiserade åtgärd. Det är ju ingen riktig åtgärd för att stärka arten. Vi tar yngel på ett ställe och släpper ut dem någon annanstans. De får inte möjligheten att reproducera sig. Det betyder ju att arten inte ökar i antal. Det hela är bara en typ av greenwashing som lever kvar för att det anses vara en miljöåtgärd för vattenkraften.

Hade man fortsatt processen med att ge vattenkraften tillstånd enligt dagens miljölagstiftning hade vi kanske också fått bukt med detta. Men frågan är: Är regeringen och landsbygdsministern redo att också förbjuda fiske av ålyngel?

Anf. 56 BEATRICE TIMGREN (SD):

Herr talman! Jag vill vara tydlig. Vi vill värna både ålen och det småskaliga ålfisket – med betoning på småskaliga – för utan ål blir det inte heller något ålfiske.

Ålen är ett enda bestånd, och ett totalstopp i Sverige skulle få en försumbar effekt. Men det skulle utplåna det småskaliga kulturella ålfiske som vi har i Sverige. Sverige har redan vidtagit många åtgärder i jämförelse med många andra länder; till exempel har vi infört bättre kontroller. Men tyvärr är det illegala ålfisket ungefär lika stort som det legala, vilket tyder på att ökade kontroller är viktiga och behövs.

Interpellanten nämner också vattenkraftverk. Det är ett problem att ålar dör i vattenkraftverksturbiner. Interpellanten nämner också pausen och omprövningen som ett problem. Jag vill påminna ledamoten om att när riksdagen 2018 fattade beslut om den omprövning av vattenkraftverk som skulle gynna bland annat fiskar och fiskvandring hade vi en helt annan situation när det gällde elförsörjningen. Men sedan hände någonting. Det som hände var att Miljöpartiet fick igenom sin politik. Man stängde kärnkraftsreaktorer och värmekraftverk. På grund av Miljöpartiets politik finns det i dag inget utrymme för att genomföra omprövningen. En paus är då nödvändig tills vi har en tydlig bild av hur omprövningen kommer att påverka elsystemet.

Anf. 57 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag vill bara nämna några siffror så att potentiella lyssnare inte helt går på interpellantens bild av vad som har gjorts under den här tiden och under tidigare regeringar, både den socialdemokratiska regering som satt precis innan vi tillträdde och den regering som Miljöpartiet satt i.

Det kan vara värt att påminna om att jag var nere och förhandlade om denna fråga och de senaste fiskekvoterna. Interpellanten vill påskina att vi inte alls var förhandlingsbara eller hade någon diskussion. Jo, det hade vi, precis som du och jag hade diskussion i EU-nämnden innan jag fick mandat att åka ned och förhandla. Du vet vad den svenska positionen var.

Vi konstaterade att ett utökad fiskestopp kanske inte är det mest viktiga för att vi ska få till bättre villkor för ålen i hela Europa, men vi konstaterade också i samtalen att blir det så ska vi försöka att lägga det på ett så bra sätt som möjligt så att vi kan bevara vårt småskaliga fiske.

Det är alltså under vår tid i regering som vi tillsammans i EU har utökad förbudstiden för ålfiske. Vi hade en annan inriktning, helt klart. Vi hade andra åtgärder. Men detta lyckades inte Miljöpartiet med under sina år i regering. Det visar på att ni är ganska ensamma om de ganska extrema åtgärder som ni vill göra. Man siktar och släpper stora bomber utan att träffa målet.

Det svenska fisket är inte huvudproblemet för den svenska ålen. Vi har kontroller. Vi har invägning. Vi tar inte upp alldeles för små ålar, vilket man gör på många andra ställen, precis som har nämnts i debatten.

Fiskets totala fångster har minskat med 87 procent. I havet är det en minskning från 825 ton till knappt 52 ton – cirka 94 procents minskning. Antalet personer med tillstånd att fiska ål i havet har minskat med drygt 76 procent från 2007. Det är ganska dramatiska förändringar som har gjorts.

Jag säger inte att detta är fel. Jag säger inte att det är nog. Vi vill göra mer med ålförvaltningsplanerna. Det är klart att vi ska jobba vidare med att se till att annan mänsklig påverkan än fisket också minimerar åldödligheten. Det är inte tal om något annat. Men lösningen är inte att vi inte ska kunna fiska ål på ett hållbart och begränsat sätt i Sverige. Det finns andra åtgärder som kan ge mer och bättre effekt.

Anf. 58 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Först vill jag glädjas över att jag i alla fall under denna debatt har nått fram till Sverigedemokraterna, som till slut erkänner att utan ål blir det inget ålfiske. Det är åtminstone positivt.

Däremot pratar man om omprövningen av vattenkraften som att den skulle ha gjort att all energi som kommer från vattenkraften har lagts ned. Så är inte fallet. Där vill jag hänvisa till att man kan läsa på lite om frågan. Det handlar alltså över huvud taget inte om att vi skulle få brist på energi från vattenkraften.

Jag går tillbaka till landsbygdsministerns anförande. Ja, man kan säga att Sverige är bra, och av den anledningen kanske man inte vill göra mer. Men 195 ton ål fiskades upp i Sverige år 2020. Ytterligare 93 ton ål döddes i vattenkraftverken. Det är 288 ton ål. Det är helt otroliga siffror. Om man nu inte vurmar för ålen kan man titta på andra exempel. Vad hade vi sagt om det var andra utrotningshotade djur, till exempel tigrar, som hade

skjutits eller slaktats lika systematiskt som vi slaktar ålen? Jag tror att reaktionerna hade varit annorlunda då.

Ja, den extrema linje som Sveriges regering har drivit i EU har absolut varit förankrad. Och vi kan hålla med varandra, Peter Kullgren, om att Miljöpartiet är i minoritet när det gäller att stå upp för alla arter och deras överlevnad.

Vi pratar lite grann om illegalt fiske, och jag förstår att regeringen och dess företrädare saknar PM. Därför vill jag ta tillfället i akt att överrätta just ett ål-pm, som jag hoppas kommer att komma till nytta.

Anf. 59 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag ska sammanfatta detta. Regeringen vill framhålla att ett stort nationellt arbete fortgår för att skapa bättre förutsättningar för en långsiktig återhämtning av ålbeståndet. Samtidigt verkar vi inom EU för en långsiktig återhämtning av beståndet även där.

Vi behöver hantera alla de faktorer som påverkar beståndet. Det behöver ske i samtliga delar av ålens livscykel, i samtliga områden och i alla länder. För att uppnå detta behöver åtgärderna bli bättre koordinerade. Dessa verktyg finns inom EU:s ålförordning, men den behöver ses över som helhet för att även inkludera ålfisket i inlandsvatten och annan påverkan på beståndet.

Detta bedöms som den mest effektiva åtgärden för att påskynda processen med att successivt återuppbygga ett europeiskt ålbestånd i hela utbredningsområdet.

Det här är en viktig fråga för regeringen, då vi vill bevara ett småskaligt och varsamt fiske efter ål som kan fortleva och bidra till levande kust- och landsbygdssamhällen.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellation 2022/23:172 om åtgärder för att skydda vargen

Anf. 60 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vad jag tänker vidta för åtgärder för att stärka skyddet av vargen.

Frågan ställs med anledning av den licensjakt som just har genomförts. I Naturvårdsverkets vägledning till länsstyrelserna inför vinterns licensjakt anfördes följande: ”Utifrån vargstammens utveckling de senaste åren anser Naturvårdsverket att det nu kan finnas utrymme att besluta om större uttag vid licensjakten på varg än tidigare år.”

Länsstyrelserna följde vägledningen och beslutade i september att 75 vargar får fällas vid kommande licensjakt. Detta är den största beslutade jaktkvoten på varg sedan licensjakten infördes. Som jämförelse beslutades det att 33 vargar skulle få fällas vid licensjakten 2022.

Vargen har i dag en stark skyddsklassning, och vargstammens utveckling i Sverige har under de senaste 20 åren haft en ökande trend när det gäller antalet individer. Vid den senaste inventeringen var vargpopulationen

nen cirka 460 individer, vilket är betydligt fler än nuvarande referensvärde på 300 individer.

I sammanhanget vill jag även nämna att riksdagen i maj 2022 beslutade om ett tillkännagivande som handlar om att referensvärdet för vargstammen – det vill säga hur många vargar som krävs för att vargstammen ska anses ha gynnsam bevarandestatus – bör vara mellan 170 och 270 vargar. Enligt tillkännagivandet bör det hållas i det nedre spannet om 170 individer, bland annat med tanke på att vargpopulationen förtätas.

Den tidigare regeringen gav samtidigt Naturvårdsverket i uppdrag att utreda referensvärdet för varg. Naturvårdsverket ska analysera om, och i så fall under vilka förutsättningar, vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara inom intervallet 170–270 som angavs i propositionen *En hållbar rovdjurspolitik* som riksdagen beslutade om redan 2013.

Jag avser att följa utvecklingen noga. Vargen ska ha förutsättningar för att långsiktigt finnas i Sverige, och vi måste leva upp till våra EU-rättsliga förpliktelser. Men det behöver vara en betydligt mindre stam än i dag.

Anf. 61 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Vi debatterar vargen, en art som är upptagen på Sveriges rödlista och klassificerad som starkt hotad. Det här är en art som vi i Sverige från politikens håll har ett ansvar för att bevara. Vi har också bakom oss ett färskt globalt naturavtal som handlar om att vi ska stoppa utrotningen och vända trenden.

Om jag försöker hitta något glädjeämne i svaret skulle det vara att regeringen avser att vi ska leva upp till EU-rättsliga förpliktelser. Vargen ingår ju i art- och habitatdirektivet, och i och med vårt medlemskap i EU har vi också de här förpliktelserna att bevara arten varg.

Det finns många konflikter kring varg i Sverige, och där menar jag att det är vår uppgift som politiker att se till att det går att hitta vägar framåt. Det handlar om samexistens, och det handlar om förebyggande åtgärder för att se till att människor som på olika sätt drabbas av varg, som utsätts för upprepade attacker och som känner oro kan känna att de har stöd. Det ska finnas informationskampanjer, dialogprocesser, pengar att söka och ersättning att få.

Dessa frågor just kring de förebyggande åtgärderna och hur man kan få till en bättre samexistens är ofta Miljöpartiet ensamt om att lyfta i sammanhanget.

Det går inte att lösa problemet genom att skjuta bort vargen. Det bryter som sagt också mot våra konventioner och de olika mål som vi har antagit. Vargen är isolerad och inavlad. Det är en väldigt känslig population som vi har. Vi har i och med vårt EU-medlemskap också förpliktat oss att se till att vargen har en gynnsam bevarandestatus, något som kräver långsiktiga livspopulationer.

I det underlag som Naturvårdsverket tog fram 2015 bedömdes att en långsiktigt livskraftig vargstam skulle behöva omfatta minst 1 700 djur. Det nuvarande svenska referensvärdet på 300 vargar sattes för att motsvara en kortsiktig vargstam. Det här är en viktig skillnad mellan det kortsiktiga och det långsiktiga bevarandet av vargstammen. Även om man kan tänka sig att Sverige skulle kunna dela en långsiktigt livskraftig vargstam med Finland skulle rimligen Sveriges andel bli betydligt större än 300 vargar.

Min fråga till landsbygdsministern är därför: Hur ser ni på detta? Hur menar ni att tillkännagivandet om att sänka referensvärdet skulle kunna förenas med att uppnå en långsiktigt livskraftig vargstam?

Prot. 2022/23:65
17 februari

Svar på
interpellationer

I detta anförande instämde Jacob Risberg (MP).

Anf. 62 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! I senast publicerade data gällande status på varg i Europa framhålls en generellt sett positiv trend för vargen. Vargen på europeisk nivå bedöms vara livskraftig enligt Internationella naturvårdsunionens rödlistekriterier.

Vår bedömning är därför att det även är rimligt att sänka vargens skyddsstatus på europeisk nivå. Om vargen listas i bilaga 5 kommer vargen att ha samma skydd enligt art- och habitatdirektivet som exempelvis våra svenska sälararter och bävern. Vargen är dessutom redan listad i bilaga 5 i ett antal medlemsstater, däribland Estland, Lettland, Litauen, Slovakien och Polen. Även delar av vargpopulationerna i Finland, Spanien och Grekland är listade i bilaga 5.

Regeringen anser inte att det är bra att skyddsnivån för varg skiljer sig mellan olika medlemsländer på det här sättet. Skillnaderna kan ifrågasättas länderna emellan och på ett negativt sätt påverka synen på direktivet och i förlängningen även negativt påverka en långsiktig, hållbar förvaltning av varg.

Den förra regeringen lämnade som sagt ett uppdrag till Naturvårdsverket som syftar till att se under vilka förutsättningar vargens referensvärde i fråga om populationsstorlek för gynnsam bevarandestatus enligt art- och habitatdirektivet skulle kunna vara inom intervallet 170–270.

Det uppdraget ligger kvar, det pågår och vi kommer att följa det när det återkopplas. Men just nu ligger det hos vår expertmyndighet. Uppdraget innebär också att myndigheterna ska titta på riktlinjer kring att kunna flytta genetiskt viktiga vargar och hur skydds jakt ska kunna utvecklas för att bidra till de övergripande målen vi har i rovdjurspolitiken.

Jag kommer att fortsätta att verka för att sänka vargens skyddsstatus i EU:s regler genom att föreslå att vargen flyttas från bilaga 4 till bilaga 5. En sådan ändring kan öka möjligheten till exempelvis skydds jakt för att minska konflikterna mellan människor och varg. Då skulle också Sverige i större utsträckning själv kunna bestämma hur vargen ska förvaltas.

Anf. 63 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Det där är någonting som många fortfarande upprepar som en typ av sanning: Ju fler vargar vi får skjuta i licensjakten, desto färre kommer vi att skjuta illegalt och desto större kommer acceptansen för varg att vara.

Jag tror att det här är helt fel fokus. Ska vi öka acceptansen för varg behöver vi bättre stötta de människor som bor på landsbygden i eller nära reviren. Vi behöver jobba förebyggande, vi behöver höja ersättningar, vi behöver över huvud taget se över och lägga fram politik för samexistens.

Min ursprungliga fråga var på vilket sätt landsbygdsministern ämnar skydda vargen och stärka skyddet. Svaret jag får är att vi ska sänka skyddsstatusen för varg, och vi ska också minska populationen. Det är i alla fall

ett väldigt ärligt svar – inte ett svar jag hade önskat, men det är mycket ärligt, och det kan man i alla fall vara tacksam för.

Det finns en del siffror som det brukar refereras till – 170, 270, 300 vargar. Har vi nått den gränsen, som ofta refereras som någon typ av smärtgräns, så har vi uppnått gynnsam bevarandestatus. Det här handlar återigen om den kortsiktiga livskraften.

Jag är bevarandebiolog. Vi pratar ofta om den långsiktiga livskraften, och det är också det som finns med i det rättsliga begreppet gynnsam bevarandestatus, som vi har att förhålla oss till i alla fall så länge vi är med i EU. Vi får se om det här blir en swexitfråga eller inte.

Gräver man lite grann i de här studierna och siffrorna kan man också snabbt få fram att studiens huvudförfattare har skrivit att det är ”abuse of science”, alltså missbruk av vetenskap, att använda siffrorna på det här sättet eftersom man bara pratar om det kortsiktiga i de här modelleringarna och scenarierna. I verkligheten har vi andra faktorer som också spelar in, men de tas inte med när man tar fram dessa siffror. Därför behöver vi omvärdera och titta på andra siffror så fort vi pratar om långsiktiga, livskraftiga populationer.

Ett annat hot mot vargen är just den illegala jakten. Det har visat sig att ju fler vargar vi skjuter legalt, desto mer verkar den illegala jakten på varg öka. Det skjuts i våra nationalparker, något som det råder stor tystnadskultur kring. Det finns också organisationer som har uttalade nollvisioner kring varg. Nu har ju Kristdemokraterna själva inte sagt att man har en nollvision, utan man har sagt att man vill halvera vargstammen och sänka statusen. Vi är alltså inte riktigt i det radikala att vi ska fasa ut och totalt utrota en art.

Sådana organisationer finns dock, och en sådan organisation har också fått miljonbelopp från Naturvårdsverket. Det här tycker jag är väldigt skrämmande eftersom det direkt bryter mot de miljömål vi har och de konventioner som vi precis har skrivit under som handlar om att vi verkligen ska bevara vargen, stoppa utrotningen och vända trenden.

Jag har följande frågor till landsbygdsministern: Hur kommer ni att se till att minska den illegala jakten? Vilka verktyg har ni och vilka åtgärder kommer ni att vidta för att få bukt med den illegala jakten av rödlistade arter?

Anf. 64 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag tror att jag och Rebecka Le Moine kan slå olika organisationer som får bidrag av svenska staten i huvudet på varandra resten av hela den här debatten och flera andra interpellationsdebatter. Därför tänker jag inte kommentera de organisationer som Rebecka Le Moine stöder.

Jag, Kristdemokraterna och regeringen anser inte att vi ska utrota vargen i Sverige. Det handlar om att ha en kontrollerad jakt och om att man vill skydda sin egendom, sina djur och ytterst sig själv från ett rovdjur, som inte är någon sagofigur, som är ett rovdjur med kapaciteter som rovdjur har, som kan vara oerhört skrämmande, framför allt i områden med hög vargkoncentration, där problemet blir påtagligt. Det är påtagligt för den lantbrukare som inte längre vågar hålla sina djur på lite avstånd från den direkta gårdsmiljön för att man är rädd för vargattacker. Det kan vara

antingen för att djuren de facto rivs eller för att de skräms ut i skogen och blir borta för alltid.

Det här har gått så långt i vissa delar av Sverige att det påverkar bönders företagande oerhört negativt. Det påverkar i sin tur den livsmedelsförsörjning som vi behöver stärka i vårt land av en mängd anledningar, inte minst det säkerhetspolitiska läget.

Jag funderar ibland över när det är nog för Miljöpartiet. De senaste 20 åren har vargpopulationen ökat med närmare 700 procent i Sverige. I Europa anser naturvårdsinstitutioner att vi har en hyfsad utveckling vad gäller vargen. I flera EU-länder ökar populationen av varg. Här pratar Rebecka Le Moine om tusentals vargar. Är då beskedet från Rebecka Le Moine i dag att vi ska ha varg i renskötselområden? Ska det vara fullständig utbredning av varg i Skåne och i Mälardalen? Den börjar komma nu men inte på samma sätt som i Dalarna och Värmland.

Tätheten mellan djurgårdarna i Skåne är en helt annan än vad den är i exempelvis mitt hemlän Värmland. Vi har förvisso ibland stora problem med skador på tamdjur och så vidare, men i fråga om att leva sida vid sida bävar jag faktiskt för den dag det finns än fler revir och än högre täthet av varg i södra delarna av Sverige. Där håller bönderna djuren betydligt tätare än på andra ställen där vargen finns.

Vi kommer att få stora problem om vi inte kan hålla vargstammen på en hanterbar nivå. Det kommer annars att få konsekvenser för svensk livsmedelsförsörjning, och det är inte jag beredd att ställa upp på.

Birgitta Karstensson och Karl-Erik Keck från Torsby har insett vikten av en generös skydds jakt på varg. De skriver i ett gemensamt uttalande: Skyddsjakten borde bli mer generös allteftersom vargstammen växer. Snart borde vi kunna komma dithän att varenda varg som angriper tamdjur tas bort snabbt och effektivt genom skydds jakt i någon form. Då kan vi minska angreppen på både hundar och får.

Anf. 65 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Det är ju skillnad på skydds jakt och licens jakt, vilket jag hoppas att landsbygdsministern är medveten om. Skyddsjakten är Miljöpartiet för, och licensjakten är vi emot.

Vid skydds jakt bedriver man jakt mot de individer som har orsakat problem. Det kan vara upprepade rivningar eller ett oskyggt beteende. Det kan vi absolut se som en sista åtgärd när man inte kan hitta andra lösningar.

Däremot är licensjakten inte lika specifik, utan den är uttalat för att öka acceptansen för varg. Vi ser det som ett stort misslyckande att den illegala jakten faktiskt ökar, trots en generös licens jakt. Vi har haft den största jakten i modern tid, och efter det att den har avslutats har 57 vargar, det utrotningshotade djuret varg som vi har ett ansvar för, skjutits i licens jakt. Vi vet inte heller vilka av dessa individer som var genetiskt viktiga vargar som har fällt i jakten. Det är alltså stor skillnad på skydds jakt och licens jakt.

Jag vill återkomma till frågan om den illegala jakten. Jag hoppas att vi kan ha en samsyn. Det är fråga om organiserad brottslighet som breder ut sig där människor tar lagen i egna händer och skjuter djur utan att ha tillstånd.

Ministern får gärna rabbla upp de organisationer som jag är med i. Jag nämnde faktiskt inte någon organisation vid namn, utan jag beskrev deras

visioner, som handlar om en nollvision på en art. Jakten öppnar för att aktivt utrota en art ur de svenska ekosystemen.

Jag vill gärna höra landsbygdsministrarnas uppfattning om hur vi ska få bukt med den utbredda illegala jakten.

Anf. 66 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag har inget till övers för vare sig tjuvfiskare eller tjuvjägare i något sammanhang. Jag tycker att man ska följa lagen. Jägare eller inte jägare ska man följa de lagar och regler som finns. Det är inget snack om något annat. Så är det med det.

Om det finns indicier på att man i något jaktlag jagar varg har vi sett att polisen uppenbarligen prioriterar de brotten. Jag har inte sett sambandet mellan licensjakt och att tjuvjakten skulle öka, så långt som det låter som att Rebecka Le Moine har belägg för.

Vi kan återigen konstatera att på 20 år har den svenska vargstammen ökat med närmare 700 procent. Om det skulle råda den enormt omfattande tjuvjakt som beskrivs borde inte vargstammen ha ökat så relativt kraftigt som den har gjort den senaste tiden. Då är det kanske tvärtom så att både skydds jakt och licensjakt förhoppningsvis bidrar till en större acceptans för vargen, det vill säga en större acceptans för att vi måste leva sida vid sida.

Vår politik syftar till att skapa trygghet och frihet för alla som bor och lever i Sverige, men vi lever också i en tid där vargen smyger sig allt närmare in på människors trygghet och frihet. Vi måste se den ökande trenden av att vargstammen de senaste 20 åren inte har påverkats mer påtagligt än tidigare.

Vi ska ha varg i Sverige, och den ska finnas långsiktigt i Sverige. Men regeringens politik är att stammen bör vara mindre än vad den är i dag.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2022/23:173 om en djurskyddsmyndighet

Anf. 67 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Rebecka Le Moine har frågat mig hur jag ställer mig till frågan om att inrätta en särskild myndighet med helhetsgrepp för djurens bästa.

Regeringen värnar att det svenska djurskyddet håller en hög nivå. Jag kan försäkra interpellanten om att djur inte betraktas enbart som ekonomiska enheter. I Sverige har vi en mycket omfattande djurskyddslagstiftning. Jag tycker att det framgår tydligt att lagstiftningen tillerkänner djur ett egenvärde och ser djur som skyddsvärda individer. Som framgår av första paragrafen i djurskyddslagen är syftet med lagstiftningen att säkerställa ett gott djurskydd och att främja en god djurvälstånd och respekt för djur.

Jag tror att det bästa sättet för regeringen att säkerställa att de höga krav som finns på djurskyddsområdet genomförs och efterlevs är en effektiv myndighetsorganisation. Statens jordbruksverk, Jordbruksverket, är den myndighet som ansvarar för djurskyddsfrågor. Det faktum att Jordbruksverket även ansvarar för andra frågor som rör primärproduktionen ser jag

som en fördel. Det ger bra förutsättningar för att integrera djurskyddsfrågor med andra intresseområden.

Regeringen vill fortsatt slå vakt om den höga nivån på det svenska djurskyddet och vill även arbeta för att höja djurskyddsnivån inom EU och globalt. Enligt regeringens bedömning har Jordbruksverket den kunskap och erfarenhet som krävs för att arbeta med dessa frågor. Regeringen anser därför inte att det finns någon anledning att ändra på den nu gällande organiseringen av verksamheten.

Anf. 68 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Föga förvånande har vi olika ingångar också i detta. Det är väl därför vi står här i dag.

Jag menar att djurskyddets placering på Jordbruksverket är olycklig av flera skäl. Djurskydd är mer än en jordbruksfråga. Djur är mer än produktion. Det finns en uppenbar risk att djurens intressen sätts på undantag när de står i konflikt med de näringar som myndigheten har i uppgift att främja.

Den här grundläggande synen där djur har reducerats till produktionsenheter sätter sina spår i djurfabrikerna med ett enormt lidande till följd. Det handlar om trånga burar, små utrymmen och ineffektiva bedövningsmetoder. Det är ungefär lika skevt som att miljöfrågorna skulle hanteras av en industrimyndighet. Men jag ska inte gå in för mycket på den jämförelsen, för jag vill inte ge regeringen några idéer. Med tanke på att den första åtgärden den nya regeringen vidtog var att skrota Miljödepartementet vet man ju aldrig.

Jag anser i vilket fall att djurskydd bör behandlas som en fråga i sin egen rätt. Därför bör djurskyddsfrågorna, för viltlevande djur såväl som för djur som hålls av människan, samlas under en ny djurskyddsmyndighet med en utpekad minister som ansvarar för just djurskyddsfrågorna.

En djurskyddsmyndighet skulle ha ett tydligt uppdrag att samordna och förbättra kunskapen om djurvälstånd, bland annat genom regelutveckling och genom att öka kunskapen om djurskydd och djurhållning.

Myndigheten skulle också ha en viktig tillsynsvägledande uppgift för att få till en enhetlig och rättssäker tillsyn av djurskyddet hos de regionala tillsynsmyndigheterna. I detta ligger också att föreskriva om minimiintervall för djurskyddstillsynen.

En central myndighet med övergripande ansvar skulle kunna vara ett ovärderligt stöd för länsstyrelserna och de inspektörer som jobbar med frågan runt om i landet.

Man kan också uttrycka det som att djurskydd är en färskvara. Ny forskning gör nämligen att vi måste omvärdera och uppdatera regler och lagar. En ny djurskyddsmyndighet bör därför få i uppgift att med stöd av det vetenskapliga rådet för djurskydd vid Sveriges lantbruksuniversitet systematiskt gå igenom djurskyddsföreskrifterna så att de är uppdaterade utifrån modern kunskap om djurs behov och beteenden och speglar den nya djurskyddslagen, inte minst vad gäller bestämmelserna om naturligt beteende.

Vi kan säkert hålla med varandra om att Sveriges djurskyddslag är bra, men jag menar att implementeringen och tillsynen brister.

Prot. 2022/23:65

17 februari

Svar på

interpellationer

Herr talman! Ett exempel på detta är minkfarmerna. Det står i djurskyddslagen att djur ska ha rätt till sina naturliga beteenden. Men minkar är rovdjur, och i deras naturliga beteenden ingår att simma. Det kan de inte göra när de sitter instängda i burar på livstid. Dagens minkfarmer uppfyller därför inte rimliga krav på att främja djurs naturliga beteende. Ändå fortsätter de, och det är för att pengarna vinner. Det finns profit att göra. Minkarnas liv ligger under Jordbruksverket, som styrs av regleringen med de fina orden. Men dessa ord måste genomsyra verkligheten.

Jag undrar vad Peter Kullgren tänker vidta för åtgärder för att stärka djurvälståndet, inte på papperet utan i verkligheten.

Anf. 69 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag ska inleda med lite om varför jag tycker att Jordbruksverket är rätt myndighet att ha hand om djurskyddsfrågorna.

Djurskyddsfrågorna och djurhälsofrågorna är nära kopplade till varandra, och i många fall är djurskydd och djurhälsa ömsesidigt beroende. Därför är det fördelaktigt att ansvaret för båda frågorna vilar på samma myndighet.

För att nå ett gott resultat i arbetet med djurskydds- och djurhälsofrågor är det också viktigt att ha med de här frågorna i ett tidigt skede så att de beaktas och, när så är möjligt och lämpligt, integreras med andra samhällsrelaterade målsättningar.

Jordbruksverket har ett samlat ansvar för att följa och bidra till Sveriges utveckling inom jordbruk, djurhållning, fiske, rennäring, trädgård och landsbygd. Man gör bland annat analyser och sammanställer statistik inom områdena. Myndigheten har dessutom ett tätt samarbete med EU inom sina ansvarsområden.

Vidare har verket i uppdrag att förebygga, hantera och motverka samhällsstörningar inom lantbruket vid exempelvis allvarliga smittsamma djursjukdomar och förorenat djurfoder. Om en samhällsstörning ändå inträffar arbetar man på myndigheten för att minska konsekvenserna av den.

Verket har den bredaste erfarenheten – och lång erfarenhet – av frågor som djurskydd och djurhälsa och av andra frågor som rör eller gränsar till djurhållning och animalieproduktion. Det ger de bästa förutsättningarna för att integrera djurskyddsfrågorna med andra, närliggande frågor.

Ledamoten avslöjar en intressant bild av svenska djurhållare och en syn på dem där det återigen bara är ekonomi och pengar som styr precis allt.

Sveriges djurhälsa är i topp. Tittar vi på mjölkkor, till exempel, ser vi att den är i absolut världstopp. Vi använder näst intill minst antibiotika i hela världen, för friska djur behöver inte mediciner. Och ja, det är positivt för det ekonomiska utfallet för dem som lever på att hålla oss andra med livsmedel. Det är positivt om man har friska djur. Det ligger i samma riktning, inte i motsatt riktning, att djurhållare och bönder vill se till att deras djur har det bra eftersom det också är deras levebröd. Det hänger ihop.

Jag vill alltså invända mot bilden att man bara för att man har ekonomiska intressen i att hålla djur per definition inte vill ta hand om djuren. Jag är helt övertygad om att svenska bönder håller med mig när jag säger att det är precis tvärtom.

Vi fick också en släng om att vi skrotat Miljödepartementet. Det har vi inte; vi har bildat ett nytt departement som med större bredd och kompetens kan ta hand om våra stora samhällsutmaningar. I övrigt tänker jag inte gå in mer i den diskussionen.

Prot. 2022/23:65

17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 70 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Vi har absolut anledning att vara stolta över hur vi hantear antibiotika i Sverige. Vi har absolut anledning att vara stolta över djurskyddslagen på många sätt. Därmed inte sagt att allt är frid och fröjd och perfekt. Vi måste våga se de fall där djuren faktiskt lider och hamnar i kläm.

Statsrådet pratar om kornas situation och menar att mjölkproducenter vill det bästa. Absolut, jag säger inte emot att många vill bedriva sin verksamhet på bästa sätt med hänsyn till djuren. Men minkfarmerna, då? Och burhönsen? Hönorna som inte har mer än ett A4-arks yta att leva på under hela sina liv?

Det här är satt i system. Det handlar inte om en enstaka skandal här och var, utan det är satt i system. Ändå menar man att vi uppfyller de vackra orden om att djuren ska få ha sina naturliga beteenden. Det är mycket lättare för djur som kan springa ut och vara fria än för djur som sitter instängda i burar på livstid att ha sina naturliga beteenden.

Detta handlar inte om att vi ska ge oss på enskilda individer, utan det handlar om att vi måste rätta till systemfel som föreligger för att det finns en ekonomisk vinst i detta. Industrierna där djur – minkar och burhöns – sitter i burar finns inte till för att man älskar sina djur och vill se till att de mår bra, utan det handlar om krasst ekonomiska intressen. Detta måste vi våga se och också ta i. En uppgift för oss som politiker, och inte minst för landsbygdsministern, är faktiskt att ta till oss verkligheten – även de avarter eller dåliga exempel som finns där ute – och omsätta våra insikter i praktisk handling.

Det framgår av en enkät från Djurens Rätt inför det senaste riksdagsvalet att alla riksdagspartier som ingår i regeringsunderlaget utom Kristdemokraterna var för att förbjuda hållandet av höns i burar. Det gör mig nyfiken. Menar landsbygdsministern verkligen att detta är förenligt med det som står i djurskyddslagen om att djur ska kunna ha en god hälsa och sina naturliga beteenden? Kommer han att driva denna fråga vidare på något sätt?

Anf. 71 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Jag rekommenderar ledamoten att återkomma med interpellationer så att vi kan diskutera varje djurslag för sig. Nu har du dock ställt frågan om den här regeringen tänker införa en särskild djurskyddsmyndighet, och det är den jag tänker uppehålla mig vid. Svaret på den frågan är som sagt nej, för vi tycker att Jordbruksverket är den myndighet som är bäst lämpad att göra detta.

Jag kan också konstatera att regeringen värnar om det höga svenska djurskydd vi har, att det i Sverige finns omfattande och långtgående lagstiftning på plats för att skydda djur och att regeringar på senare år har vidtagit många åtgärder som syftar till att stärka djurskyddet än mer. Jag är självklart uppmärksam på om det uppstår behov av att även ta tag i nya frågor.

Jag konstaterar återigen att det är Jordbruksverket som har längst och bredast erfarenhet av att arbeta med djurskyddsfrågorna. Där finns en bred kompetens som är till nytta för djurskyddsarbetet.

Jag är också glad över det arbete som just nu pågår inom Europeiska unionen. Vi får hoppas att det också landar bra. Vi har från svensk sida länge varit aktivt pådrivande för att nivån på djurskyddet ska höjas i flera europeiska länder och nya regler om djurskydd antas på europeisk nivå. Detta är bra framför allt för djuren och djurhållningen, och det är också bra för kvaliteten på livsmedel. Det är bra för att minska antibiotika-resistens.

På det senaste ministerrådet diskuterade vi framför allt de långa djurtransporterna. Sverige och flera andra länder har påpekat att detta är något vi behöver arbeta mer med. Men det finns olika åsikter hos olika medlemsstater. Som svar på den skrivelse som bland annat Sverige undertecknat har det förts diskussioner om att man inte bör gå för fort fram.

Jag kommer att följa denna utveckling noga och fortsätta driva den svenska linjen för djurens välfärd och djurskydd i ett större område och i Europa.

Anf. 72 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! Det står klart att vi har olika syn när det gäller vilket grepp som skulle vara mest fördelaktigt för djuren. Jag menar att en djurskyddsmyndighet skulle vara till stor hjälp när vi försöker påverka inom EU. Där hade man kunnat samla olika expertmyndigheter och på ett enklare sätt synka med EU. Även utifrån det perspektivet tror jag alltså att det vore fördelaktigt.

Det är inte bara jag och Miljöpartiet som driver denna fråga. En namninsamling har levererats till regeringen, där mer än 35 000 personer har skrivit under för att regeringen ska inrätta en djurskyddsmyndighet.

Det finns i dag 344 myndigheter under regeringen. En myndighet som fokuserar på djur är i denna kontext egentligen inte mycket begärt. Det finns goda exempel på och erfarenheter av ett liknande upplägg i Belgien. Där hoppas jag att vi kan finna inspiration inför framtiden.

Jag tycker att det är bra att ministern är engagerad i frågan om djurtransporter. Vi kommer att återkomma till den frågan, inte minst i EU-nämnden och i andra sammanhang.

Jag tror inte att vi kommer längre i den här debatten eftersom vi inte ens verkar dela bilden att det finns en risk, som jag ser det, att djurens väl ställs mot produktion. Det är därför jag tror att djurskydd skulle behöva brytas ut som en egen fråga.

Jag tackar ministern för idén om att återkomma med interpellationer om varje art. Vi kommer att ses här många gånger framöver. Jag kan avsluta med att fråga hur ni ser på att det finns 344 myndigheter men inte en enda som har ett uttryckligt övergripande ansvar för djuren.

Anf. 73 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Ja, det finns 344 myndigheter, tror jag – jag litar på dig. Och det är väl ytterligare ett lysande argument för varför vi inte ska ha en till. Det finns myndigheter som har ett utpekat ansvar för djurskydd och djurvälfärd i Sverige, och så ska det fortsätta vara. Att man också har en bredare kompetens ser jag inte som en nackdel.

Jag vill avslutningsvis återigen säga att regeringen värnar och prioriterar ett högt djurskydd. Sverige har högt ställda djurskyddskrav som syftar till att skydda djuren, och dessa höga krav tillsammans med Sveriges generellt goda djurhälsoläge och ansvarsfulla antibiotikaanvändning utgör också värdefulla mervärden för svensk livsmedelsproduktion.

Vår höga djurskyddsnivå är som sagt något vi vill slå vakt om. Vi vill också arbeta för att höja djurskyddsnivån inom EU och globalt. Att ha en myndighet med gedigen erfarenhet och kunskap om djurskyddsfrågor bakom sig i det arbetet känns tryggt och bra. Jag ser ingen anledning att ändra på en väl fungerande verksamhet.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2022/23:177 om djurvelfärd i djurparker

Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Herr talman! Rebecka Le Moine har frågat mig vad jag tänker göra för att se till att djurvelfärden stärks i de svenska djurparkerna.

Jag vill börja med att understryka att Sverige har en stark djurskyddslagstiftning som omfattar alla djur som hålls av människan och som syftar till att säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvelfärd och respekt för djur.

När det gäller djurparker och andra anläggningar som förevisar djur offentligt finns detaljerade regler. Alla djurparker måste godkännas av länsstyrelsen innan de tas i bruk. Bestämmelserna på djurskyddsområdet innefattar bland annat krav som syftar till att säkerställa att utrymmen och inredning uppfyller djurens behov samt att personalen har rätt utbildning. Om anläggningen har djur av vilda arter behövs ett separat tillstånd från länsstyrelsen för detta. Länsstyrelserna ansvarar för att kontrollera att djurskyddslagstiftningen följs och utför regelbundet inspektioner på samtliga djurparker i Sverige.

Det är olyckligt när det inträffar händelser som kan innebära fara för både människor och djur, men jag känner mig trygg med myndigheternas arbete på det här området. Jag kommer givetvis att fortsätta följa frågorna noga.

Anf. 75 REBECKA LE MOINE (MP):

Herr talman! I slutet av förra året sköts fyra schimpanser efter att de hade rymt ur sitt hägn. Den sorgliga incidenten förde med sig många frågor. Hur kommer det sig att så många djur har rymt på så kort tid? Och varför lyckas man inte lösa situationen på ett bättre sätt?

Enligt lag ska alla djurparker vara rymnings säkra, men om det ändå skulle hända måste det finnas bra rutiner. I Danmark har man striktare och mer detaljerad lagstiftning på detta område, med just tydliga regler för hur djur som rymmer ska hanteras samt högt ställda krav på att det ska finnas rutiner för dessa situationer.

I miljö- och jordbruksutskottet hade vi i veckan en hearing på just temat djurvelfärd i djurparker. Där framkom bland annat att tidsintervallet mellan granskningarna skiljer sig åt och kan ligga på tio år. Dessutom

skiljer sig kompetensen åt mellan olika länsstyrelser. Detta är ett stort problem eftersom man måste kunna vara säker på att granskningarna håller samma kvalitet och nivå.

Standarden på svenska djurparker varierar enormt. De har olika ytor och olika förutsättningar; en del erbjuder knappt ens det som krävs enligt miniminivåerna i föreskrifterna, medan andra renoverar djuranläggningar och vill erbjuda djuren bättre standard. Det är otroligt många olika arter som hålls i djurparker runt om i landet, med olika preferenser och behov. En del av dessa djur är inte alls anpassade till vårt nordliga klimat, och det betyder att de spenderar betydande delar av året eller hela året i inomhusanläggningar.

När forskarna på SLU tittade på djurskyddskontroller från djurparker mellan 2010 och 2014 kunde de hitta bevis för att det finns brister som länsstyrelserna hittar i stor utsträckning. Peter Kullgren säger att han känner sig trygg, men enligt den här studien uppfyller 14 procent av djurparkerna inte kraven på skötsel av hovar, klövar och päls. 9 procent av djurparkerna hade anmärkningar gällande djurens hull. På djurparkerna bedömdes gruppställningen av djuren, och här fanns anmärkningar i 17 procent av fallen. Närmare en tredjedel av djurparkerna uppfyllde varken utrymmeskraven eller kraven på berikning.

Det kan också vara värt att nämna att avsaknad av stereotypa synliga beteenden inte är samma sak som hög djurvälstånd. Ett djur som inte visar upp ett stereotypt beteende kan trots detta må dåligt i perioder och även vara stressat.

För att garantera en god djurvälstånd krävs en gemensam hög lägstanivå.

Moderna djurparker har tillsyn och jobbar med miljöberikning för sina djur, men inte sällan är anläggningarna gamla, och dessutom tillbringar många arter en betydande del av dygnet i icke publika hägn – det vill säga stall och nattkvarter – när personalen har gått hem för dagen. För stora kattdjur innebär detta en liten yta inomhus där de är understimulerade under den tid då djuret egentligen är som mest aktivt.

Det står klart att länsstyrelserna inte hinner med arbetet med att besöka djurhållare och kräva förbättringar på det sätt som de önskar. Vi menar att djurparkerna behöver ses över och att vi behöver uppdatera vår lagstiftning och ge länsstyrelserna i uppdrag att kartlägga befintliga djurparker utifrån säkerhets- och djurvälståndsaspekt.

Min fråga till landsbygdsministern är: Hur ska ni få bukt med problemen när det gäller utrymmeskrav och skötselbrister som finns på djurparker i Sverige?

Anf. 76 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Som interpellanten nämner har det på senaste tid varit stor uppmärksamhet kring djurparker, inte minst kring det som inträffat i Furu-
vik. Det är förståeligt, och den här typen av händelser berör och engagerar många människor, även mig.

Jag kan inte uttala mig om enskilda incidenter, men det är givetvis beklagligt, och det är viktigt att ta reda på orsakerna när sådana här situationer uppstår för att man ska kunna förhindra att något liknande inträffar igen. Men vi har en stark djurskyddslagstiftning i Sverige. Den nuvarande djurskyddslagen gjordes om och beslutades av riksdagen så sent som 2018. Den omfattar alla djur som människan har i sin vård, även djur i djurparker,

och den ska säkerställa ett gott djurskydd och främja en god djurvälstånd och respekten för djur.

De här incidenterna till trots anser jag att vi har ett tydligt och omfattande regelverk. Jag känner mig trygg med att anläggningar som följer lagstiftningen också håller en hög djurvälstånd. Kontroller visar, precis som nämnts, att det finns brister, liksom i väldigt många verksamheter som stat, kommuner, regioner och länsstyrelser kontrollerar. Det är också viktigt att de kontrollerna leder till åtgärder och att vi har fungerande kontrollsystem.

Jag vill knyta an till den sista frågan. Det är självklart viktigt att vara öppen för att vid behov göra justeringar. Jag vet att Jordbruksverket planerar att se över de nuvarande detaljerade föreskrifterna gällande djurhållning i djurparker under kommande år. Det kommer att visa om myndigheten identifierar områden eller bestämmelser som är i behov av uppdatering på ett eller annat sätt.

Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! Det har varit stor uppståndelse och debatt efter dessa incidenter. En debatt gäller själva existensberättigandet för djurparker.

Djurparkerna säger sig spela en viktig roll vad gäller utbildning och biologisk mångfald genom att bevara arter. Det här är ett ämne som jag vurmar mycket för. Men man kan ändå syna detta argument genom att ifrågasätta varför vi har till exempel björnar på djurparker – svenska björnar som skulle kunna bidra till att stärka den vilda populationen, men som, när björnungarna har blivit större och inte är lika gulliga längre och inte drar lika mycket, avlivas i stället för att bidra till den vilda populationen. Detta tycker jag är något som vi verkligen behöver se över. Hur kan djurparkerna bidra i större utsträckning för att även värna och stärka de vilda men hotade populationer som finns i Sverige?

Att ha vilda djur på djurparker eller ägna sig åt koordinerade avelsprogram är inte per automatik bevarandearbete.

Det har normaliserats att ha elefanter, delfiner och schimpanser på zoo, men det betyder inte att det är normalt eller nödvändigt.

Zoodirektivet, som styr vår implementering av djurparkerna, anger tydligt att djurparker ska jobba med att bevara biologisk mångfald. Då tycker jag att hotade djurarter som också kan få en god levnadsstatus i svenska djurparker, det vill säga de som har samma klimat som vi, också är de som ska prioriteras.

Direktivet behöver tydligare implementeras i Sverige, och vi kan gå längre än så och dessutom säkra att moderna djurparker även bidrar till bevarandet av nationellt sett hotade arter, där det är möjligt. Det kan handla om fåglar, groddjur, insekter med mera. Till exempel Nordens Ark jobbar aktivt i dessa frågor.

Jag menar att djurparkerna, om de ska finnas kvar, måste utvecklas och moderniseras. Om det verkligen skulle vara så att man sätter djurens välfärd och arternas bevarande i centrum borde de här djurparkerna i framtiden utgöra någon typ av rehabiliteringscenter för vilda, skadade djur i vår natur – inte att man har tigrar och andra stora kattdjur som ändå aldrig kommer att få komma ut i det vilda eller ens bidra till det. Om dessa djur också är hotade i sitt vilda tillstånd skulle djurparkerna kunna låta dem föröka sig för att sedan sätta ut dem och på så sätt bidra till starkare vilda populationer. Men då skulle regeringen behöva tydliggöra detta i sina

regleringsbrev till berörda myndigheter, både Jordbruksverket och Naturvårdsverket.

Min fråga är: Är Peter Kullgren villig att vidta åtgärder för att på riktigt stärka djurparkernas roll i bevarandet av svenska hotade arter på hemmaplan?

Anf. 78 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Precis som jag konstaterade i slutet av mitt förra inlägg vad gäller djurskyddsaspekterna med mera har Jordbruksverket aviserat att man kommer att göra en översyn.

Ledamoten kommer med många idéer och tankar. Vissa av dem kan säkert vara bra, men det är inte något som jag kan gå in och kommentera på förhand i detalj här och nu, utan det får vi återkomma till. Men jag kan avslöja att jag tyckte att några av tankarna var intressanta.

Jag tror att vi i grunden har lite olika syn på syftet med eller inställningen till djurparker. Jag tror att dessa kan ha en viktig uppgift, inte minst för barn och ungdomar som har ett stort intresse för djur och som vill lära sig mer och kunna se djur som de aldrig annars skulle ha möjlighet att se. Det kan väcka ett intresse och en vilja att ge sig hän åt yrken eller livsval som är viktiga för vårt samhälle och, inte minst, för djur i framtiden. Det är en viktig del som djurparkerna bidrar med.

Min grundinställning även här är att man vill göra rätt och göra det så bra som möjligt, oavsett om man är bonde och håller djur eller om man driver en djurpark och håller djur.

Återigen: När olyckshändelser sker och situationer uppstår som kan vara till fara för såväl människor som djur är det oerhört viktigt att det utreds nog och att regelverket ses över om det skulle visa sig behövas.

Anf. 79 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! En del av djurparkernas verksamhet handlar om avel, och det händer att man behöver avliva djur som är friska, till exempel därför att deras genupsättning inte är rätt eller för att det helt enkelt inte finns plats.

År 2012 och 2013 sköts björnungarna Merlin, Medusa och Morpheus till döds på Skansen när det inte fanns plats för dem. Det är ett exempel. De hade tjänat ut sitt syfte som gulliga ungar för besökarna att titta på. Men det är inte alla som blir ihågkomna med namn. Enligt Dagens Nyheter har totalt 737 djur avlivats under de senaste tre åren, enbart på de största tre djurparkerna. En del av dessa djur var säkert sjuka, men även djurungar avlivas. Deras livslängd baseras på hur länge de kan anses vara gulliga nog.

Jag tycker att det här står i stor kontrast till artbevarandeidén, som djurparkerna ska vila på och arbeta för. Det handlar om hotade djur som skjuts till döds även om de är friska och deras genupsättning inte alltid är av dålig kvalitet.

Vi har också fått rapporter från Skansen om att man med regelbundna intervaller avlivar djur därför att de bara klarar av ett år innan de blir träsiga i huvudet. Här menar jag att vi behöver se över lagstiftningen.

Detta kanske går lite utanför min grundläggande interpellationsfråga, men jag tycker att vi flera gånger under denna debatt har återkommit till att landsbygdsminister Peter Kullgren känner sig trygg med de lagar och regler som finns. Det kan jag också göra på papperet, men vad menar landsbygdsministern att vi behöver göra för att öka tillsynen över och kvaliteten hos de kontroller som görs?

Anf. 80 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD):

Fru talman! Alla djur som människan har i sin vård ska behandlas med respekt, och en god djurvälstånd ska säkerställas. Detta gäller i allra högsta grad de djur som vi håller för offentlig förevisning.

När det inträffar oförutsedda händelser som kan innebära fara, inte bara för djuren utan även för anställda, besökare och allmänhet, är det givetvis högst olyckligt. Det är viktigt att utreda orsakerna och hur det kan förhindras att något liknande inträffar igen. Det är också vad som pågår för närvarande, och jag kommer att följa frågan vidare.

Jag vill återigen understryka att vi har en stark djurskyddslagstiftning i Sverige. Djurparker och liknande anläggningar är föremål för kontroller och en omfattande detaljerad reglering, och jag har förtroende för våra myndigheters arbete.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2022/23:187 om nationella åtgärder med anledning av höjda avgifter i kollektivtrafiken

Anf. 81 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Adrian Magnusson har frågat mig om jag avser att vidta några nationella åtgärder med anledning av de höjda avgifterna i kollektivtrafiken och, om inte, vid vilken prisnivå jag kan tänka mig att agera i frågan.

Den höga inflationstakten medför ett kostnadstryck som påverkar hela samhället, där även priser på transporter och kollektivtrafik ökar. Jag har stor förståelse för att detta påverkar människor som i sin vardag är beroende av en väl fungerande kollektivtrafik.

Som jag förklarade i svaret på en tidigare riksdagsfråga från Adrian Magnusson är ansvaret för lokal och regional kollektivtrafik fördelat på kommuner och regioner. Biljettpriserna i denna typ av trafik beslutas av regionerna, och trafiken finansieras alltså genom biljettintäkter och kommunala skattemedel.

De statliga generella bidragen till kommunsektorn är betydande och förstärktes inför 2023 med 6 miljarder kronor. De generella statsbidragen till kommunsektorn är en viktig del av finansieringen av kommunal verksamhet.

Regeringen följer noga den ekonomiska utvecklingen inom kommunsektorn, men för närvarande är det inte aktuellt att rikta särskilda bidrag till kollektivtrafiken.

Anf. 82 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Tack, statsrådet Carlson, för svaret!

Det sägs här i talarstolen att ansvaret för kollektivtrafiken ligger på kommuner och regioner och att den finansieras med biljettintäkter och skattemedel därifrån. Det är i sak inte fel, men som statsrådet själv säger i sitt svar skulle det vara fullt möjligt att rikta statsbidrag till kollektivtrafiken. Det är lite för enkelt att bara peka på regionerna och kommunerna i den här frågan.

Statsrådet och regeringen är i alla fall tydliga med att det inte är aktuellt med några stöd, och det verkar osannolikt att det kan bli det i framtiden. Det är en form av politisk prioritering som statsrådet redogör för här, och det är givetvis fullt tillåtet att prioritera annat före stöd till kollektivtrafiken.

Vad är det då som regeringen prioriterar i stället? Jo, det är skattesänkningar för de allra rikaste i samhället. I regeringens statsbudget gick 13 miljarder kronor till skattesänkningar för dem som har höga arbetsinkomster – 13 miljarder kronor! Bara en liten del av dessa pengar skulle kunna göra stor nytta i stöd till kollektivtrafiken.

Fru talman! Vad skulle regeringen kunna göra för de 13 miljarderna? Vi socialdemokrater sköt i vårt budgetförslag till mer pengar till kommunerna och regionerna, precis som statsrådet i sitt svar säger att man skulle kunna göra men som man inte gör.

Vi lade också 500 miljoner kronor på avgiftsfria resor för unga och studerande på sommaren. Det är en annan sak som regeringen hade kunnat göra för att minska pressen på hårt pressade grupper i samhället. Men regeringen valde att sänka skatten för dem som tjänar allra mest.

Fru talman! Det är här någonstans som konfliktlinjerna i svensk politik blir tydliga. Konfliktlinjen går mellan den svenska politiska högern, som sänker skatten för de rikaste, och den svenska politiska vänstern, genom socialdemokratin, som prioriterar att de som behöver stöd också ska få det. Det är en svår tid för många, och hushållsekonomin pressas hårt av kostnadsökningar från alla håll och kanter.

Fru talman! Jag vill påminna kammaren om hur det var vid den här tiden för lite drygt två år sedan. Då uppmanades vi att hålla oss undan från kollektivtrafiken, bland annat för att inte riskera att smitta välfärdens hjältar – undersköterskorna, vårdbiträdena, sjuksköterskorna och alla andra – de som reste med buss och tåg till sjukhusen, vårdcentralerna och äldreboendena.

Vi visste då, och vi vet nu, att kvinnor använder kollektivtrafiken i större utsträckning än män. Och vi visste då, och vi vet nu, att det främst är kvinnor som jobbar inom omsorgsyrdena. Det är alltså dessa grupper som drabbas hårt av regeringens omvända fördelningspolitik.

Fru talman! Studenter är en annan grupp som knappast får ta del av regeringens allmosor till de rikaste i samhället. Redan nu kommer larmrapporter om att studenter i exempelvis Lund, Uppsala och Stockholm går back tusentals kronor varje månad. Studenter är också en grupp som flitigt använder kollektivtrafiken. För denna grupp väntar nu en ännu mer ansträngd tid när regeringen ger dem kalla handen.

Sverige befinner sig i en ansträngd tid. Men ingenting är förutbestämt. Ingenting är resultatet av något slags osynlig kraft som bestämmer hur resurserna ska fördelas. Fördelningen av samhällsresurserna är resultatet av

politiska beslut, av medvetna prioriteringar och av val. Regeringen väljer att se på när landets kollektivtrafikresenärer får kallduschar när de köper månadsbiljetter. Men de som hade råd redan tidigare kan få råd med ännu en weekend i London. Det är regeringens prioritering, och jag beklagar den djupt.

Jag frågar igen: Finns det något läge där regeringen kan tänka sig att vidta åtgärder?

(Applåder)

Anf. 83 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Det är höga elpriser och höga bränslepriser. Socialdemokraterna står och beklagar sig över att det är dyrt att åka kollektivtrafik.

Men vad gjorde Socialdemokraterna i regeringsställning? De monterade ned kärnkraften. Vad innebär det? Jo, det innebär att allt som går på el blir gördyrt. Kostnaden för spårvagnarna i Göteborg har skjutit i höjden. Kostnaden för att driva tunnelbanan i Stockholm har skjutit i höjden. Kostnaden för att driva pendeltågstrafiken har också skjutit i höjden.

Vad har de mer gjort? Jo, de har lagt på en reduktionsplikt på det andra bränslet. Reduktionsplikten har gjort att kostnaden även på vanligt bränsle har skjutit i höjden. I Sverige i dag är det 7,8 procents inblandning i bensin och hela 30 ½ procents inblandning i diesel.

Hade Socialdemokraterna fått fortsätta att regera hade målet varit en inblandning på närmare 60 procent i diesel. Förutom det skulle de ha indexeringshöjt kostnaden på bränsle, vilket innebär att literpriset hade kunnat landa på 40–50 kronor. Detta gör att kollektivtrafiken inte har några rimliga möjligheter att få en billig drift.

Att minska på dessa grejer är därför jätteviktigt. Inte nog med att det är dyrt att åka kollektivt, utan det spär även på inflationen som också gör det väldigt tufft för regionerna.

All form av tillverkning blir dyrare, och transporterna blir dyrare. Det innebär att all utrustning som går till kommunerna, maten med mera blir dyrare.

Med hjälp av Socialdemokraternas politik innebär det att kommunerna går på knäna och att regionerna kommer att gå på knäna.

Under pandemin var det ett annat läge. Då fick regionerna stöd. Regionerna har också möjlighet att förvalta sina pengar och fördela dem mellan sjukvård och kollektivtrafik. Många av regionerna har ganska bra koll på sin infrastruktur och sin kollektivtrafik. Men självklart skiljer det sig åt. Vi har 21 regioner i Sverige, och alla regioner gör lite olika.

Vi ska inte glömma bort att ungefär 60 procent av biljettpriserna i dag är skattesubventionerade. Och någonstans måste man kunna tillåta att biljettpriset utvecklas och innefattar mer kollektivtrafik.

Vi måste också titta på hur vi kan utnyttja kollektivtrafiken bättre. Hur kan vi göra så att biljetterna räcker längre?

Tittar vi på till exempel Rolfs Flyg & Buss har de en kostnadsgrad på 70 procent. Och om det är fler som åker blir det jättelönsamt. Problemet med kollektivtrafikens upplägg i dag är att ju fler som åker, desto dyrare blir det för regionerna. Och vi måste komma ifrån det.

Med tanke på detta vill jag passa på att fråga infrastruktur- och bostadsministern: Har regeringen tittat på några möjligheter att utveckla kollektivtrafiken i en sådan riktning?

Anf. 84 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för ett stort engagemang i frågan. Låt mig understryka det som jag sa i mitt svar, nämligen att kollektivtrafiken fyller en mycket viktig roll i samhället. Förutom att skapa tillgänglighet och vidga arbetsmarknadsregionerna bidrar den till att minska trängseln i storstäderna. Utsläppen från kollektivtrafiken är mycket låga. En ökad andel kollektivtrafik skulle medverka till att minska utsläppen från transporter inom landet.

Jag ska börja med att svara på Jimmy Ståhls fråga. Vi tittar på flera olika möjligheter, men framför allt finns möjligheterna regionalt och lokalt. Det är där man ser vilka möjligheter, och även utmaningar, som finns i regionen. Vi följer nu utvecklingen väldigt noga. Men det finns en poäng i, precis som jag sa i svaret, att det är ett ansvar som ligger på lokal och regional nivå och som är fördelat på 21 regioner med tanke på att förutsättningarna för att bedriva kollektivtrafik varierar så mycket inom landet. Med ett regionalt ansvar är det också möjligt att anpassa kollektivtrafiken efter lokala förhållanden.

Priset på biljetterna i den lokala och regionala kollektivtrafiken sätts efter politiska beslut på regional nivå. Och det huvudsakliga statliga ansvaret består i att finansiera investeringar i infrastruktur. Där ser vi också en kraftig kostnadsutveckling till följd av oro i omvärlden, omständigheter efter pandemin och det nya säkerhetspolitiska läget som tillsammans med kompetensbrist och arbetskraftsbrist har gjort att det har blivit ökade kostnader även i denna del. Det är i detta sammanhang viktigt när det gäller det statliga ansvaret att det finns medel både att investera och att underhålla infrastrukturnätet för att underlätta för arbetspendling och även för godstrafik. Det är regeringens inriktning på området.

Staten tar ett stort generellt ansvar för kommunsektorn genom de generella statsbidrag som kan användas för att finansiera all kommunal verksamhet. Regeringen följer mycket noga den ekonomiska utvecklingen inom kommunsektorn och har noterat att inflationstakten och de prisökningar som följer av den innebär en utmaning för kommuner och regioner.

De generella statsbidragen till kommunsektorn ökade i regeringens budget med 6 miljarder kronor för 2023. De riktade statsbidragen för satsningar på vård, skola och omsorg motsvarar också 6 miljarder kronor. Det innebär att vi riktar statsbidrag både generellt och direkt till vård- och skolsektorn på 12 miljarder kronor, vilket utgör en betydande del av hela reformutrymmet på 40 miljarder kronor. Detta möjliggör för kommuner och regioner att utifrån de egna förutsättningarna fatta de beslut som de anser behövs i beaktande av det vi diskuterar här i dag, nämligen kollektivtrafiken.

Jag träffade kollektivtrafikbranschen – Svensk Kollektivtrafik, Tågföretagen och Sveriges Bussföretag – i veckan. De har lanserat en ambitiös programförklaring för att nystarta kollektivtrafiken efter pandemin. Den innehåller flera konkreta åtgärder som branschen själv kan vidta för att öka attraktiviteten och öka andelen kollektivtrafik inom landet liksom förslag på åtgärder på politisk nivå, för kommuner, regioner och staten.

Det finns utmaningar här, och jag ser fram emot en fortsatt god dialog med Svensk Kollektivtrafik och i denna fortsatta interpellationsdebatt i Sveriges riksdag.

Anf. 85 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag trodde väl inte att regeringen och Sverigedemokraterna här i dag skulle bekräfta sin omvända Robin Hood-politik. Det hade överraskat mig så till den milda grad att jag kanske faktiskt hade avstått det här inlägget. Jag vill dock fortsätta prata om detta med politiska prioriteringar.

Jag vill återigen påpeka för kammaren att det finns andra vägar att ta, andra möjligheter att titta på och andra prioriteringar att göra. Det hade faktiskt varit fullt möjligt för regeringen och Sverigedemokraterna att säga "Studenter, löntagare och pensionärer – vi hör och ser er, och vi ska åtminstone se till att era resor till jobbet, studierna och mataffären inte blir dyrare!". Men regeringen och Sverigedemokraterna väljer en annan väg.

Fru talman! Inte blir det bättre av att det är de fyra regeringspartierna som står för de högsta avgiftshöjningarna ute i landets regioner. I Skåne och Östergötland, där Moderaterna, Kristdemokraterna, Liberalerna och Sverigedemokraterna styr, höjs avgifterna med hela 10 procent – 10 procent! Varje gång jag åker tåg hemma i Skåne hör jag någon resenär beklaga sig över de höga avgifterna. Det händer varje gång. Men regeringen och Sverigedemokraterna rycker på axlarna när högerregionråden ivrigt skruvar upp taxekranen och låter avgiftshöjningarna äta sig in i människors plånböcker.

Fru talman! Även här går det att visa att det finns andra möjligheter. Styrena i Region Stockholm och Västra Götalandsregionen har, i ljuset av att människors ekonomi pressas i dessa tider av kostnadskris, valt att frysa avgifterna i kollektivtrafiken. Dessa regioner har styren som tydligt lutar åt ett annat håll, anförda av socialdemokratin. Det är alltså ännu ett exempel på hur rena högerstyren prioriterar i jämförelse med regioner där den politiska styrningen tydligt lutar åt ett annat håll.

Fru talman! Statsrådets och regeringens svar på interpellationen är som sagt bara ännu ett exempel på den politiska konfliktlinjen i Sverige. Den politiska högerns stora fokus ligger på de mest välbeställda – de som inte är beroende av kollektivtrafiken. Deras inkomster ska med alla till buds stående medel inflationssäkras.

Studenten i Lund, som pluggar på Campus Helsingborg och redan nu har ångest över att behöva låna pengar av sina föräldrar, får dock inte se sina inkomster inflationssäkras. Undersköterskan som måste ta bussen till sjukhuset i Linköping eftersom hon och hennes partner bara har råd med en bil har inte fått se sina inkomster inflationssäkras. Den en gång i tiden deltidsarbetande pensionären i Båstad som ibland reser till barnbarnen i Kristianstad har inte heller fått se sina inkomster inflationssäkras.

Fru talman! Jag vill göra det tydligt för alla att detta är en politisk prioritering som moderater, kristdemokrater, liberaler och sverigedemokrater står bakom. Detta är deras beslut. När studenten ser sina sista hundralappar ätas upp av avgiftshöjningen i kollektivtrafiken beror det på ett politiskt beslut. När undersköterskan måste sätta sig ned och räkna på vilka dagar i veckan det ska bli mackor till middag är det resultatet av ett politiskt beslut. Och när pensionären måste ställa in den där resan till barnbarnen är det resultatet av ett politiskt beslut.

(Applåder)

Anf. 86 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Det pratas om Robin Hood-politik. Men någonstans måste man ju också ta ansvar för den politik man bedrev i åtta år.

I åtta år monterade Socialdemokraterna ned svensk välfärd. I åtta år jobbade man för och lyckades med att få allt att bli mycket dyrare. Den nya regeringen med Sverigedemokraterna som samarbetsparti jobbar nu för att göra helt om. Vi ska få fartyget att flyta och få vind i seglen.

Det är väldigt viktigt att förstå varför väljare tvingas äta en smörgås i stället för oxfilé. Jo, det är för att man har monterat ned kärnkraften och höjt reduktionsplikten. Allt vi köper sticker iväg. Det är inte billigt att vara svensk i dag – matpriser sticker iväg med 20–40 procent, folk är tvungna att ställa av sina bilar och det blir en dragkamp för människor att ta sig till jobbet. Vissa säger till och med upp sig för att det är för dyrt att köra till jobbet. Så ska det inte vara. Socialdemokraternas politik skickar svenskar till kronofogden. Det är inte acceptabelt, fru talman.

Det regeringen har gjort är som sagt att stoppa indexeringshöjningen och reduktionsplikten. Förhoppningsvis sänker man väldigt snart reduktionsplikten, och får vi sverigedemokrater som vi vill tas den snart bort. Det skulle innebära att man fick ned inflationstakten och att det helt plötsligt gick att resa igen. Det är viktig politik och en viktig framtidsvision.

Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag tackar för inläggen.

Låt mig först understryka att vi ser just arbetspendling som något som det är viktigt att underlätta för när vi närmar oss frågor om infrastruktur-satsningar. Det är därför vi har avbrutit mycket dyra och kostsamma projekt med stambanor för höghastighetståg. De skulle ha käkat upp utrymmet för andra viktiga investeringar i både arbetspendling och godstransport, som dessutom kan komma på plats mycket snabbare.

I den här debatten är det också viktigt att klargöra för dem som lyssnar att höjningen av prisbasbeloppet och höjningen av brytpunkten för statlig skatt sker per automatik. Det innebär att också studiestöd, garantipension och sjukersättning höjs. Det talar Adrian Magnusson inte lika mycket om. Man kan vända på frågan: Vilka sjuksköterskor och poliser är det som ska få en kraftig skattehöjning med Socialdemokraternas politik? De skulle få ännu svårare att betala sina resor i kollektivtrafiken. Där är Adrian Magnusson svaret skyldig.

Återigen: Detta är en debatt som handlar om kollektivtrafik. Vi har gett ett bra och klart svar på frågan, nämligen att vi har tillskjutit 12 miljarder till kommuner och regioner i generella och riktade statsbidrag. Det är kommuner och regioner som har beslutsmandat, makt och förmåga att hantera detta på ett klokt och bra sätt utifrån de regionala förutsättningar som finns i just den regionen.

Vi följer detta mycket noga. Vi står i kontakt med Svensk Kollektivtrafik, Tågföretagen och Sveriges Bussföretag för att titta på utvecklingen, och det ser ändå rätt positivt ut. Resandet är på väg tillbaka efter pandemin, och vi ser hur viktigt det är med en bra och utvecklad kollektivtrafik för att människor ska kunna ta sig till och från jobbet eller åka och hälsa på nära och kära. Det är en viktig fråga för regeringen. Ansvar för att bedriva och organisera lokal och regional kollektivtrafik är dock fördelat på de 21 regionerna.

Anf. 88 ADRIAN MAGNUSSON (S):

Fru talman! Jag vill först bara säga att den förra socialdemokratiska regeringen ökade de generella statsbidragen till kommunerna med 22,5 miljarder på åtta år.

Jag har vid två olika tillfällen fått svaret från regeringen att inga nationella åtgärder är att vänta med anledning av de höjda avgifterna inom kollektivtrafiken. Gott så! I dag har jag också fått besked om att det med all sannolikhet inte kommer att ske framöver heller. Gott så! Jag kan inte påstå att jag är nöjd, men jag har i alla fall fått svar.

Fru talman! Jag tycker också att skiljelinjerna mellan högerregeringen och socialdemokratin har blivit tydliga. Vi socialdemokrater hade inte sänkt skatten för dem som redan tjänar mest. Vi hade skjutit till mer pengar till landets kommuner och regioner – pengar som kunde ha använts för att hålla nere de avgiftshöjningar som nu dundrar fram. Vi hade sett till att kollektivtrafiken hade kunnat bli avgiftsfri för unga och studerande under sommaren. Detta är den politiska prioritering som vi socialdemokrater hade gjort. Det är här skiljelinjen mellan den svenska högern och den svenska vänstern går.

Fru talman! Hoppet lever om att regeringen trots allt någonstans byter fot och inser att det är orimligt att de välbeställda, som har råd och inte minst möjlighet att välja bort kollektivtrafiken, ska befrias från att bära bördan och att denna börda i stället ska läggas på dem som är beroende av kollektivtrafiken, till exempel studenter, kvinnliga välfärdsarbetare och pensionärer.

Fru talman! Då har jag inte ens nämnt alla dem som aktivt väljer en kollektiv reselösning för klimatets skull och som väljer bort bilen. De är också förlorare på regeringens politik, vilket i och för sig ligger i linje med den klimatpolitik som denna högerregering driver i övrigt.

Avslutningsvis vill jag tacka för debatten.

(Applåder)

Anf. 89 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Tack, Adrian Magnusson, för interpellationen!

Jag fastnade för någonting som Adrian Magnusson sa i inledningen av sitt slutanförande. Han sa att den förra regeringen lade 22,5 miljarder på statsbidrag till kommunsektorn på åtta år. Jag har i denna interpellationsdebatt berättat om de satsningar som denna regering har gjort i sin första budget. De uppgår till 12 miljarder – 6 plus 6 miljarder – på bara fyra månader. Vi får väl se om åtta år – eller om tolv år, för denna regering har som ambition att sitta betydligt längre än dessa fyra månader. Den här regeringen har i alla fall kommit mer än halvvägs jämfört med det som den förra regeringen lyckades med på åtta år. Det finns säkert saker att återkomma till.

Detta är ju medel som kommunerna och regionerna kan använda till det som de tycker är bäst i den regionala situation som de befinner sig i. Kollektivtrafiken är ju ett sådant område, och det är så det bör vara.

Vi följer detta väldigt noga från regeringens sida.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2022/23:189 om grön omställning och bostadsförsörjning

Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Linus Sköld har frågat mig hur jag avser att agera för att all den arbetskraft som nu behövs i norra Sverige också ska få någonstans att bo och hur jag avser att underlätta bostadsförsörjningen i samhälls-omvandlingen i Kiruna och Gällivare.

Till att börja med vill jag klargöra att jag är mycket angelägen om att det finns en väl fungerade bostadsmarknad i hela landet. Det är en förutsättning för människors trygghet och livskvalitet samt för en konkurrenskraftig ekonomi.

För att skapa goda förutsättningar för att bo och leva i hela landet har Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet inrättats. Där ingår bostadsfrågorna. Kommuner ska uppmanas och stimuleras att höja sin planberedskap, särskilt vad gäller småhus. Vidare har länsstyrelserna fått i uppdrag att, inom ramen för sina uppgifter i fråga om samhällsplanering och boende, redovisa vilka åtgärder som har genomförts i samverkan med kommunerna för att främja ett ökat bostadsbyggande där det finns underskott på bostäder.

Länsstyrelserna i Norrbottens och Västerbottens län ska enligt uppdrag i regleringsbrev erbjuda ett särskilt planeringsstöd åt de kommuner som står inför stora planeringsutmaningar till följd av större industrietableringar.

Som komplement till detta har Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att fördela och betala ut ekonomiskt stöd för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt i samband med företagsetableringar och företagsexpansioner samt stads- och ortsutvecklingsprocesser i Norrbottens och Västerbottens län. Här ingår Kiruna och Gällivare.

Syftet är att ge de berörda kommunerna, vars resurser för att planera för expansion är mycket begränsade, bättre förutsättningar att ta vara på de möjligheter till hållbar stadsutveckling som skapas genom industrisatsningarna. För att främja koordinering av statliga insatser för hållbart samhällsbyggande och gestaltad livsmiljö i dessa län har en samordnare tillsatts.

Det finns en gyllene möjlighet för norra Sverige att leda den nya industriella revolutionen och bli en motor för gröna innovationer som kan gynna nordligaste Sverige, hela landet och i förlängningen hela Europa. Den möjligheten kommer regeringen att arbeta för att ta till vara.

Anf. 91 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för tillfället att debattera bostadsförsörjningen i norra Sverige och den gröna omställningen.

Ministern säger att detta är en gyllene möjlighet, och det är ju sant på alla vis. Norra Sverige är landets stora tillväxthopp. Att industrin ställer om sina processer till koldioxidfri teknik och att en hållbar industriproduktion växer till är en sak av stor magnitud. Men för att det ska bli av måste det offentliga backa upp denna omställning. Fru talmannen får ursäkta att jag säger som det är: Då duger det inte att regeringen pekar på kommunerna och säger att de får lösa det.

Det behövs infrastrukturinvesteringar. Det behövs arbetskraft. Det behövs el. Hittills har regeringen abrupt avvecklat investeringsstöden för byggande av billiga hyresrätter, skurit ned rejält på utbildningsplatser för vuxna och hotat att paja förutsättningarna för havsbaserad vindkraft, som är det snabbaste sättet att bygga ut elproduktionen såvitt går att bedöma. Man har dessutom visat en överraskande handfallenhet när det gäller elprisstödet.

Regeringen presenterade i en debattartikel i januari att den tänkte ta fram en strategi för norra Sverige. En av punkterna handlade om bostäder och infrastruktur. Regeringen tillstod att bristen på bostäder är ett av de främsta hindren för att fler människor ska kunna rekryteras till de aktuella företagen och kommunerna. Sedan avskaffade regeringen investeringsstöden, som har gjort att det varit möjligt att få ihop kalkylen för flerbostadshus i stora delar av Norrbotten.

Detta har fått dramatiska konsekvenser. Till Länsstyrelsen i Norrbottens län hade 18 ansökningar inkommit i tid, det vill säga före förra årsskiftet, men inte hunnit tilldelas pengar innan regeringen stoppade stödet. Det betyder att över 1 000 bostäder nu riskerar att inte bli byggda.

Investeringsstöden har också varit viktiga för att underlätta de samhällsomvandlingar som pågår i Kiruna och Gällivare. Möjligheterna att bygga nya lägenheter med rimlig hyra har förbättrats. Men regeringens agerande försvårar fortsättningen på detta och har skapat stora inkonsekvenser. I samma byggprojekt bestående av likadana hus i samma kvarter kan det hända att hyresgäster får mycket olika hyresnivåer. Vi pratar om tusentals kronor i skillnad i månadshyra mellan likadana lägenheter i samma projekt, som en följd av att regeringen hastigt och lustigt har ändrat vad som gäller.

Fru talman! Jag har inget emot att regeringen ger uppdrag åt länsstyrelserna att understödja bostadsbyggandet. Men regeringens egen samordnare har bedömt att uppemot 100 000 människor behöver flytta till de två nordligaste länen de närmaste decennierna. De kan inte bo i uppdrag till länsstyrelserna. De kan inte bo i kommunal planberedskap. Bostäderna måste byggas. Har statsrådet några trovärdiga idéer för att stimulera bostadsbyggandet i norra Sverige?

Anf. 92 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag tänker inte upprepa vad bostadsminister Andreas Carlson redan har framhållit på ett alldeles utmärkt sätt, utan jag gick snarare upp för att bemöta det som Linus Sköld påstod om investeringsstödet.

Socialdemokraterna framhåller alltid investeringsstödet som den perfekta lösningen och menar att det avvecklades för snabbt. Men om vi tittar i Socialdemokraternas budget märker vi att det ser lite annorlunda ut. Socialdemokraterna avsatte inte själva tillräckligt med medel för att avveckla investeringsstödet på något annat sätt, och Socialdemokraterna avsatte definitivt inte något i sin budget för att bevara stödet.

Vi hade en liknande debatt i civilutskottet vid tiden för budgetdebatten i höstas. Då kunde Socialdemokraterna inte svara på varför de inte hade avsatt tillräckligt med medel. En utökning av beställningsbemyndigande hade de gjort i sin budget, men det fanns inga pengar. Beställningsbemyndigande är inte pengar. Inte ens pengar till de 18 ansökningar som Linus

Sköld tog upp fanns i budgeten. Det saknades 16 miljarder för att avsluta de ansökningar som fanns.

Det sades något svepande om att siffran inte var känd förrän i sista sekund, och därför hade Socialdemokraterna inte kunnat lägga in den. Så var det kanske för de allra flesta partier, men Socialdemokraterna satt ju i regering ända fram till senhösten. Då håller det inte att hänvisa till att siffran inte är känd.

Socialdemokraterna vet mycket väl hur många miljarder det skulle kosta att bevara investeringsstödet. Just därför lade de fram en budget där investeringsstödet inte fanns med. Annars hade alla andra satsningar i deras budget i princip försvunnit, för de hade inte haft råd med något annat än investeringsstödet. Man kan inte både ha och äta kakan.

I sitt anförande framhöll ledamoten Linus Sköld att det var fel att ta bort investeringsstödet. Samtidigt hade Socialdemokraterna inte med några pengar. Antingen lägger man pengar på investeringsstödet i sin budget, eller så erkänner man att det blev för dyrt och att man inte längre ser det som rimligt att lägga alla dessa miljarder på bostäder som till största delen ändå hade byggts.

Tre saker är grundläggande för byggande: Mark att bygga på, priset att bygga för och tiden det tar att bygga. Detta behövs alltid för att något ska bli byggt. Investeringsstödet är ett sätt att sänka priset på byggande, men det är ett fruktansvärt dyrt sätt. Dessutom är det ett orättvist sätt. Därför gick mitt parti till val på att ta bort investeringsstödet så fort det bara gick.

Socialdemokraternas budget för bostadspolitiken är inte särskilt omfattande när det kommer till Norrland. Ordet Norrland finns inte ens med i Socialdemokraternas bostadspolitiska motion. Känns det inte lite förmätet att stå här och tala sig varm för Norrland när man inte ens fått med den delen av landet i sin egen bostadspolitiska motion?

Anf. 93 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Bostadspolitik är inte min huvudsyssla, men jag älskar att följa fastighetspriserna. Jag brukar surfa in på Hemnet för att se hur det ser ut. För länge sedan var fastighetspriserna i Norrland väldigt låga. Man kunde hitta fastigheter för 50 000–100 000 medan de dyraste låg på närmare 500 000. Inför denna debatt tittade jag specifikt på Kiruna och Gällivare. Döm om min förvåning när jag såg att priserna låg mellan 2,2 och 4,5 miljoner för de få fastigheter som var till salu.

Om kommuner väljer att inrätta industrier måste de ta höjd för att nya arbetstillfällen kräver att man gör plats för nya fastigheter. Med låga fastighetspriser skulle det vara mycket ogynnsamt att bygga nya fastigheter eftersom kostnaderna skiljer sig så mycket åt. I dag kan man bygga en villa för 1,5 miljoner, förutsatt att marken är billig.

Det som gör mig glad med industrisatsningar är att infrastrukturen, som ligger mig varmt om hjärtat, kommer att byggas i ett högre tempo. Norrbottenbanan byggs nu, och Inlandsbanan är också ett viktigt projekt att utveckla. Elflyget är framtidens flyg med fantastiska möjligheter. Nackdelen med dessa satsningar är att de ger människor möjlighet att resa in och ut, vilket är negativt för kommunerna i dessa områden eftersom man betalar skatt där man bor, inte där man arbetar.

Jag både hoppas och förutsätter att både Kiruna och Gällivare har tänkt till när de godkänner industripaketet för de företag som väljer att etablera sig där.

Jag ser också en spännande framtid. Tack vare att infrastrukturminister Andreas Carlson har stoppat höghastighetsjärnvägen ges möjlighet att titta på inhemsk infrastruktur, till exempel regiontåg i Norrland. Det innebär att man skulle kunna stärka Inlandsbanan och tvärbanorna så att man får en god trafik också från inlandsbanan och ut till kuststäderna.

Min fråga till infrastruktur- och bostadsministern är: Har man tittat lite djupare på vilken infrastruktur som kommer att krävas om det blir en enorm etablering i norr? Det handlar inte bara om bostäder till industriarbetare utan om exempelvis skolor och vårdinrättningar.

Anf. 94 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag blir så intresserad när Norrland diskuteras.

Låt mig kommentera Norrbottenabanan, som ledamoten före mig tog upp. När det gäller den har vi dåliga erfarenheter av statsrådets före detta regering som efter valet 2006 såg till att sänka denna satsning.

Men som tur är ser vi utvecklingen i norr nu, och ljuset kommer från norr. Vi ser industrin byggas upp, trots att den moderate statsministern i nämnda regering sa att industrin var basically gone.

Min oro är att takten ska avstanna om regeringen inte tar ett samlat grepp. Det handlar både om infrastruktur och om bostäder men även om energi. Då kan vi inte ha en energiminister som uttalar sig om att man inte ska pracka på svensken stålskogar, inte när industrin säger att vi måste ha mer vindkraft här och nu.

Norrland, som står i fokus för denna debatt, har använt investeringsstödet på ett helt fantastiskt sätt. Jag ser bostadsbyggande på orter som inte har byggt bostäder på 20 år. Det har hänt hemma i Jämtland i Hackås och Svenstavik, orter där det vanligtvis inte byggs.

Jag vill fråga statsrådet: Plockar regeringen bort investeringsstödet för att man inte använder det på samma sätt i huvudstaden som i övriga landet?

Vi ser att bostadsmarknaden går nedåt, att bostadsbyggandet avstannar, att varslen ökar, att industri läggs ned och att företag går omkull. Bostadsministerns uppdrag är svårt och tungt. Åtgärder behövs, och det kan inte bara vara att göra en samordning. Det finns ett intresse inte bara från Norrland för vad bostadsministern tänker göra åt en bransch som går så dåligt.

Avser regeringen tillsammans med bostadsministern att ta ett samlat grepp? I områdena jag nämnde handlar det om kompetensförsörjning till industrierna, bostadsbyggande och infrastruktur. Det handlar naturligtvis också om att se till att hela Sverige behandlas likadant, så att även Norrland tillhör Sverige när man utformar reformer som elstöd och annat.

Anf. 95 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Jag vet att det här är ett politiskt område som väcker stort engagemang. Det gör det just med tanke på att det finns stora möjligheter med nyindustrialiseringen av norra Sverige, som såklart gynnar norra Sverige men även hela landet och i förlängningen hela Europa.

Jag ska börja med att svara på interpellantens fråga. Det går inte att lägga detta bara på kommunerna. Det huvudsakliga ansvaret för bostadsförsörjningen åvilar kommunerna, men situationen ser olika ut för de

berörda orterna. Bristen på bostäder är ett av de främsta hindren för att fler människor ska kunna rekryteras till de aktuella företagen och kommunerna i Norrbotten och Västerbotten. Det är därför de åtgärder jag redogjorde för i mitt svar har vidtagits.

En samordnare har fått i uppdrag att främja koordineringen av statliga insatser för hållbart samhällsbyggande och gestaltad livsmiljö i Norrbottens och Västerbottens län. Regeringen har gett Länsstyrelsen i Norrbotten i uppdrag att fördela och betala ut ekonomiska stöd för innovativa och hållbara samhällsbyggnadsprojekt till de kommuner som berörs av omställningen.

Vidare har regeringen beslutat om regler kring tidsbegränsade bygglov. Den tillfälliga regleringen förlängs med fem år till den 1 maj 2028. En kommun kan alltså bevilja ett tidsbegränsat bygglov på sammanlagt 15 år för en byggnad för bostadsändamål, och det är viktigt för att påskynda byggnation i norra Sverige, vilket samordnaren också påpekat.

Det har varit fem bostadsministrar de senaste åtta åren. Jag förstår att förväntningarna är väldigt höga på den nya regeringens bostadsminister, men på fyra månader har vi lagt om bostadspolitiken, rivstartat arbetet och pekat ut på vilka områden reformer ska tas fram när det gäller att få en effektivare bostadspolitik för ökat bostadsbyggande.

Det handlar om reformer som ökar tillgången till byggbar mark, förenklar byggreglerna, ger incitament till ökat bostadsbyggande och kortar ledtiderna. Vi – jag – har träffat väldigt många under regeringens första fyra månader och inventerat de förslag som redan finns och som vi snabbt kan gå fram med. En del annat tar längre tid.

Frågan går naturligtvis tillbaka till interpellanter från det nyss varande regeringspartiet: Varför gjorde man inte ännu mer för att förbereda den här expansionen när man hade åtta år på sig? Det har ju tyvärr varit alltför svagt när det kommer till reformtempo i de strukturella förändringar som behövs för att få en effektivare bostadspolitik. Nu ändrar vi på det och lägger om.

Vi ser stora vinster i att lägga ihop infrastrukturen – som inte minst Jimmy Ståhl var inne på – samhällsplaneringen och planeringen av bostadspolitiken i samma ministerportfölj på det nyinrättade Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet där också frågor om regional utveckling ligger. Detta är en tydlig signal. Regeringen har redan rivstartat arbetet och mycket mer är på gång.

När det kommer till investeringsstödet är det en fråga som debatterats i den här kammaren några gånger tidigare. Jag svarar gärna på frågorna igen. Det går att läsa riksdagens protokoll från de här debatterna om man vill veta mer, men Mikael Eskilandersson har en poäng: Varför anslår inte Socialdemokraterna en enda krona i sin budget till detta när de talar så mycket och så ofta om saken?

När det gäller Norrbottenabanan och ledamoten Säterbergs fråga finns den väl beskriven i ett interpellationssvar från förra veckan. Det går också att ta del av i efterhand. Regeringens besked är tydligt: Intensifieringen av arbetet pågår. Trafikverket har det uppdraget, och jag förväntar mig att arbetet bedrivs i högt tempo.

Anf. 96 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Både bostadsministern och Mikael Eskilandersson behöver nu acceptera att de inte längre är i opposition. Min fråga till statsrådet var om han har några trovärdiga idéer för att stimulera bostadsbyggande i norra Sverige. Jag hörde inte en tillstyrkelse till svar. Han säger att han ska lägga om bostadspolitiken, men än så länge är det bara ord. Det finns inte ens ett ”vad”. Vad menar man med att lägga om bostadspolitiken annat än att avskaffa investeringsstödet?

Jag bor i Norrbotten, min skånska till trots. Där bedömer 8 av länets 14 kommuner att de har underskott på bostäder. Northvolt i Skellefteå rekryterar enligt egen uppgift 100 medarbetare i månaden för tillfället. I Kiruna och Gällivare ska samhällena flyttas samtidigt som det råder stor bostadsbrist. Så sent som i den här veckan har vi kunnat läsa i Dagens Industri att bostadsbyggandet i norra Sverige minskar dramatiskt. Det är såklart en följd av oron i omvärlden och av stigande produktionskostnader, men regeringens agerande när det gäller investeringsstödet har förvärrat situationen.

Hemma i Älvsbyn byggdes det första flerfamiljshuset på decennier tack vare investeringsstödet. I stora delar av Norrbotten är det nämligen så, även i kommuner med omfattande bostadsbrist, att bostadsmarknaden är svag. Det betyder att produktionskostnaden inte täcks av marknadsvärdet.

Den som bygger en ny villa hemma i Älvsbyn har samma byggkostnad som någon som bygger en likadan villa i statsrådets Mullsjö eller för den delen mer storstadsnära. Men när villan i Älvsbyn väl är klar är den inte värd så mycket som den har kostat att bygga – särskilt inte om den ligger utanför centralorten. Det gör det svårt att lånefinansiera såväl bygget av egna hem som större investeringar i flerbostadshus.

Som följd av pandemin och kriget har som sagt byggkostnaderna ökat kraftigt, och det förvärrar det här problemet. När produktionskostnaderna ökar blir diskrepansen mellan kostnader och marknadsvärde större. Privat kapital investeras inte under sådana förutsättningar. Kommunerna kan som en följd av avskrivningsreglerna inte heller få ihop en sådan kalkyl, och enskilda får inte lån hos banken för att rusta upp eller bygga nytt.

Sedan Landsbygdskommittén 2017 pekade på behovet av att underlätta finansieringen av ny- och ombyggnation har flera olika möjligheter utretts, till exempel kreditgarantier, landsbygdslån och statliga topplån. Regeringen saknar som bekant representation från norra Sverige men har nu en unik chans att visa att man förstår villkoren för oss som lever och verkar i norra Sverige.

Ska det byggas fler bostäder i norra Sverige måste regeringen agera. Man kan då ställa den mer generella frågan som jag ställde nyss om det finns några trovärdiga idéer i statsrådets eller Mikael Eskilanderssons idébanker. Vad vill ni göra? Kom inte och skäll på mig – nu är det ni som har ansvaret! Kommer regeringen att återkomma med förslag som underlättar bostadsbyggande på svaga marknader, till exempel statliga topplån, kreditgarantier eller landsbygdslån?

(Applåder)

Anf. 97 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag noterar att Linus Sköld fortsätter att prata sig varm för ett investeringsstöd som han inte avsatt några pengar över huvud taget till. Men han ska få lite idéer av mig.

Både priset och tiden för byggande kan vi faktiskt förbättra och förenkla genom en annan process. Det effektiva sättet att öka och snabba på byggandet är att ha enkla, upprepbara processer. Vi sverigedemokrater lanserade Sverigehuset i valet. Det är ett tyggodkänt hus som kan byggas i hela Sverige. Vi vill komma bort från att 290 olika kommuner ska ha att bedöma hus efter tusentals olika planer. Socialdemokraterna på sin tid utredde tyggodkända hus men kom fram till att man inte ville ha det.

Vad gäller tillgången på mark som behövs påverkar man den bäst genom att se över riksintressena och förändra strandskyddet. Särskilt i norra Sverige är riksintressen enormt begränsande. Jag var i Kiruna för att studera flytten av staden, och det var uppenbart att det som begränsade byggandet mest var tillgången på mark. Det var framför allt riksintressen tillsammans med gruvans riskområde som begränsade den.

Mycket av detta kunde Socialdemokraterna ha löst under sina åtta år, men ingenting hände förutom att de införde investeringsstödet, som de inte ens själva vill ha kvar längre. Jag konstaterar att Socialdemokraterna hade fler bostadsministrar än förslag under tiden i regeringsställning. Jag har stora förhoppningar om att nuvarande regering kommer att producera fler förslag och lite färre bostadsministrar.

Anf. 98 JIMMY STÅHL (SD):

Fru talman! Skellefteå nämndes förut. Det är lite skillnad på Skellefteå och Kiruna och Gällivare. Med tanke på de problem som Northvolt har sprang jag på en annan lösning som man hade kunnat ha tillfälligt. Det tar ju sin tid att bygga fastigheter.

De städer som ligger utmed kusten uppe i Norrland skulle kunna nyttja sjöfarten. Då tänker ni: Sjöfarten? Jo, under kriget i Ukraina har exempelvis Tallink Silja valt att chartra ut ett av sina fartyg som hjälp till flyktingar i Polen. Man huserar alltså ukrainska flyktingar där. På samma sätt kan man hyra in kryssningsfartyg i tillväxtregionerna, om de är kustnära. Med Silja Serenade eller Silja Symphony får man tillgång till 986 hytter med närmare 2 850 bäddar.

I ett akut läge kan man alltså tänka utanför boxen tills man har fått fram fastigheten. Det tar ju sin tid att bygga fastigheter.

Anf. 99 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Det är glädjande att statsrådet i denna högerregering, till skillnad från den förra högerregeringen, tänker fullfölja Norrbotniabanan. Men är det inte också lite symptomatiskt för högern att man alltid följer efter och att man aldrig går före? Nu får vi höra tongångar om att det kanske är bättre att investeringarna hamnar utomlands än att de hamnar i Sverige. Det är det som gör oss så himla oroliga.

Det är inte bara genom en tanke som det här växer fram i norra Sverige i Norrbotten och i Västerbotten, utan allt hänger ihop. Det hänger ihop med att näringslivet och den förra regeringen gjorde satsningar på stora industriprojekt. Vi satsade på industrikliv och klimatkliv. Vi satsade på järnvägen. Mycket av det sa högerpartierna nej till, men nu när det fungerar

kliver de fram och säger ja, ungefär som med Norrbotniabanan. Så kan vi inte ha det. Sverige ska ligga i framkant. Norra Sverige visar vägen just nu.

Därför blir frågan till bostadsministern med sitt ansvarsområde: Hur ska vi få igång bostadsbyggandet också på de orter som nu kommer att anställa mängder av människor och se till att Sveriges rikets aktiebolag går ännu bättre genom dessa stora industriinvesteringar?

Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Förutsättningarna för bostadsbyggandet har försämrats snabbt under det senaste året på grund av höga byggkostnader, stigande räntor och energipriser samt minskad köpkraft hos hushållen. Regeringen har därför lagt om bostadspolitiken och i högt tempo förbereder arbetet med de utpekade reformer som ska tas fram under mandatperioden.

I mitt förra inlägg pekade jag på att vi hade varit i ett bättre läge i dag om den förra regeringen hade haft mer fokus på att ta fram de reformer som krävs för att hålla igång byggtakten när konjunkturen viker.

Vi ska nu jobba i kapp detta i högt tempo. Samtidigt pågår flera olika insatser för norra Sverige, vilket jag redogjorde för i mitt interpellations-svar. Jag missade att svara på Anna-Caren Säterbergs frågor i mitt förra inlägg, men vad vi nu gör är att ta ett samlat grepp. Vi lägger ihop infrastruktur med bostads- och planfrågor och landsbygdspolitik i samma departement. Vi har en strategi för norra Sverige där kompetensförsörjningen ingår, vilket arbetsmarknadsministern ansvarar för. Här ingår även energipolitiken, som vice statsministern och energiministern har ansvar för.

Vi arbetar i väldigt högt tempo med de reformer vi tar fram och med regelförenklningar för att det ska bli enklare att bygga och för att ledtiderna ska bli kortare, vilket gör att kostnaderna blir lägre.

Mikael Eskilanderesson tog upp den viktiga frågan att mer byggbar mark behöver tillgängliggöras. Vi har tagit det första steget genom ett uppdrag till länsstyrelserna, som jag tidigare redogjorde för.

Vi har även en pågående förstudie som ska titta på nationell fysisk planering. I det ingår exempelvis riksintressesystemet i miljöbalken, där statens anspråk på mark och vatten främst tar sig uttryck. Förstudien tittar på hur det skulle kunna förändras för att i högre grad svara mot de behov som finns i samhället i dag.

När 52 procent av landets totala yta täcks av riksintressen – och i ännu högre grad i de norra delarna av Sverige, vilket Mikael Eskilanderesson var inne på – kommer bostadsbyggande som intresse ofta att hamna i underläge. Detta ska förstudien titta på, och den arbetar i högt tempo med det. Det här är förstås processer som tar lite tid, eftersom det handlar om komplicerade frågor.

Parallellt med det jobbar vi i högt tempo med andra åtgärder liksom med insatser som utgörs av länsstyrelseuppdrag. Det är oerhört viktigt att vi har ett högt tempo här för att svara mot det behov som finns, som interpellanten och övriga ledamöter här pekar på. Vi är helt överens om det, och regeringen kommer att jobba i högt tempo.

Om jag får bestämma kommer vi inte att byta ut bostadsministern vartannat år eller ännu oftare som regeringarna har gjort under de senaste åtta åren. Nu kan vi jobba mer samlat, och jag ser fram emot en god dialog med Sveriges riksdag också i detta avseende.

Anf. 101 LINUS SKÖLD (S):

Fru talman! Jag beklagar, men vem som är bostadsminister nästa år eller ens i morgon är det inte bostadsministern själv som får bestämma. Låt oss inte ta honom på orden när han säger så.

Jag hör att statsrådet säger att det här ska ske i högt tempo. Det är fortfarande väldigt oklart hur bostadsbyggandet ska stimuleras. Hur bostadspolitiken organiseras eller var ansvaret i departementet ligger kommer inte att öka byggtakten i Norrbotten. Ärligt talat kommer folk inte att kunna bo i samordningsuppdrag, länsstyrelseuppdrag eller ökad planberedskap hos kommunerna.

Jag hör ingenting om hur incitamenten för att öka bostadsbyggandet ska se ut – inga idéer! Statsrådet är fortfarande svaret skyldig. Men omställningen i norra Sverige behöver fortfarande sin arbetskraft i både näringslivet och välfärden. Om omställningen ska bli av måste statsrådet stappa fram.

Regeringen har hittills inte visat sig förstå hur förutsättningarna i norra Sverige ser ut. I den här debatten gav jag statsrådet en unik möjlighet att visa att han förstår norra Sveriges förutsättningar. Jag beklagar att han inte tog den.

Byggtakten sjunker, och produktionskostnaderna ökar. Situationen är inte behjälpt av ett avskaffat investeringsstöd. Tusentals planerade bostäder riskerar nu att inte bli av. Och statsrådet står här svarslös. Han pratar om vilket departement som har ansvar för frågorna.

Vad ska statsrådet göra för att det ska byggas bostäder i norra Sverige?

Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD):

Fru talman! Regeringen ska ta fram reformer som ökar tillgången till byggbar mark, förenklar byggreglerna, kortar ledtider och ger incitament till ökat byggande. Jag har sagt det några gånger i den här interpellationsdebatten.

Jag får tacka för den unika möjlighet som Linus Sköld gav mig. Men så unik är den i själva verket inte, utan vi får många möjligheter att diskutera det här.

En av frågorna var: Vilka idéer och vilken idébank har statsrådet? Ja, idéerna hämtade vi inte från den förra regeringens hyllor när vi klev in på departementet, kan jag säga. Jag har många idéer. Det viktiga är reformer, och det är dem vi tar fram.

En annan fråga var: Är statsrådet beredd att underlätta för bostadsbyggande? Ja, det är det som är själva poängen med de reformer som ska tas fram. Det här kommer vi att återkomma till. Jag ser fram emot en mycket god dialog med Linus Sköld och alla andra ledamöter av Sveriges riksdag i det här avseendet. Vi kommer att återkomma. Det kan ni vara säkra på.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2022/23:193

Andre vice talmannen meddelade att interpellation 2022/23:193 av Alireza Akhondi (C) om förutsättningar för fler bostäder för äldre hade återtagits och därför inte skulle besvaras.

Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Joakim Järrebring har frågat mig om jag instämmer i att invasiva främmande arter är ett av de största hoten mot biologisk mångfald och om jag avser att vidta några åtgärder på området. Joakim Järrebring har också frågat mig vilka skäl som ligger till grund för den borttagna finansieringen av arbetet mot invasiva främmande arter på statlig mark.

Jag kan försäkra Joakim Järrebring om att det fortsatta arbetet mot invasiva främmande arter är ett område som regeringen prioriterar.

Som framgår av vårt regleringsbrev till Havs- och vattenmyndigheten för år 2023 får 50 miljoner kronor användas specifikt för arbetet mot invasiva främmande arter. Satsningen visar tydligt att arbetet är en prioriterad fråga för mig och för regeringen.

Fru talman! Med hänsyn till det ekonomiska läget och den höga inflationen var regeringen tvungen att lägga fram en stram budget för 2023. Budgeten innehåller inte en specifik minskning av medlen till just arbetet mot invasiva främmande arter.

Naturvårdsverket har beslutat om hur minskningarna av medlen på naturvårdsområdet ska fördelas mellan de olika åtgärder som kan finansieras via det berörda anslaget i budgeten. Naturvårdsverket har aviserat att de medel som kommer att läggas på arbetet mot invasiva främmande arter kommer att ligga på drygt 30 miljoner kronor under 2023.

Anf. 104 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret på min interpellation. I sitt svar framhåller klimat- och miljöministern att arbetet mot invasiva främmande arter är ett prioriterat område för regeringen. Som argument för detta pekar statsrådet på regleringsbrevet till Havs- och vattenmyndigheten, där regeringen medger att myndigheten får använda 50 miljoner kronor för sitt arbete mot invasiva främmande arter i hav och vattendrag. Men sedan konstaterar statsrådet också att budgetminskningarna på naturvårdsområdet får konsekvenser för Naturvårdsverkets förutsättningar i arbetet mot invasiva främmande arter på statlig mark. Så långt är jag och ministern överens om vilka medel som de facto kommer att läggas på arbetet mot invasiva främmande arter på statlig mark.

Fru talman! Den bild som klimat- och miljöministern målar anser jag dock att det är viktigt att komplettera med lite ytterligare fakta för dem som lyssnar på debatten.

För det första tar arbetet med bekämpning av invasiva arter lång tid. Ett väletablerat bestånd tar flera år att få bort. Arbetet är ofta intensivt de första fem åren för att sedan avta till mindre insatser under många år framöver. Satsningarna måste därför vara långsiktiga och göras under 10–20 år om de alls ska ge någon effekt.

För det andra kommer de neddragningar som regeringen valt att göra att innebära att de satsningar som gjorts under de få år då det funnits åtgärdsmedel i stort sett kommer att vara bortkastade om inte mer pengar tillskjuts.

För det tredje får länsstyrelserna, som har den operativa rollen i arbetet mot invasiva främmande arter, fortsatt medel för samordningen av arbetet, men inga medel för åtgärder. Länsstyrelserna kommer därför att behöva ge upp kampen mot vissa arter.

För det fjärde minskar anslaget till skydd av värdefull natur 2023 med 32 procent jämfört med 2022. Det är en minskning med 550 miljoner kronor, enligt Naturvårdsverket. När det gäller skötseln av värdefull natur minskar anslaget med 45 procent jämfört med 2022. Det är en minskning med 931 miljoner kronor. Resultatet är att pengarna för att bekämpa invasiva arter går från 55 miljoner kronor till 0 kronor och att inga nya kommunala projekt kommer att kunna beviljas LONA-bidrag förutom för våtmarker.

Fru talman! Sammanfattningsvis tror jag att det är svårt för någon ut-
anför Tidöpartiernas kanslier att dela klimat- och miljöministerns bild att dessa kraftiga neddragningar och deras effekter skulle känneteckna en politik som prioriterar arbetet mot invasiva främmande arter.

Fru talman! Jag vill också att vi i dag tar tillfället i akt att diskutera den ständiga brasklappen från regeringen om det ekonomiska läget och den höga inflationen. Jag och Socialdemokraterna delar regeringens syn att det i detta läge inte går att bedriva en politik som ytterligare driver på inflationen. Men jag menar att den här brasklappen snarare används av regeringsföreträdare för att slippa ta ansvar för de prioriteringar man gjort och den politik man för. Jag vill ge statsrådet möjlighet att förklara vem som tvingat henne och regeringen att göra neddragningar på över 1 400 miljoner kronor på skydd och värnande av värdefull natur och tvingat henne och regeringen att sänka skatten för människorna med de högsta inkomsterna i Sverige till en kostnad på 13 000 miljoner kronor.

Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Jag välkomnar Joakim Järrebrings stora intresse för arbetet mot invasiva främmande arter. Som jag nämnde är detta arbete prioriterat för den här regeringen. Vi ser att introduktion och spridning av främmande arter utgör ett allvarligt hot mot den biologiska mångfalden.

I arbetet med hantering av invasiva främmande arter är det förebyggande arbetet det mest kostnadseffektiva. Åtgärder som förhindrar introduktionen är givetvis att föredra. Sådana arbeten har utförts och visar effekt. Myndigheternas arbete med att ta fram och sprida information och ge vägledning till berörda är väldigt viktigt. De berörda kan vara kommuner, privata markägare och företagare inom en rad branscher. Det finns också många olika sätt att genom allmänhetens kunskap bidra till en minskning av den spridning som sker genom exempelvis oförsiktig hantering av vissa invasiva främmande arter. Tidiga insatser och tidig upptäckt är ett väldigt kostnadseffektivt sätt att fortsätta det arbete som behöver utföras för att förhindra spridning av invasiva främmande arter.

Man kan självklart tala om den minskning som nu görs av anslaget inom detta område, men man bör inte göra det utan att nämna regeringens satsning på att motverka invasiva främmande arter i vattenmiljöer. 50 miljoner kronor kommer under 2023 att kunna användas i detta syfte. Det ska man också se i ljuset av att just det arbetet är särskilt svårt. Att kartlägga förekomsten och få en bra bild av läget i våra havsmiljöer kräver en sådan insats som den här regeringen nu gör.

Fru talman! Vi bör vara många här i kammaren som kan ställa oss bakom att det är efterfrågat. Det kommer att kunna bidra till en bättre miljö i våra havs- och vattenområden.

Vi har ett viktigt beting att genomföra med dessa olika insatser. Vi har ett viktigt arbete att utföra för att motverka en spridning av invasiva främmande arter i Sverige.

Vi har en svensk förordning. Vi har utöver det en EU-gemensam förordning. Vi arbetar från olika regeringar på olika sätt med det arbete som behöver utföras. Vi gör den särskilda satsningen på havs- och vattenmiljön. Men allt viktigt arbete kräver inte särskilda budgetsatsningar.

Det finns nya bestämmelser att vänta med förslag på utpekade invasiva främmande arter av särskild nationell betydelse som vi ser fram emot kommer att presenteras av Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten inom kort.

Jag ser fram emot att titta på det resultatet. Vi får se hur dessa bestämmelser ser ut, fru talman. Jag är säker på att man där kommer att hitta viktiga verktyg i det fortsatta arbetet med att minska hotet från de invasiva främmande arterna.

Det stämmer helt enkelt inte som påstås att det nu inte utförs något arbete med Sveriges skydd mot invasiva främmande arter. Regeringen har en specifik satsning även inom detta område.

Anf. 106 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Om det råder ingen meningsskiljaktighet. Min interpellation handlar om arbetet mot invasiva främmande arter på statlig mark.

Det är klart att det är jätteviktigt, som ministern pekar på, att privata fastighetsägare och kommuner gör sitt arbete och uppfyller sina skyldigheter att arbeta mot invasiva främmande arter. Det är bra. Det är också bra att det görs satsningar när det gäller havsmiljön.

Men det är inte det som interpellationen handlar om. Det är arbetet mot invasiva främmande arter på statlig mark. Jag kan förstå att ministern vill tala om andra saker än just kampen mot invasiva arter på statlig mark med tanke på budgetmedlen.

Invasiva främmande arter bidrar inte till större mångfald, vilket man kanske kan förledas att tro. Det är som både jag och ministern konstaterade det största problemet. Det utgör det största hotet mot just biologisk mångfald.

Ofta förökar sig de invasiva arterna effektivt och växer snabbt, och de saknar naturliga fiender. De kan orsaka att inhemska arter dör ut och att hela ekosystem rubbas. I förlängningen kan det hota funktioner hos ekosystem som vi och vårt samhälle är helt beroende av.

Det är svårt att uppskatta alla kostnader för invasiva främmande arter. Men inom EU beräknas kostnaderna vara runt 134 miljarder kronor per år.

När regeringen gör kraftiga besparingar på miljöområdet för att sänka skatten för de allra rikaste ligger inte de alternativa kostnaderna med i kalkylen. Vi vet inte vad de faktiska kostnaderna blir av regeringens politik.

Fru talman! Vi vet att neddragningarna på miljöområdet inte är någon besparing när vi tar hänsyn till vilka kostnader det får för miljön. Det gäller biologiska effekter men också ekonomiskt negativa effekter.

Jag skulle gärna vilja att ministern gör ett försök att svara på frågorna i min ursprungliga interpellation just med fokus på arbetet med att bekämpa invasiva främmande arter på statlig mark.

Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Det finns mycket att säga om denna fråga. Jag är glad att jag och ledamoten Järrebring är enade om att den är väldigt viktig och behöver hanteras. Man kan hantera problemet med invasiva främmande arter på olika sätt.

De tidigare satsningar som gjorts har säkert gjort väldigt god nytta. Vi tittar nu framåt på vilka behov som finns för att värna vår natur och miljö på ett så klokt sätt som möjligt.

Vår gemensamma klimat- och miljöpolitik inom regeringssamarbetet utgår från förvaltarskapstanken. Den strävar efter att hitta kostnadseffektiva åtgärder som inte skadar våra näringar och vår landsbygd. Då behöver man utföra ett arbete för att motverka spridning av invasiva främmande arter.

Som ledamoten Järrebring lyfter fram finns det kalkyler på hur kostnaderna för dessa skador blir och hur stora dessa blir. Det finns som ledamoten nämner kalkyler på EU-nivå. Låt mig också redogöra för hur det ser ut i Sverige.

Man kan självklart endast göra ett försök att skatta värdet av kostnaderna för de skador som följer av invasiva främmande arter. Det är en kostnad som uppskattas vara 1,65 miljarder kronor per år i Sverige. Det är självfallet ett problem som behöver hanteras och ett allvarligt hot mot vår biologiska mångfald.

Fru talman! Som jag tidigare nämnt är det förebyggande arbetet mest kostnadseffektivt. Det är det allra mest effektiva sättet att arbeta mot en spridning av invasiva främmande arter. Vi är väldigt måna om att utföra ett sådant arbete på ett klokt sätt. Det gör vi genom att införa riktade åtgärder mot enskilda arter och stärka våra myndigheters möjlighet att sätta in åtgärder där de är mest effektiva.

På det sättet avser vi att arbeta för att motverka en spridning av invasiva främmande arter på statlig mark. Man kan göra det genom särskilda satsningar. Ser man exempelvis till satsningar som sker från statligt håll och på statlig väg har vi vår satsning riktad mot havs- och vattenmiljöer.

Utöver det behöver arbete ske i samklang med alla dem som berörs. Det gäller helt enkelt att förhindra introduktionen och spridningen. Då gäller det att ha ett gott arbete med länsstyrelser, kommuner och andra. Det handlar om att genom information motverka en spridning av invasiva främmande arter i vårt land.

Det är just det som Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten har i uppdrag att göra. De ska samordna arbetet och på bästa sätt inkludera myndigheter, kommuner och allmänheten i hur bestämmelserna utformas och hur de ska tillämpas.

Länsstyrelser har ett ansvar för att vidta snabba utrotningsåtgärder, och det finns ett stöd i det arbetet från statligt håll. Självklart är särskilda satsningar viktiga. Men i dessa tider med strama budgetar är det av största vikt att vi lägger pengarna på de satsningar vi gör.

Det är där vi finner dem mest effektiva och där de bidrar allra mest till en ambitiös och effektiv miljöpolitik. Det är just en satsning på arbete mot invasiva främmande arter i havs-och vattenmiljö som regeringen har valt att prioritera i denna budget.

Anf. 108 JOAKIM JÄRREBRING (S):

Fru talman! Jag delar ministerns syn. Det gör väl alla som har läst på om ämnet. Förebyggande åtgärder är det mest kostnadseffektiva.

Precis som jag sa i mitt första anförande tar det väldigt lång tid när vi väl har en etablering av en invasiv främmande art att få bukt med problemet. Pengarna för de åtgärder som hittills har finansierats kastas så att säga i sjön när det inte finns fortsatt finansiering för att fortsätta att bekämpa de invasiva främmande arterna.

På länsstyrelserna runt om i landet är oron stor. Under några års tid har gul skunkkalla i Fylleån aktivt bekämpats. Fylleån är ett skyddat så kallat Natura 2000-område. Det arbetet avbryts nu eftersom det inte längre finns några pengar för åtgärder. Nu riskerar skunkkallan att spridas igen både längs Fylleån men också in på privata fastigheter som ligger nära vattendraget. Det har vi kunnat höra från Länsstyrelsen i Halland.

Under de senaste åren har arter som vresros, jättebalsamin, gul skunkkalla och parkslide i stor skala bekämpats i Västra Götalands län, där jag kommer ifrån. Med den nya budgeten finns inte längre utrymme, utan man får nöja sig med några enstaka mindre insatser. Det har vi kunnat höra från Länsstyrelsen i Västra Götaland.

Från Länsstyrelsen i Skåne hör vi att många insatser som gjorts riskerar att gå om intet eftersom de invasiva växterna kan ta över områden som tidigare sköts, till exempel orkidéängar.

Delar ministern min oro och undran över om Sverige alls kommer att leva upp till EU-förordningen om invasiva främmande arter med dessa drakoniska neddragningar på skydd och värnande av värdefull natur?

Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Tack till ledamoten Järrebring för hans stora intresse i denna verkligt viktiga fråga för vår naturmiljö och för vår biologiska mångfald!

Vi behöver utföra det här arbetet på ett klokt sätt. Som jag lyfte fram i mitt första anförande kommer regeringen att prioritera detta arbete för att på olika sätt motverka spridning av främmande invasiva arter.

Vi har en särskild satsning på 50 miljoner kronor som ska användas för arbetet mot invasiva främmande arter, och Naturvårdsverket har aviserat att arbetet de utför mot de här arterna kommer att finansieras med 30 miljoner kronor under 2023.

Minskningen av medlen i anslaget 1:3, utgiftsområde 20, det vill säga åtgärder för värdefull natur, är på 45 procent. Det är alltså ett anslag som minskar. Detta anslag används till väldigt många olika åtgärder, däribland bekämpningen av invasiva främmande arter.

Naturvårdsverket, som disponerar anslaget, har möjlighet att prioritera hur de vill fördela neddragningarna på de verksamhetsområden som finansieras via anslaget. Enligt vad Naturvårdsverket har lyft fram i dialog med Regeringskansliet kommer 19 miljoner kronor att gå till länsstyrelser via

dispositions rätt och 12–14 miljoner kronor till Jägareförbundet och till deras projekt med arbete mot invasiva främmande arter.

Jag hoppas att vi fortsatt på alla sätt vi kan, utöver särskilda budgetsatsningar, kan arbeta för att på ett klokt sätt värna vår biologiska mångfald och motverka spridningen av invasiva främmande arter. Jag delar verkligen ledamoten Järrebrings mening att detta är ett stort och allvarligt hot mot vår biologiska mångfald.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2022/23:183 om skydd av och åtgärder för värdefull natur

Anf. 110 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Anna-Caren Säterberg har frågat mig om jag anser att den utveckling som Naturvårdsverket beskriver till följd av minskade anslag för skydd och skötsel av värdefull natur är önskvärd och om jag avser att vidta några åtgärder för att motverka negativa konsekvenser för biologisk mångfald och friluftsliv. Hon har också frågat mig om jag på något sätt tänker agera inom mitt ansvarsområde när cirka 1 000 statligt finansierade årsarbetstillfällen försvinner från Sveriges gles- och landsbygder.

Välmående och livskraftiga ekosystem är viktiga för människans livsmiljö och ger förutsättningar för hållbar markanvändning, rent dricksvatten och pollinering. Det bidrar också till ett stabilare klimat. Därför behöver arbetet med att bevara och skydda värdefull natur och göra den tillgänglig för var och en fortsätta. Vi behöver värna allemansrätten.

EU:s biodiversitetsstrategi har pekat ut riktningen för unionens samlade arbete för att bevara biologisk mångfald. Jag välkomnar också det nya globala ramverket för den biologiska mångfalden som beslutades på COP 15 i Kanada, där jag personligen deltog för att bidra till den svenska delegationens arbete för att värna biologisk mångfald världen över.

Ramverket innehåller tydliga globala målsättningar om att vi till 2030 ska skydda 30 procent av områden på land och till havs och även att 30 procent av våra skadade ekosystem ska restaureras. Beslutet innebär också att alla länder har åtagit sig att förverkliga och uppfylla uppsatta mål och löften. Nu behöver vi sätta oss och analysera den nya globala avsiktsförklaringen från partsmötet och se hur Sverige på klokaste sätt kan bidra till att uppnå målen.

Fru talman! Regeringen anser att en stark ägande- och brukanderätt är grunden för att i ökad utsträckning kunna tillvarata skogens potential för vår ekonomi, vårt klimat och vår miljö. Skyddet för äganderätten ska stärkas. En bärande del i frågan om stärkt äganderätt är att markägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätt i den utsträckning som de har rätt till. Regeringen kommer i alla avseenden och sammanhang att värna och verka för ett hållbart svenskt skogsbruk med omsorg för kommande generationer.

Det är också viktigt att vårda det vi redan har skyddat för att förbättra statusen för naturtyper och arter och för friluftslivet.

Anf. 111 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för att hon deltar här i dag. Men statsrådet svarar inte riktigt på de frågor jag har ställt till henne.

Hon säger i sitt svar att nya globala målsättningar för den biologiska mångfalden ska analyseras av regeringen. Men min fråga handlar om den budget som statsrådet och den högerkonservativa regeringen har lagt fram tillsammans med Sverigedemokraterna, och mer specifikt om vad de kraftiga nedskärningar som statsrådet har beslutat om innebär just när det gäller skydd och åtgärder för värdefull natur.

Statsrådet skriver också att skogsägare ska få ekonomisk kompensation för inskränkningar i ägande- och brukanderätten i den utsträckning som de har rätt till. Men med de nedskärningar som den högerkonservativa regeringen har gjort i årets budget blir det precis tvärtom. Naturvårdsverket skriver att markägare nu får vänta på ersättning på grund av just de nedskärningar som statsrådet har gjort.

Länsstyrelsen i Norrbotten säger att markägare i pågående reservatprocesser riskerar att få vänta längre på ersättning och att det också blir svårare att bilda nya naturreservat när det inte finns medel till att ersätta markägarna.

Länsstyrelsen i Jämtland säger att det finns ett betydligt större behov och intresse hos privata markägare och skogsbolag av att skydda värdefull natur än vad anslaget medger. Bitte Jonason vid länsstyrelsen säger: Det är helt enkelt betydligt fler markägare som väntar på värdering och ersättning av sin skog än vi har möjligheter att ersätta inom den nya budgetramen.

Skånes 280 naturreservat drabbas hårt av regeringens budget. Det står klart när Naturvårdsverket nu fördelar pengarna till naturvården. I Skåne minskar anslaget från 74 miljoner kronor till 24 miljoner kronor i år. Ingela Lundqvist, som är naturvårdschef vid länsstyrelsen i Skåne säger: Fortsätter det så här i flera år blir det stora konsekvenser för naturen och arter som behöver mycket omsorg.

Så här ser det ut när man frågar några av myndigheterna vad regeringens nedskärningar innebär. I föregående debatt framkom också regeringens ovilja när det gäller att bekämpa invasiva arter på statens mark. Vi socialdemokrater anser inte att den här utvecklingen är önskvärd.

Den andra frågan, som statsrådet inte heller besvarade, handlar om att regeringens nedskärning innebär att cirka 1 000 årsarbetstillfällen försvinner. Det här är årsarbetstillfällen som till stor del har funnits i Sveriges gles- och landsbygder. Det är arbeten som oftast har gjorts av små företag. Det handlar om skötsel av naturområden, naturreservat och nationalparker, om rovdjursinventering och upprustning av fjälleder och om att öka tillgängligheten.

Många är de som vill komma ut i vår fantastiska natur. Antalet har ökat hela tiden, statsrådet. Då måste verkligen skötseln och upprustningen fungera så att slitaget på naturen inte blir för stort.

Den första frågan till statsrådet som jag gärna vill ha svar på är om statsrådet tänker vidta åtgärder eller om statsrådet anser att utvecklingen som regeringens budget har lett till är önskvärd.

Statsrådet får också här möjligheten att svara på min andra fråga: Tänker statsrådet på något sätt agera inom sitt ansvarsområde när cirka 1 000 viktiga statligt finansierade årsarbetstillfällena, varav de flesta i Sveriges gles- och landsbygder, försvinner?

Anf. 112 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Fru talman! En av Sveriges viktigaste näringar är besöksnäringen. Där är småföretagen viktiga, som underhåller våra nationalparker. Min partikamrat redogjorde alldeles nyligen för konsekvenserna av nedskärningarna i miljöbudgeten för friluftslivet, miljön och jobben, vilka är oroväckande.

I Sverige skapas fyra av fem jobb i småföretag. I det ekonomiska läge som Sverige nu befinner sig i är det viktigt att vartenda jobb tas till vara. I Tidöavtalets direktiv för klimat- och energipolitik menar regeringspartier att ett viktigt syfte med klimat- och energipolitiken är att få företag att växa och anställa fler. Det blir inte fallet för landsbygdsföretagen som tagit hand om våra nationalparker med de minskade anslagen till landets länsstyrelser i miljöbudgeten.

Naturturismen har haft en stadig tillväxt under lång tid. Den förra regeringen hade en besöksnäringstrategi och presenterade den 22 juni en sammanställning av pågående insatser inom olika politikområden som bidrog till att genomföra strategin, en strategi som nu är borta från regeringens hemsida.

Sverige har en stark position som ett hållbart besöksland, och Tillväxtverket och Visit Sweden har pekat på att det är den svenska naturen som lockar. Men för att vi ska ha en fin natur som bidrar till ett hållbart friluftsliv och hållbar turism är småföretagens uppdrag hos länsstyrelserna viktiga. Hur kommer regeringen att se till att Sverige fortsatt är ett hållbart turistland som tar vara på goda affärsidéer och småföretagare som basen för naturturismen?

Fru talman! Den här regeringen har gång efter annan visat att den inte står på företagets sida och därmed inte jobbena. Utöver att Romina Pourmokhtari kollegor i Sverigedemokraterna misstänkliggör den gröna omställningen i norr har inte företagen fått besked om när ett elprisstöd kommer att vara på plats. Inte ens en ansökan om detta har skickats till kommissionen. Inga så kallade regelförenklingar har genomförts, trots att den förra regeringen utredde denna fråga och förslagen ligger på regeringens bord.

Och nu kommer nästa smäll: Småföretag på landsbygden mister viktiga uppdrag hos länsstyrelserna därför att regeringen gör kraftiga nedskärningar på miljöbudgeten.

Fru talman! Vad gör statsrådet åt näringslivets situation på landsbygden? Har statsrådet Pourmokhtari gjort en ordentlig konsekvensanalys av vad den minskade miljöbudgeten kommer att innebära för näringslivet och därmed jobben? Kommer statsrådet att låta nationalparkerna vara utan underhåll i fyra år, eller kan länsstyrelserna och därmed småföretagen förvänta sig högre anslag kommande år?

Jag reagerade på en sak som statsrådet sa i den förra interpellationsdebatten om dessa tider av strama budgetar. En stram budget är inget naturfenomen, Romina Pourmokhtari, utan en prioritering. Det är ganska tydligt att den här regeringen valde att prioritera 13 miljarder kronor i

skattesänkningar till Sveriges höginkomsttagare i stället för exempelvis en högre miljöbudget.
(Applåder)

Prot. 2022/23:65
17 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 113 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Fru talman! Regeringen har en tydlig ambition att vi ska skydda våra skyddsvärda skogar och inte avverka dem. Vi ska bevara dem genom formellt skydd eller genom frivilliga avsättningar. Vi vill på olika sätt arbeta för att aktivt motverka artutrotningen, både globalt och i Sverige, genom bevarandet av särskilt känsliga arter och naturmiljöer och genom att främja ett hållbart jordbruk och en hållbar fiske- och skogsnäring och på så sätt fortsätta att skapa miljö- och klimatnytta.

Vi ser i linje med förvaltarstankens, fru talman, att aktiva och engagerade ägare – skogsägare, markägare, jordbrukare, fiskare – kan stärka ekosystemen både i skogen och i annan natur och på så sätt ta vara på vår miljö på ett klokt sätt.

Fru talman! Vår miljöpolitik utgår från förvaltarstankens och strävar efter att hitta kostnadseffektiva åtgärder. Vi ser att miljöfrågan behöver vara en integrerad del av andra politikområden och sektorer, och i linje med det ser vi att det är i samklang med olika aktörer som nyttjar vår skog och vår mark som vi kan utföra detta arbete på klokaste möjliga sätt och nyttja alla de olika stöd och följa de riktlinjer som finns för att exempelvis inrätta formellt skydd med frivillighet som grund.

Statens arbete med att skydda vår natur ska genomföras med respekt för äganderätten och i dialog med berörda. Vi anser att det är angeläget att myndigheter anstränger sig för att ha en god dialog med exempelvis markägare för att processen vid skydd av vår natur ska bli så bra som möjligt.

Fru talman! Regeringen satsar mycket på både skydd och förvaltning av värdefull natur, totalt över 2 miljarder kronor. Dessutom satsar regeringen drygt 1 miljard på havs- och vattenmiljön. Regeringen avser att aktivt motverka artutrotningen, både globalt och i Sverige, genom att bevara särskilt känsliga arter och naturmiljöer. Det är också viktigt att vårda det vi redan har skyddat för att inte ta ett steg fram och två steg tillbaka och för att förbättra statusen för naturtyper och för arter.

En av anledningarna till att resurserna minskar, fru talman, är att den tidigare regeringen hade gjort en tillfällig satsning som har nått sitt slutdatum. Det är jättebra att olika regeringar genomför olika satsningar för att värna miljö och natur.

Den här regeringen har bland annat genomfört en permanent satsning på 200 miljoner kronor per år för återvattning av dikade våtmarker, ett arbete som jag tror att de flesta i kammaren som värnar vår natur, vår miljö och vårt klimat är väl medvetna om har stor effekt. Det är ett område där anslaget tidigare, innan regeringen tillträdde, skulle ligga på 100 miljoner kronor. Nu har denna regering, fru talman, tillfört 200 miljoner permanent så att vi för innevarande år kan lägga 300 miljoner på återvattning av dikade våtmarker och kommande år 200 miljoner.

Detta är, rätt genomfört, en väldigt effektiv åtgärd för att gynna vår biologiska mångfald, reducera övergödningen och öka landskapets motståndskraft. Det finns många sätt att arbeta för att värna vår natur och vår miljö.

Avseende markägarna måste jag till slut nämna att det är beklagligt att markägarna får vänta, men självklart ska alla få den ersättning som de har rätt till.

Anf. 114 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Fru talman! Jag håller naturligtvis med om att markägarna självklart måste få den ersättning de har rätt till. Men som de länsstyrelser jag nämnde, exempelvis de i Norrbotten och Jämtland, och även Naturvårdsverket skriver kommer det att ta längre tid, och om man inte vet att man ska få betalt kanske intresset också minskar. Jag tror säkert att statsrådet delar min åsikt att man inte kan vänta för länge när man vill göra någonting bra med sin skyddsvärda skog.

Jag tycker också att förvaltarstapstanken är jättebra. Men vad menar då statsrådet att staten har för ansvar? Nu skär man ändå ned på en mängd områden. Bara på det här området är det nedskärningar på 931 miljoner kronor för skötsel och 550 miljoner kronor för skydd.

Jag uppskattar att statsrådet förhandlade för oss i Kanada. Jag tycker att statsrådet gjorde väldigt bra ifrån sig. Men det är lite symptomatiskt för den här regeringen när statsrådet i sitt svar till mig beskriver att det är EU:s biodiversitetsstrategi och de globala mål som sätts på COP som vi förhåller oss till och därmed sänker de satsningar som vi har gjort för skydd av värdefull natur. Om inte EU eller världen skulle säga till Sverige är vi inte där – det är ungefär vad som sägs. Det sägs inget om några nya åtgärder. Det sägs inte vad statsrådet anser om det vi nu ser.

Jag kan ta ett annat exempel. Hemma hos mig finns fjällräven. Jämtlands och Norrbottens länsstyrelser har jobbat hårt med det. Och 2022 såg vi fjällrävens återkomst. De länsstyrelserna beskriver nu att de, när man går ned till en halvering, inte vet hur det kommer att gå för fjällräven. Fjällräven är bara en av de arter som staten nu tar sin hand ifrån.

Förvaltarstapstanken är fin, liksom att vi tänker på framtida generationer. Miljö- och klimatpolitiken kan nämligen inte vara kvartalspolitik. Det är så jag upplever regeringens budget. Man minskar från 23 miljarder det här året till 9 miljarder 2025. Var är förvaltarstapstanken i det? Hur ska det se ut? För mig går det inte ihop.

Staten har ett ansvar. Det tycker i alla fall vi socialdemokrater. Vi vet att staten måste ta det. Marknaden tar nämligen inte alltid det fina ansvaret för skötseln av våra naturresurser och för att se till att vi har den biologiska mångfald som vi ska ha. Det görs genom regler och genom att det med regler följer medel. Det är det som jag tycker fattas.

Jag undrar fortfarande om jag kan tänkas få svar från klimat- och miljöministern på mina två frågor, som jag ställde även i interpellationen.

Anf. 115 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S):

Herr talman! Jag vill först att det noteras att jag inte fick svar. Vi socialdemokrater försöker få svar på när regeringen ska komma in med statsstödsanmälan till kommissionen för företagen. Romina Pourmokhtari har en chans till att svara.

Det är uppenbart att regeringen har låga miljö- och klimatambitioner. 1,5 miljarder kronor försvinner från arbetet med skydd och skötsel av värdefull natur. På grund av regeringens bristande miljöpolitik blir småföretagen lidande. Regeringen har inte heller analyserat konsekvenserna för

det lokala näringslivet av dessa nedskärningar. Man möter oroliga näringsidkare med få svar och försöker frånskriva sig ansvar för denna allvarliga situation.

Vacker natur ihop med goda affärsidéer och duktiga småföretagare har bidragit till att göra Sverige till ett hållbart turistland. Regeringen skär ned på turismfrämjande insatser och nu även på underhållet av vår vackra natur. Varje år besöker tusentals människor våra nationalparker. Vår natur lockar, Romina Pourmokhtari.

Jag noterar att regeringen och statsrådet inte har svar på vad de tänker göra för att stärka näringslivet på landsbygden. Jag noterar också att regeringen inte tycks vara särskilt bekymrad över de jobb som försvinner som en direkt konsekvens av nedskärningarna.

Jag upprepar: Kommer statsrådet att agera för att underhållet av våra nationalparker ska stärkas och därmed stötta småföretagen och rädda jobben? Det handlar trots allt om prioriteringar, Romina Pourmokhtari.

Anf. 116 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Jag vill tacka ledamoten Velasquez Castro, som uttalar mitt namn så väl.

Det finns väldigt mycket att redogöra för på detta område. Låt mig återigen påpeka att den här regeringen satsar på skydd och förvaltning av värdefull natur. Totalt över 2 miljarder kronor är inte en liten summa. Utöver det satsar vi dessutom drygt 1 miljard på havs- och vattenmiljön. Det är ansenligt och viktigt i dessa tider.

Vi vill motverka artutrotningen både globalt och i Sverige. Därför är det viktigt att nämna även det globala perspektivet och de överenskommelser som vi hittar i FN genom regeringens arbete och genom Sveriges representation i internationella sammanhang. I det forumet kan vi bidra till arbetet världen över och inte endast värna det arbete som behöver ske i Sverige.

Men utöver EU:s olika regleringar och FN-bundna mål har vi självfallet ett arbete på nationell nivå. Där siktar vi högt och har högt ställda miljömål och lagar som bidrar till att vi på bästa sätt kan värna vår natur och miljö. Det är regeringen mån om att gynna.

Herr talman! Vi har även ett arbete som särskilt rör människors tillgång till skyddade områden och underhåll av anläggningar, såsom skyltning, vandringsleder, utsiktsplatser, grillplatser med mera. Trots att vi tidigare haft LONA-bidraget och ett särskilt arbete med detta kan regeringen berätta att Naturvårdsverket har ett tydligt uppdrag i fråga om att utveckla arbetet med exempelvis landets vandringsvägar och fjälleder och att det arbetet fortsätter. Den sexåriga satsningen på insatser för vandringsleder och fjälleder ligger kvar. Det betyder att 50 miljoner per år fram till 2027 kommer att gå till detta viktiga arbete, som bidrar.

Herr talman! Regeringen bedömer att upprustningen av våra statliga ledssystem i fjällen har bidragit till att fler kan vandra i fjällen, till ökad fjällsäkerhet och till regional tillväxt, som även vi är måna om att värna.

Herr talman! Det finns många åtgärder man kan vidta på detta område. Jag talade tidigare om en av de åtgärder som regeringen har prioriterat: satsningen på att återväta och restaurera dikade våtmarker. Det är en viktig satsning, just på grund av sin mångdubbla miljönytta.

Utöver det har en miljömålsberedning i uppdrag att föreslå en strategi för etappmål, styrmedel och åtgärder som bidrar till att vi ska uppnå Sveriges åtaganden inom EU och internationellt för naturvård och biologisk mångfald. Den ska även se över upptag och utsläpp av växthusgaser inom markanvändningssektorn, som blir en viktig del av arbetet. Den ska även kartlägga och beskriva synergier i arbetet med att uppnå våra åtaganden. Jag ser fram emot resultaten av det arbetet.

Det pågår även ett flertal uppdrag när det gäller skog, exempelvis överenskommelser mellan Naturvårdsverket och Sveaskog som bidrar till att värna våra värdefulla fjällskogar. Det finns alltså mycket arbete som fortgår och pågår och som regeringen vill värna.

När det gäller fjällräven specifikt får jag hänvisa till ansvarigt statsråd, som är Kullgren.

Anf. 117 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S):

Herr talman! Statsrådet! Jag ställde två frågor. Jag har inte fått svar på någon av dem. Jag och alla som lyssnar på debatten får helt enkelt anta att den utveckling som regeringens budget innebär, med de nedskärningar som vi har beskrivit här i dag, är önskvärd enligt statsrådet. Det var det som var frågan. Jag antar också att statsrådet inte kommer att agera i fråga om de tusen viktiga årsarbetstillfällen som nu försvinner i Sveriges gles- och landsbygder. Det kommer också att vara som det var. Vi har inte hört något annat.

Trots att man pratar om miljömålsberedningar och allt ser vi hur budgeten ser ut fram till 2025. Den här budgeten går från 23 miljarder år 2022 till 9 miljarder år 2025, enligt statsrådets förslag till budget för 2025.

Det är fint att prata om förvaltarskapstanken, om att de framtida generationerna också ska ha en artrikedom och om den biologiska mångfalden. Jag instämmer i det statsrådet säger om att det inte bara görs i Sverige utan i hela världen. Men här i Sverige har vi i alla fall ett tydligt instrument. Det är den budget som vi beslutar om. I regeringens budget är det stora minskningar på det området. Då tycker jag inte att man kan prata om förvaltarskapstanken, om man inte tar det ansvaret.

Vi har också hört statsrådets svar på mina båda frågor, vilket var inget. Jag anser att statsrådet därmed säger att den riktning som budgeten innebär för miljöskydd och åtgärder för naturen är önskvärd.

Anf. 118 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L):

Herr talman! Låt mig återigen peka på vad jag sa i svaret, nämligen att den här regeringen satsar mycket på skydd och förvaltning av värdefull natur, totalt över 2 miljarder kronor.

Budgeten är stram. Vi står inför en situation med inflation på historiskt höga nivåer, energikris och krig i Europa, och därför har regeringen lagt fram en stram budget.

Naturvårdsverket och länsstyrelserna jobbar så skyndsamt det bara går med de befintliga medlen, men att resurserna minskar på det område som avser just skydd och förvaltning av värdefull natur har att göra med att regeringens tillfälliga satsning har nått sitt slutdatum. Det är en väldigt viktig satsning, som jag är säker på har bidragit på ett klokt sätt.

Vi genomför nu ytterligare satsningar på andra områden, exempelvis en permanent satsning för dikade våtmarker. Det är ett viktigt arbete som

bidrar till en god naturmiljö och även fungerar som kolsänka till de utsläpp som vi är måna om att motverka.

Vi har ett läge som påverkar hur mycket vi kan finansiera den verksamhet som vi vill att staten ska utföra. Då får vi nyttja de resurser vi har på ett klokt sätt och i dialog med parter, oavsett om det är länsstyrelser, myndigheter eller markägare, hitta sätt att arbeta för att värna och vårda de naturtyper och arter som kan drabbas när vi inte har samma stora satsningar.

Jag ser fram emot det arbete som Miljömålsberedningen kommer att presentera, även om det inte låter lika spännande. Jag ser fram emot att få ta mig an det underlag som då ges mig när det gäller att utveckla arbetet för Sverige på miljöfronten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Bordläggning

Följande dokument anmälades och bordlades:

Redogörelser

2022/23:RS1 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2022

2022/23:RS3 Redogörelse för verksamheten inom Interparlamentariska unionen (IPU) och den svenska delegationens arbete under 2022

2022/23:RS4 Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till riksdagsstyrelsen

§ 23 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 16 februari

2022/23:203 Samordning av tillståndsärenden om havsbaserad vindkraft

av *Aida Birinxhiku* (S)

till statsrådet *Romina Pourmokhtari* (L)

2022/23:204 Förlängning av Äldreomsorgslyftet

av *Mikael Dahlqvist* (S)

till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:205 Framtida hemmabas för landets radarspaningsflyg

av *Johan Andersson* (S)

till försvarsminister *Pål Jonson* (M)

2022/23:206 Underhållet av vintervägar

av *Thomas Morell* (SD)

till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:207 Tillståndsprocesser för vindkraft och elnät

av *Monica Haider* (S)

till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

Prot. 2022/23:65

17 februari

Svar på

interpellationer

Prot. 2022/23:65
17 februari

2022/23:208 Äldreomsorgslyftet

av *Lena Hallengren* (S)
till statsrådet *Anna Tenje* (M)

2022/23:209 Regelverket för arbetskraftsinvandring

av *Jonny Cato* (C)
till statsrådet *Maria Malmer Stenergard* (M)

§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 16 februari

2022/23:349 Terrorstämpling av Wagnergruppen

av *Peter Hultqvist* (S)
till försvarsminister *Pål Jonson* (M)

2022/23:350 HVB-hem och översyn av socialtjänstlagen

av *Peter Hedberg* (S)
till statsrådet *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

2022/23:351 Kontroll av svenska djurparker

av *Sofia Skönnbrink* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:352 Småskaliga livsmedelsproducenter

av *Sofia Skönnbrink* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:353 Konsekvens av planerat stationsläge i Linköping

av *Gunilla Svantorp* (S)
till statsrådet *Andreas Carlson* (KD)

2022/23:354 Hyvling av arbetstid

av *Johanna Haraldsson* (S)
till statsrådet *Paulina Brandberg* (L)

2022/23:355 Elektrifieringsstrategin

av *Monica Haider* (S)
till energi- och näringsminister *Ebba Busch* (KD)

2022/23:356 Kronofogden och förebyggande av överskuldssättningen

av *Ida Ekeröth Clausson* (S)
till finansminister *Elisabeth Svantesson* (M)

2022/23:357 Ukrainska flyktingars rätt till sfi

av *Annika Hirvonen* (MP)
till utbildningsminister *Mats Persson* (L)

2022/23:358 Biomassa från skogen

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:359 Utbyggnad av bredband

av *Malin Larsson* (S)
till landsbygdsminister *Peter Kullgren* (KD)

2022/23:360 Taiwans deltagande i WHA

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Tobias Billström* (M)

2022/23:361 Inrättade av en oberoende kontrollfunktion

av *Katja Nyberg* (SD)

till justitieminister Gunnar Strömmer (M)

2022/23:362 Kadeters privatekonomiska situation under studietiden

av *Åsa Eriksson* (S)

till försvarsminister Pål Jonson (M)

Prot. 2022/23:65

17 februari

§ 25 Kammaren åtskildes kl. 15.12.

Sammanträdet leddes

av andre vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 36 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med § 16 anf. 75 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till och med § 21 anf. 114 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

GERGÖ KISCH

/Olof Pilo

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ersättare.....	1
§ 3 Avsägelse.....	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövning.....	2
§ 6 Ärenden för hänvisning till utskott.....	2
§ 7 Svar på interpellation 2022/23:162 om stärkt barnrättsperspektiv i lagstiftningen om umgänge och vårdnad.....	2
Anf. 1 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	2
Anf. 2 ULRIKA WESTERLUND (MP)	3
Anf. 3 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	3
Anf. 4 ULRIKA WESTERLUND (MP)	4
Anf. 5 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	5
Anf. 6 ULRIKA WESTERLUND (MP)	6
Anf. 7 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
§ 8 Svar på interpellation 2022/23:180 om medarbetarnas villkor i Kriminalvården	7
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	7
Anf. 9 SANNA BACKESKOG (S).....	8
Anf. 10 ARDALAN SHEKARABI (S)	9
Anf. 11 MATTIAS VEPSÅ (S)	10
Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	11
Anf. 13 SANNA BACKESKOG (S).....	12
Anf. 14 ARDALAN SHEKARABI (S)	13
Anf. 15 MATTIAS VEPSÅ (S)	14
Anf. 16 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	14
Anf. 17 SANNA BACKESKOG (S).....	15
Anf. 18 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M).....	16
§ 9 Svar på interpellation 2022/23:108 om förutsättningarna för välfärden.....	17
Anf. 19 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	17
Anf. 20 EVA LINDH (S)	18
Anf. 21 ADNAN DIBRANI (S).....	18
Anf. 22 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	19
Anf. 23 EVA LINDH (S)	20
Anf. 24 ADNAN DIBRANI (S).....	21
Anf. 25 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	21
Anf. 26 EVA LINDH (S)	23
Anf. 27 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	23
§ 10 Svar på interpellation 2022/23:131 om välfärden i kommuner och regioner i norra Sverige.....	24
Anf. 28 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	24
Anf. 29 EVA LINDH (S)	25
Anf. 30 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	26
Anf. 31 EVA LINDH (S)	27
Anf. 32 Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD).....	28

Anf. 33	EVA LINDH (S)	29
Anf. 34	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	29
§ 11	Svar på interpellation 2022/23:147 om social dumpning	30
Anf. 35	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	30
Anf. 36	EVA LINDH (S)	30
Anf. 37	ADNAN DIBRANI (S)	31
Anf. 38	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	32
Anf. 39	EVA LINDH (S)	33
Anf. 40	ADNAN DIBRANI (S)	34
Anf. 41	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	34
Anf. 42	EVA LINDH (S)	35
Anf. 43	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	36
§ 12	Svar på interpellation 2022/23:175 om överskudsättningen i samhället	36
Anf. 44	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	36
Anf. 45	NADJA AWAD (V)	38
Anf. 46	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	39
Anf. 47	NADJA AWAD (V)	40
Anf. 48	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	41
Anf. 49	NADJA AWAD (V)	42
Anf. 50	Statsrådet ERIK SLOTTNER (KD)	42
§ 13	Svar på interpellation 2022/23:171 om åtgärder för att bevara ålen	43
Anf. 51	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	43
Anf. 52	REBECKA LE MOINE (MP)	44
Anf. 53	BEATRICE TIMGREN (SD)	45
Anf. 54	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	45
Anf. 55	REBECKA LE MOINE (MP)	46
Anf. 56	BEATRICE TIMGREN (SD)	47
Anf. 57	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	48
Anf. 58	REBECKA LE MOINE (MP)	48
Anf. 59	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	49
§ 14	Svar på interpellation 2022/23:172 om åtgärder för att skydda vargen	49
Anf. 60	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	49
Anf. 61	REBECKA LE MOINE (MP)	50
Anf. 62	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	51
Anf. 63	REBECKA LE MOINE (MP)	51
Anf. 64	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	52
Anf. 65	REBECKA LE MOINE (MP)	53
Anf. 66	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	54
§ 15	Svar på interpellation 2022/23:173 om en djurskyddsmyndighet	54
Anf. 67	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	54
Anf. 68	REBECKA LE MOINE (MP)	55
Anf. 69	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	56
Anf. 70	REBECKA LE MOINE (MP)	57
Anf. 71	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	57
Anf. 72	REBECKA LE MOINE (MP)	58
Anf. 73	Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	58

§ 16 Svar på interpellation 2022/23:177 om djurvälstånd i djurparker.....	59
Anf. 74 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	59
Anf. 75 REBECKA LE MOINE (MP).....	59
Anf. 76 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	60
Anf. 77 REBECKA LE MOINE (MP).....	61
Anf. 78 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	62
Anf. 79 REBECKA LE MOINE (MP).....	62
Anf. 80 Landsbygdsminister PETER KULLGREN (KD)	63
§ 17 Svar på interpellation 2022/23:187 om nationella åtgärder med anledning av höjda avgifter i kollektivtrafiken.....	63
Anf. 81 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	63
Anf. 82 ADRIAN MAGNUSSON (S)	64
Anf. 83 JIMMY STÅHL (SD)	65
Anf. 84 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	66
Anf. 85 ADRIAN MAGNUSSON (S)	67
Anf. 86 JIMMY STÅHL (SD)	68
Anf. 87 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	68
Anf. 88 ADRIAN MAGNUSSON (S)	69
Anf. 89 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	69
§ 18 Svar på interpellation 2022/23:189 om grön omställning och bostadsförsörjning	70
Anf. 90 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	70
Anf. 91 LINUS SKÖLD (S).....	70
Anf. 92 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	71
Anf. 93 JIMMY STÅHL (SD)	72
Anf. 94 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	73
Anf. 95 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	73
Anf. 96 LINUS SKÖLD (S).....	75
Anf. 97 MIKAEL ESKILANDERSSON (SD)	76
Anf. 98 JIMMY STÅHL (SD)	76
Anf. 99 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	76
Anf. 100 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	77
Anf. 101 LINUS SKÖLD (S).....	78
Anf. 102 Statsrådet ANDREAS CARLSON (KD)	78
§ 19 Svar på interpellation 2022/23:193.....	78
§ 20 Svar på interpellation 2022/23:181 om arbetet mot invasiva främmande arter.....	79
Anf. 103 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	79
Anf. 104 JOAKIM JÄRREBRING (S)	79
Anf. 105 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	80
Anf. 106 JOAKIM JÄRREBRING (S)	81
Anf. 107 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	82
Anf. 108 JOAKIM JÄRREBRING (S)	83
Anf. 109 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	83
§ 21 Svar på interpellation 2022/23:183 om skydd av och åtgärder för värdefull natur	84
Anf. 110 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	84
Anf. 111 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S)	85

Anf. 112 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	86	Prot. 2022/23:65
Anf. 113 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	87	17 februari
Anf. 114 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	88	-----
Anf. 115 DANIEL VENCU VELASQUEZ CASTRO (S)	88	
Anf. 116 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	89	
Anf. 117 ANNA-CAREN SÄTHERBERG (S).....	90	
Anf. 118 Statsrådet ROMINA POURMOKHTARI (L).....	90	
§ 22 Bordläggning	91	
§ 23 Anmälan om interpellationer	91	
§ 24 Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	92	
§ 25 Kammaren åtskildes kl. 15.12.....	93	